

12

PRZEGLĄD MORSKI

"PRZEGLĄD MORSKI"
GRUDZIEŃ 2005

SPIS TREŚCI 12/2005

POLITYKA I GOSPODARKA MORSKA

Art. Nr 1 **5**

Kontradm. mgr inż. Czesław DYRCZ
Wybrane problemy terroryzmu XXI wieku (3)

OCHRONA GRANICY MORSKIEJ

Art. Nr 2 **17**

Kmdr ppor. rez. dr Ireneusz BIENIECKI
Działalność funkcjonariuszy MOSG w ochronie granicy państwowej w I półroczu 2005 roku

ZABEZPIECZENIE DZIAŁAŃ

Art. Nr 3 **31**

Kmdr ppor. mgr inż. Mariusz FILIŃSKI
Morska informacja geoprzestrzenna (1)

SZKOLENIE I WYCHOWANIE

Art. Nr 4 **44**

Kmdr por. dr Marek SIKORSKI
Działalność szkoleniowo-metodyczna w nowych uwarunkowaniach

HISTORIA MORSKA

Art. Nr 5 **57**

Dr Bartłomiej BELCARZ
Ewakuacja drogą morską personelu polskiego lotnictwa z Francji w 1940 roku

KRONIKA MARYNARKI WOJENNEJ

Art. Nr 6 **68**

SPIS TREŚCI ZA ROK 2005 **99**

INDEKS AUTORÓW **106**

Gdynia, grudzień 2005

Każdy z nas odlicza już godziny do Świąt. Godziny do czasu, gdy wraz ze swoimi Bliskimi zasiądzie przy Wigilijnym Stole, by zapominając o gonitwie i troskach dnia codziennego, kontemplować chwilę, która trwa.

Taki przystanek pomiędzy przeszłością i przyszłością jest potrzebny nam wszystkim. Jest potrzebny, by ogarnąć wspomnieniem, podsumować i wyciągnąć wnioski z tego, co było, zweryfikować w oparciu o wyzwania teraźniejszości nowe osiągnięcia i snuć realne oraz mądre plany na przyszłość.

Jako Dowódca Marynarki Wojennej czuję się dziś zobowiązany, by dokonać przed Państwem takiego małego rachunku sumienia, czyli rocznego bilansu osiągnięć rodzaju sił zbrojnych.

Z dumą mogę powiedzieć, że MW RP nie tylko dzielnie stoi na straży dziejowego sukcesu Rzeczypospolitej, jakim jest Jej suwerenność, ale i dokłada wszelkich starań, by kreować jak najlepszy wizerunek naszego państwa w Sojuszu Północnoatlantyckim. Udoskonalamy nie tylko sprzęt, ale i poszerzamy obszar naszych działań, aby nie tylko być gotowym do obrony, ale i uprzedzać zagrożenie, nie dopuszczając do jego rozprzestrzenienia się.

Mijający rok przyniósł MW RP wiele znaczących osiągnięć w tym zakresie. Nasze okręty niemal codziennie operowały bliżej lub dalej od polskich granic, by strzec, bronić i chronić. ORP „Bielik” wziął udział w operacji „Active Endeavour” na Morzu Śródziemnym, a inne polskie okręty w ramach ćwiczeń „Loyal Mariner 05” i MCMSQNEX oraz międzynarodowych manewrów morskich „Baltica 2005” przygotowywały się do działań zgodnie z ich bojowym przeznaczeniem.

Fregata ORP „Gen. K. Pułaski” osiągnęła pełną gotowość do działania w stałych zespołach morskich NATO, a jej załoga doskonaliła swe umiejętności wspólnie z innymi fregatami państw NATO. Zdobyte w ten sposób doświadczenia umożliwią jej udział i obecność biało-czerwonej bandery w składzie największego zespołu okrętów NATO – Standing NATO Responce Force Maritime Group 1 (SNMG1).

Swoje doskonałe przygotowanie i niezawodność w działaniu na Morzu Północnym potwierdziła w tym roku także załoga ORP „Mewa”, który po raz kolejny już w swej historii uczestniczył w składzie Stałego Zespołu Sił Odpowiedzi NATO Obrony Przeciwminowej 1 (SNMCMG1).

Na liście naszych tegorocznych osiągnięć należy odnotować także wydarzenie, jakim było, organizowane po raz pierwszy przez MW RP, spotkanie Dowódców Marynarek Wojennych „Chen Meeting 2005”. Jest to najważniejsze w Europie forum dyskusyjne dowódców sił morskich, na którym określa się kierunki rozwoju i zasady współpracy sił morskich. W tym kontekście, nie bez znaczenia na liście naszych osiągnięć pozostaje działalność Centrum Operacji Morskich.

Na końcu tej listy chciałbym umieścić także osiągnięcia, wprawdzie nieliczne, ale przez swoje dokonania, jakże ważnej w tegorocznym dorobku MW RP, grupy przedstawicieli naszego RSZ biorących udział w misji stabilizacyjnej Polskiego Kontyngentu Wojskowego w Iraku. W przesłanym na moje ręce liście dowódcy ostatniej zmiany Kontyngentu, czytamy: „wszyscy oni należycie, godnie i z dużym poświęceniem wypełniają swoje codzienne obowiązki”.

Drodzy Czytelnicy,

Nie zatrzymamy się, nie poprzestaniemy na tym co jest, na tym, co dotychczas osiągnęliśmy. Jeszcze raz przeanalizujemy w ten świąteczny czas minione chwile, odetchniemy, nabierzemy wiatru w żagle i podążymy ku nowym wyzwaniom, które odśloni przed nami zbliżający się wielkimi krokami Nowy, 2006 Rok.

Życzę wszystkim Ludziom Morza i Ich Rodzinom, by te piękne świąteczne chwile zażegnały wszystkie burze, niosąc dobrą nadzieję na lepsze jutro.

Wszystkim Marynarzom, pełniącym służbę z dala od domu, życzę wszelkiej pomyślności w wypełnianiu odpowiedzialnych obowiązków ku chwale naszej Ojczyzny i Jej Sił Zbrojnych, a także wytrwałości w znoszeniu trudnej rozłąki z Bliskimi.

Emerytom Wojskowym i Kombatantom życzę prawdziwej satysfakcji z efektów ich własnego wysiłku w służbie, oraz gratuluję rezultatów, które stworzyły silne fundamenty pod współczesną MW RP.

Wszystkim Państwu życzę pokoju w sercu, radości z tego co jest, a także nadziei i wiary, że będzie jeszcze lepiej.

Wkroczmy w ten nowy rok z uśmiechem na ustach, z zadowoleniem z siebie, ale i z mobilizacją do nowych coraz lepszych dokonań.

admirał floty Roman KRZYŻELEWSKI

POLITYKA I GOSPODARKA MORSKA

Kontradm. mgr inż. Czesław DYRCZ

Dowódca 9 Flotylli Obrony Wybrzeża

WYBRANE PROBLEMY TERRORYZMU XXI WIEKU (3)

Organizacje międzynarodowe w walce z terroryzmem współczesnym o bezpieczeństwo międzynarodowe

Międzynarodowa współpraca, będąca odzwierciedleniem zaangażowania się społeczności międzynarodowych, jest najbardziej efektywną formą przeciwdziałania i walki z terroryzmem. Powszechna, szeroka, zgodna i zdecydowana reakcja międzynarodowa przynosi zadowalające rezultaty w walce z zagrożeniem stanowionym przez terroryzm. Wyśitek, z jakim podejmowane były i obecnie prowadzone są działania organizacji międzynarodowych, obrazuje zaangażowanie w walce z terroryzmem Organizacji Narodów Zjednoczonych, Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego, Unii Europejskiej i innych organizacji międzynarodowych.

Organizacja Narodów Zjednoczonych (ONZ) nadaje zasadniczy kształt i znaczenie dla efektów międzynarodowej współpracy w zakresie zwalczania terroryzmu. Ustalenia i działania podejmowane na płaszczyźnie międzynarodowej w formie przyjętych standardów postępowania oraz ustalone międzynarodowe punkty odniesienia problemów zwalczania terroryzmu, mają wpływ na inne organizacje i ich regionalną współpracę w przedmiotowej dziedzinie.

Kluczowe znaczenie na forum ONZ miało ustanowienie prawnomiędzynarodowych środków zwalczania terroryzmu. Jednak do tej pory nie udało się uzgodnić definicji terroryzmu, pomimo prób cząstkowego jego określenia. W 1972 r. Stany Zjednoczone Ameryki Północnej przedłożyły na forum ONZ projekt konwencji o zwalczaniu terroryzmu międzynarodowego, który zawierał między innymi propozycję definicji terroryzmu, jednak nie został zaakceptowany i przyjęty przez państwa. W 1973 r. został utworzony specjalny Komitet Doraźny Zgromadzenia Ogólnego, który otrzymał zadanie przygotowania definicji terroryzmu, określenie przyczyn jego występowania oraz określenie środków, jakie powinny zaradzić jego dalszemu rozwojowi. Ostatecznie, sama Komisja nie zdołała uzgodnić końcowego stanowiska, a Zgromadzenie Ogólne nie zatwierdziło żadnej z definicji

proponowanej przez przedstawicieli poszczególnych państw. Kolejna, nieskuteczna, próba miała miejsce w 1987 r., kiedy to sekretarz generalny ONZ zwołał konferencję w celu ustalenia obowiązującej definicji terroryzmu międzynarodowego. Zaproponowane stanowisko, w którym uznanie za przestępstwo kryminalne wszelkich aktów terroru niebędących przejawem walki narodowowyzwoleńczej, zostało osłabione przez fakt, nie ustalenia kryteriów odróżniających je od siebie¹.

Pomimo tych „porażek”, w ramach ONZ przyjęto wiele konwencji i protokołów dotyczących zwalczania terroryzmu. Poniżej przedstawiono wybrane konwencje i protokoły²:

- konwencja o postępowaniu i innych bezprawnych aktach dokonanych na pokładach samolotów z 1963 r.;
- konwencja o zwalczaniu bezprawnego zawładnięcia statkami powietrznymi z 1970 r.;
- konwencja o zwalczaniu bezprawnych czynów przeciw bezpieczeństwu lotnictwa cywilnego z 1971 r.;
- konwencja o zapobieganiu i karaniu za przestępstwa wobec osób korzystających z ochrony międzynarodowej z 1973 r.;
- konwencja o zakazie brania zakładników z 1979 r.;
- konwencja o ochronie materiałów nuklearnych z 1979 r.;
- protokół o zwalczaniu bezprawnych aktów wobec lotnisk służących międzynarodowemu lotnictwu cywilnemu z 1988 r.;
- konwencja o przeciwdziałaniu bezprawnym czynom przeciw bezpieczeństwu żeglugi morskiej z 1988 r.;
- konwencja o zwalczaniu bezprawnych aktów przeciwko stałym platformom zlokalizowanym na szelfie kontynentalnym z 1988 r.;
- konwencja o znakowaniu plastikowych substancji wybuchowych w celu ich detekcji z 1991 r.;
- konwencja o zwalczaniu terrorystycznych zamachów bombowych z 1997 r.;
- konwencja o zwalczaniu finansowania terroryzmu z 1999 r.;
- konwencja przeciwko międzynarodowej przestępczości zorganizowanej z 2000 r.

Zgromadzenie Ogólne ONZ corocznie, poczynając od krwawego zamachu terrorystycznego w Monachium w 1972 r., przyjmuje rezolucje w sprawie środków eliminacji

¹ Wybrane problemy walki z terroryzmem międzynarodowym, opracowanie i red. A. Ciupiński i M. Zając, AON, Warszawa 2003, s. 60.

² Tamże, s. 61 oraz R. Korzeniowski, Terroryzm. Nowe zagrożenia dla bezpieczeństwa międzynarodowego, (w:) „Myśl Wojskowa”, 2005 nr 1, s. 51-52.

terroryzmu międzynarodowego. Chociaż rezolucje te mają charakter apeli politycznych, zazwyczaj wyrażających potępienie terroryzmu jako walki politycznej, zobowiązują też państwa do zacieśniania współpracy międzynarodowej w tym zakresie. Rezolucje te tworzą również katalog środków międzynarodowej walki z terroryzmem zalecanych i zaakceptowanych przez Zgromadzenie Ogólne ONZ jako najwyższego wyraziciela woli społeczności międzynarodowej. Rola Zgromadzenia Ogólnego nie ogranicza się jednak do wzywania państw do przyjęcia określonych postaw wobec terroryzmu przez państwa należące do ONZ. Od lat dziewięćdziesiątych stało się również głównym „ciałem ustawodawczym” tworzącym międzynarodowe regulacje na temat zwalczania terroryzmu³. Przykładem powyższego działania ONZ jest nałożenie sankcji niewojskowych wobec Libii (Rezolucja Rady Bezpieczeństwa ONZ nr 748 z 31 marca 1992 r., zgodnie z którą Libia została uznana za sponsora terroryzmu), a następnie na Sudan i Afganistan. W rezolucji nr 1368 z 12 września 2001 r. Rada Bezpieczeństwa ONZ podkreśla swoje zdecydowanie w zwalczaniu wszelkimi środkami zagrożeń dla międzynarodowego pokoju powodowanych przez działania terrorystyczne oraz uznaje nieodłączne prawo każdego państwa do indywidualnej lub kolektywnej obrony. Powyższa rezolucja wzywa wszystkie państwa do współdziałania w celu pociągnięcia do odpowiedzialności wykonawców, organizatorów i sponsorów ataków z 11 września 2001 r.

Działania ONZ ograniczane są możliwością podejmowania jednoznacznych decyzji poprzez brak jedności w rozpatrywanych problemach wśród dużej liczby członków oraz brakiem bezpośrednio podporządkowanych sił mogących wykonać zadania w ramach podjętych rezolucji.

Organizacja Traktatu Północnoatlantyckiego (NATO) wraz ze zmianą sytuacji geostrategicznej (zakończenie okresu „zimnej wojny” oraz rozpadu systemu socjalistycznego) i zmianą charakteru potencjalnych zagrożeń, Sojusz zaczął rozważać możliwość czynnego zaangażowania w walkę z międzynarodowym terroryzmem.

Problematyka terroryzmu przed 11 września 2001 r. w działalności Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego (wybrane przedsięwzięcia i działania):

- W sferze polityczno-militarnej problem terroryzmu zaczęto uwzględniać już na początku lat dziewięćdziesiątych. Przykładem jest koncepcja strategiczna Sojuszu z 1991 r. z Rzymu. W koncepcji strategicznej z 1999 r. walka z terroryzmem została już wyraźnie zapisana jako jedno z zadań Sojuszu.

³ Wybrane problemy walki z terroryzmem..., s. 62.

- Dokument Podstawowy Euroatlantyckiej Rady Partnerstwa (EAPC) przyjęty na sesji ministerialnej NATO 29 maja 1997 r. zawiera problem terroryzmu.
- W październiku 1997 r. na posiedzeniu Specjalnego Komitetu NATO dyskutowano o zakresie konsultacji z państwami uczestniczącymi w programie Partnerstwa dla Pokoju na temat problematyki terroryzmu i sabotażu.
- Plan Pracy na lata 1998-2000 (Action Plan for 1998-2000) przewidywał dla Sojuszu między innymi problematykę zapobiegania konfliktom, problematykę bezpieczeństwa regionalnego, kontrolę zbrojeń i nieproliferację BMR oraz międzynarodowy terroryzm.
- 27 maja 1997 r. podpisano w Paryżu akt podstawowy o dwustronnych stosunkach, współpracy i bezpieczeństwie pomiędzy NATO i Federacją Rosyjską zawierający między innymi problemy zwalczania terroryzmu i przemytu narkotyków, zapobiegania proliferacji BMR, zwalczanie przemytu nuklearnego i utrwalanie współpracy w konkretnych obszarach kontroli zbrojeń.
- 9 lipca 1997 r. podpisano w Madrycie bilateralne porozumienie NATO-Ukraina, w którym zawarto między innymi problematykę zwalczania terroryzmu, przemytu narkotyków i eksportu broni i transferu technologii;
- W 1999 r. uczestnicy Szczytu Waszyngtońskiego potępili terroryzm i potwierdzili kontynuację działań mających na celu zwalczanie terroryzmu w oparciu o zobowiązania międzynarodowe i prawo.

Po atakach na World Trade Center i Pentagon 11 września 2001 r. Sojusz podjął, po raz pierwszy w swojej historii, decyzję o użyciu sił, a celem stało się przeciwdziałanie terroryzmowi. 12 września, czyli niespełna dwadzieścia cztery godziny po ataku terrorystycznym na Stany Zjednoczone Ameryki, NATO zadeklarowało, że atak był atakiem skierowanym przeciwko 19 członkom Sojuszu. Spowodowało to uruchomienie gwarancji zawartych w Artykule 5 Traktatu Waszyngtońskiego⁴. 18 września ministrowie obrony państw NATO polecieli wojskowym władzom Sojuszu przygotowanie „Wojskowej koncepcji obrony wobec terroryzmu” (Military Concept for Defence Against Terrorism). Koncepcja ostatecznie została zatwierdzona przez głowy państw i premierów krajów członkowskich Sojuszu podczas Szczytu NATO w Pradze 21 listopada 2002 r.

⁴ NATO's contribution to fight against terrorism, <http://www.nato.int/terrorism>, stan z września 2005 r.

Główne założenia koncepcji⁵ są następujące:

- państwa członkowskie NATO stają twarzą w twarz z rzeczywistym zagrożeniem ze strony terroryzmu i przeciwstawienie się temu zagrożeniu, w większości przypadków, będzie miało miejsce w warunkach ekstremalnych;
- podstawowym zadaniem Sojuszników jest obrona swojej ludności i infrastruktury oraz utrzymanie zdolności do zwiększonego wysiłku w wypadku ataku terrorystycznego;
- wojskowe operacje zwalczania terroryzmu prowadzone przez siły NATO powinny być realizowane, w zależności od zaistniałych sytuacji, jako działania antyterrorystyczne lub kontrterrorystyczne z niezbędnym zabezpieczeniem sił wojskowych Sojuszu, biorących w nich udział. Operacje zwalczania terroryzmu mogą być prowadzone przez siły Sojuszu pod jego dowództwem lub jako operacje wspierane przez NATO;
- Sojusz powinien utrzymywać zdolności do przeprowadzenia operacji militarnych, które będą wiązały siły grup terrorystycznych w zakresie wskazanym w decyzjach Rady Północnoatlantyckiej.

Po 11 września 2001 r. problematyka zwalczania terroryzmu stanowiła priorytetowe miejsce w działalności NATO, czego przykładem są:

- operacja „Active Endeavour”⁶ (morska operacja przeciwko terroryzmowi prowadzona przez Stałe Siły Morskie NATO – STANAFORLANT i STANAFORMED, od 26 października 2001 r. w rejonie Morza Śródziemnego, polegająca między innymi na patrolowaniu obszarów morskich, monitorowaniu żeglugi i eskortowaniu jednostek handlowych przez Cieśninę Gibraltarską);
- operacja „Eagle Assist” (operacja trwająca od połowy października 2001 r. do połowy maja 2002 r., polegająca na działaniu na korzyść Stanów Zjednoczonych Ameryki sojuszniczych samolotów AWACS – Airborne Warning and Control System, wykonano ponad 360 lotów przez załogi statków powietrznych z 13 krajów NATO);
- współpraca 19 krajów NATO ze Stanami Zjednoczonymi Ameryki podczas operacji „Enduring Freedom” w Afganistanie, a następnie po uzyskaniu mandatu ONZ uczestnictwo w ISAF – International Security Assistance In Afganistan przejęcie dowodzenia siłami 11 sierpnia 2003 r. NATO odpowiada za siły ISAF, za ich

⁵ NATO’s military concept for defence against terrorism, <http://www.nato.int/terrorism>, stan z września 2005 r.

⁶ Operation ACTIVE ENDEAVOUR, <http://www.nato.int/terrorism>, stan z września 2005 r.

koordynację i planowanie. Jest to pierwsza operacja Sojuszu poza obszarem euroatlantyckim;

- powołanie Komitetu NATO-Rosja w maju 2002 r., uznającego terroryzm jako jedną z głównych dziedzin obustronnych konsultacji i współpracy w jego zwalczaniu;
- działania NATO w rejonie Bałkanów skierowane przeciw terrorystycznym grupom powiązanych z Al-Kaidą prowadzącym nielegalne przemieszczanie ludności, broni i narkotyków;
- Szczyt NATO w Pradze w dniach 21-22 listopada 2002 r., podczas którego przyjęto między innymi „Wojskową koncepcję obrony wobec terroryzmu”, „Sojuszniczy plan działania wobec terroryzmu” oraz inne wiążące postanowienia organizacyjne dotyczące Sojuszu.

Po 11 września 2001 r. nastąpiło przewartościowanie polityki obronnej Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego, widoczne w położeniu głównego nacisku na nowe zdolności obronne i przystosowanie Sojuszu do nowych zagrożeń. Lord George Robertson (ówczesny sekretarz generalny NATO) powiedział: *Zamachy z 11 września były sygnałem alarmowym. Bezpieczeństwa nie można mierzyć ilością okrętów, czołgów czy samolotów, bowiem za atakiem mogą stać nie tylko rządy*⁷.

Unia Europejska (UE) w kwestii przeciwdziałania terroryzmowi, pomimo doceniania jego wagi przez przedstawicieli państw członkowskich, nie posiadała stosownych unijnych regulacji prawnych przed wydarzeniami wrześniowymi. Do momentu proklamowania Unii Europejskiej w 1992 r. państwa członkowskie Wspólnot Europejskich swoją aktywność w tym zakresie koncentrowały głównie na zapewnieniu możliwości efektywnej współpracy policji, służb wywiadowczych czy policji skarbowej⁸. Przykładem jest powołanie w 1998 r. Europejskiego Biura Policji (Europolu). W Traktacie o Unii Europejskiej z 1992 r. po raz pierwszy znalazła się problematyka współpracy w zakresie zwalczania terroryzmu, a kolejne unijne dokumenty odnosiły się do spraw finansowania oraz współpracy międzynarodowej w walce z terroryzmem.

Problematyka terroryzmu w pracach Unii Europejskiej nabrała innego wymiaru po 11 września. Na sesjach zwołanych przez Unię Europejską w dniach 12 i 14 września przyjęto deklarację wzywającą wszystkie kraje do wzmożenia wysiłków na rzecz zwalczania terroryzmu oraz ukarania winnych tego barbarzyńskiego aktu przemocy. Na nadzwyczajnym

⁷ Wybrane problemy walki z terroryzmem..., s. 76.

⁸ Tamże, s. 63-64.

posiedzeniu Rady Europejskiej 21 września 2001 r. uzgodniono, że Unia nada walce z terroryzmem znaczenie priorytetowe oraz potwierdzono determinację w prowadzeniu wspólnych działań antyterrorystycznych⁹.

16 listopada 2001 r. odbyło się spotkanie Rady ds. Wewnętrznych i Wymiaru Sprawiedliwości, podczas którego przyjęto definicję terroryzmu i aktów terrorystycznych. Przyjęta definicja określa akt terrorystyczny jako działania o zasięgu międzynarodowym, które ze swojej natury lub kontekstu, w jakim są podejmowane, mogłyby stanowić zagrożenie dla któregoś z państw lub organizacji międzynarodowych poprzez:

- ataki na życie lub zdrowie osób, porwanie lub wzięcie zakładników;
- ataki na miejsca użyteczności publicznej, systemy transportu lub infrastrukturę (włącznie z infrastrukturą informatyczną);
- porwania samolotów, statków lub środków komunikacji masowej;
- produkcję i wykorzystanie broni palnej, nuklearnej, biologicznej i chemicznej;
- powodowanie zagrażających życiu zakłóceń w dostawach wody, prądu lub innych podstawowych zasobów naturalnych;
- groźby dotyczące realizacji jakichkolwiek działań.

Definicja zakładała także, że powyższe działania mogą być kwalifikowane jako działania terrorystyczne tylko wtedy, jeśli zostały podjęte w celu zastraszenia ludności lub zmuszenia władz krajów lub organizacji międzynarodowych do podjęcia działań mających na celu destabilizację lub zniszczenie struktur politycznych, konstytucyjnych lub gospodarczych krajów lub organizacji międzynarodowych¹⁰.

W kolejnych działaniach w walce z terroryzmem Unia Europejska przyjęła:

- 19 listopada 2001 r. nowelizację dyrektywy dotyczącej prania brudnych pieniędzy;
- podczas spotkania Rady ds. Wewnętrznych i Wymiaru Sprawiedliwości w dniach 6-7 grudnia 2001 r. porozumienie dotyczące wymiaru kary pozbawienia wolności za udział, finansowanie lub kierowanie organizacją terrorystyczną;
- na szczycie UE – Rosja 3 października 2001 r. deklarację w sprawie zwalczania międzynarodowego terroryzmu;
- wspólnie z Sojuszem Północnoatlantyckim 14 maja 2002 r. w Reykjavíku kierunki walki z terroryzmem na poziomie kolektywnym i narodowym;

⁹ F. Jasiński, Unia Europejska wobec terroryzmu, (w:) „Sprawy Międzynarodowe nr 2”, Polska Fundacja Spraw Międzynarodowych, Warszawa 2002, s. 46.

¹⁰ Wybrane problemy walki z terroryzmem..., s. 76-77.

- w Europejskiej Strategii Bezpieczeństwa z 12 grudnia 2003 r.¹¹ terroryzm jako główne zagrożenie bezpieczeństwa Europy;
- „Deklarację walki z terroryzmem” 25 marca 2004 r.¹².

Unia Europejska współpracuje w zakresie zwalczania międzynarodowego terroryzmu także ze Stanami Zjednoczonymi Ameryki, Kanadą, państwami basenu Morza Śródziemnego, regionu Bliskiego i Środkowego Wschodu oraz z Autonomią Palestyńską.

Po 11 września 2001 r. i 11 marca 2004 r. Unia Europejska przyjęła walkę z terroryzmem jako priorytet działań wszystkich jej członków. 25 marca 2005 r. wybrano po raz pierwszy na stanowisko koordynatora kontrterroryzmu Unii Europejskiej – Holendra Gijs de Vries, którego głównymi zadaniami jest koordynacja pracy Komitetu Unii Europejskiej w walce z terroryzmem, utrzymywanie wiedzy na temat możliwości wszystkich unijnych instrumentów i ich zdolności w walce z terroryzmem, monitorowanie wprowadzenia „Planu działania w walce z terroryzmem” oraz zabezpieczenie unijnej polityki zwalczania terroryzmu¹³.

Inne organizacje międzynarodowe, które podjęły problematykę walki z terroryzmem to między innymi:

- **Pakt Bezpieczeństwa Pacyfiku – ANZUS**¹⁴ – 11 września Australia, na podstawie Artykułu IV paktu ANZUS, który jest zbliżony do treści Artykułu 5 Traktatu Waszyngtońskiego, uznała zamachy na Stany Zjednoczone Ameryki jak zamachy na swoje państwo, przez co można analogicznie do paktu NATO przyjąć, że struktury paktu ANZUS przystąpiły do wojny z terroryzmem międzynarodowym¹⁵;
- **Organizacja Państw Amerykańskich** – konwencję o zapobieganiu i karaniu aktów terroru przybierających formę czynów kryminalnych o międzynarodowym znaczeniu przeciw osobom i związany z tym okupom z 2 lutego 1971 r.;
- **Rada Europy** – w 1977 r. przyjęła konwencję o zwalczaniu terroryzmu, ratyfikowana przez 30 państw oraz „konwencję o ekstradycji” z 1957 r. wraz z protokołami dodatkowymi z 1975 i 1978 r.;

¹¹ Europejska Strategia Bezpieczeństwa – A secure Europe in a better world. European Security Strategy, Bruksela, 03.12.2003 r.

¹² Declaration on Combating Terrorism. Bruksela, 25.03.2004 r.

¹³ Fight against terrorism, <http://www.eu.int>, stan z września 2005 r.

¹⁴ ANZUS – Pakt Bezpieczeństwa Pacyfiku (Pacific Security Treaty), układ polityczno-wojskowy, podpisany w 1951 r. przez Australię, Nową Zelandię i Stany Zjednoczone Ameryki.

¹⁵ R. Korzeniowski, Terroryzm. Nowe zagrożenia dla bezpieczeństwa międzynarodowego, (w:) „Myśl Wojskowa”, 2005 nr 1, s. 54.

- **Stowarzyszenie Państw Południowej Azji dla Współpracy Regionalnej** – regionalną konwencję o zwalczaniu terroryzmu z 4 listopada 1987 r.;
- **Liga Państw Arabskich** – arabską konwencję o zwalczaniu terroryzmu z 22 kwietnia 1988 r.;
- **Konferencja Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie – KBWE**, a od 1995 r. **Organizacja Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie – OBWE** – kodeks postępowania w polityczno-militarnych aspektach z 1994 r. i kartę bezpieczeństwa europejskiego z 1999 r.;
- **Wspólnota Niepodległych Państw** – traktat o współpracy pomiędzy państwami członkowskimi z 4 czerwca 1999 r.;
- **Organizacja Konferencji Islamskiej** – konwencję o walce z międzynarodowym terroryzmem z 1 lipca 1999 r.;
- **Organizacja Jedności Afrykańskiej** – konwencję o zapobieganiu i walce z terroryzmem z 14 lipca 1999 r.

Terroryzm międzynarodowy jest zagrożeniem globalnym, dlatego podjęta walka na tak licznych frontach międzynarodowych ma wymiar globalny. Sytuacja na świecie i zjawiska zagrażające bezpieczeństwu międzynarodowemu zmuszają wszystkie społeczności do zwalczania terroryzmu i ekstremizmu u ich źródeł oraz podjęcia skutecznych działań powstrzymujących zagrożenie niesione wraz z terroryzmem.

Aktywność polityczna Rzeczypospolitej Polskiej po 11 września 2001 r. w walce z terroryzmem

Po ataku terrorystycznym 11 września 2001 r. w Stanach Zjednoczonych Ameryki, Polska aktywnie i niezwłocznie włączyła się w nowy etap walki z międzynarodowym terroryzmem, który został wywołany przez to wydarzenie. Kierunek polskich działań w walce z terroryzmem oraz ocena powstałej sytuacji została niemal natychmiast przedstawiona przez prezydenta RP Aleksandra Kwaśniewskiego bezpośrednio po ataku. Dokonana analiza i wytyczone kierunki znalazły odzwierciedlenie w podjętych działaniach przez polski rząd i innych instytucjach państwowych. Najwyższe władze państwowe uważały od samego początku tragicznych wydarzeń, w których zginęło około 3 tysiące obywateli Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej i z ponad 80 różnych państw świata, w tym również Polacy, że zagrożenie ze strony terroryzmu międzynarodowego nie ogranicza się do Stanów

Zjednoczonych Ameryki, lecz dotyczy wszystkich krajów świata. Zaistniała sytuacja wymagała szybkiej i zdecydowanej reakcji całej społeczności międzynarodowej. Atak na Stany Zjednoczone Ameryki odczytany został w Polsce nie tylko przez władze państwowe, ale przez całe społeczeństwo jako uderzenie nie tylko w Amerykę, ale także w wartości, którym Polska jest oddana. Znalazło to wyraz w spontanicznych reakcjach współczucia, szoku i solidarności oraz gotowości niesienia pomocy przez społeczeństwo polskie¹⁶. Tego samego dnia (11 września) polskie władze państwowe przesłały na ręce prezydenta Stanów Zjednoczonych Ameryki wyrazy współczucia i zapewnienia o poparciu podejmowanych przez Amerykę działań.

Kolejne działania podjęte przez Polskę w ramach tworzenia koalicji antyterrorystycznej oraz aktywnego politycznego działania wspomagającego likwidację zagrożenia terroryzmem początku XXI w. były następujące:

- 19 września sekretarz Rady Bezpieczeństwa Narodowego (szef Biura Bezpieczeństwa Narodowego – BBN) stwierdził, że Polska jest w stanie wojny. Szef BBN oznajmił: *Został zaatakowany sojusznik Polski, a nasz kraj poparł decyzję NATO dopuszczającą odpowiedź na ten atak, więc przeciwnicy Stanów Zjednoczonych stali się również naszymi wrogami*. Ponadto szef BBN zapowiedział, że Polska będzie starała się wszystkimi siłami zwalczać przeciwnika, gdy zostanie on określony¹⁷;
- 25 września 2001 r. decyzją rządu otwarta została polska przestrzeń powietrzna dla samolotów wojskowych Stanów Zjednoczonych Ameryki;
- 2 października 2001 r. Polska, wspólnie z pozostałymi państwami NATO, uznała, że atak na Stany Zjednoczone Ameryki wyczerpuje znamiona artykułu 5 Traktatu Waszyngtońskiego¹⁸;
- 6 listopada 2001 r. odbyła się z inicjatywy prezydenta RP Aleksandra Kwaśniewskiego w Warszawie międzynarodowa konferencja w sprawie zwalczania terroryzmu. Idea przeprowadzenia regionalnej, międzynarodowej konferencji szefów państw Europy Środkowej, Wschodniej i Południowo-Wschodniej poświęconej zwalczaniu terroryzmu została przedstawiona już 18 września 2001 r. Celem konferencji było potwierdzenie solidarności państw tego regionu Europy ze Stanami

¹⁶ S. Pawlak, *Warszawska Konferencja w Sprawie Zwalczania Terroryzmu*, (w:) pod red. E. Haliżak *Terroryzm w świecie współczesnym*, Fundacja Studiów Międzynarodowych i Fundacja Misyjno-Charytatywna Księży Werbistów, Warszawa-Pieniężno 2004, s. 343.

¹⁷ *Wybrane problemy walki z terroryzmem...*, s. 170.

¹⁸ *Tamże*, s. 170.

Zjednoczonymi Ameryki w walce z terroryzmem międzynarodowym, dyskusja nad konkretnymi propozycjami działania i współpracy regionalnej w zwalczaniu terroryzmu, wskazanie przyczyn i źródeł terroryzmu oraz wskazanie płaszczyzn dialogu i skutecznego przeciwdziałania międzynarodowemu terroryzmowi. Uczestnicy obrad konferencji¹⁹ przyjęli dwa dokumenty: „Plan działania przyjęty przez warszawską konferencję w sprawie zwalczania terroryzmu” i „Deklarację warszawskiej konferencji w sprawie zwalczania terroryzmu”, udzielili poparcia działaniom ONZ, NATO, Unii Europejskiej i innym organizacjom międzynarodowym oraz wyrazili wolę, gotowość i zaangażowanie w walce z terroryzmem. Konferencja w swoich ustaleniach była przede wszystkim polityczną manifestacją obecności Europy Środkowej i Wschodniej w sojuszu antyterrorystycznym²⁰. Konferencja była sukcesem politycznym Polski w regionie i osobistym prezydenta Aleksandra Kwaśniewskiego, a uczestnicy i obserwatorzy wysoko ocenili jej rezultaty i znaczenie dla aktywizacji współpracy regionalnej i ogólnoświatowej²¹;

- 19-20 lutego 2002 r. w Charkowie, w ramach kontynuacji ustaleń konferencji warszawskiej z listopada 2001 r., odbyło się spotkanie szefów instytucji odpowiedzialnych za bezpieczeństwo narodowe Rosji, Ukrainy, Białorusi i Polski, które było poświęcone bezpieczeństwu regionu w kontekście zagrożeń wynikających z terroryzmu międzynarodowego;
- 22-23 lutego 2002 r. z inicjatywy Szwecji i Finlandii odbyło się w Warszawie, zorganizowane przez MSZ, spotkanie przedstawicieli 46 krajów skupionych w Radzie Partnerstwa Euroatlantyckiego, które wypracowało wnioski do antyterrorystycznego programu działania NATO i uczestników programu Partnerstwa dla Pokoju;
- 11-13 marca 2002 r. BBN i George C. Marshall European Center for Security Studies zorganizowali konferencję, której tematem było wzmocnienie stabilności w rejonie Europy Wschodniej. Rezultatem konferencji było ustalenie zasad dotyczących współpracy wojskowej i policyjnej oraz wymiany informacji pomiędzy służbami specjalnymi.

¹⁹ W konferencji uczestniczyło osobiście lub było reprezentowanych przez pełnomocników 17 szefów państw regionu oraz wzięli w niej udział obserwatorzy innych państw i organizacji międzynarodowych. Razem uczestniczyło 26 przedstawicieli państw i organizacji. Konferencja miała duże znaczenie dla Stanów Zjednoczonych, dążących do utworzenia szerokiej koalicji ogólnoświatowej i koalicji antyterrorystycznej.

²⁰ Tamże, s. 173.

²¹ S. Pawlak, *Warszawska Konferencja w Sprawie Zwalczania Terroryzmu...*, s. 351.

Wymienione powyżej przedsięwzięcia oraz wiele innych cennych inicjatyw i działań przedstawianych na arenie międzynarodowej przez Polskę w skali regionalnej oraz globalnej, czynią nasz kraj poważnym i godnym zaufania partnerem w problematyce bezpieczeństwa międzynarodowego. Powyższe działania władz państwa w wydatny sposób oddziałują na utrzymanie bezpieczeństwa narodowego. Wraz z podejmowanymi działaniami politycznymi Polska jest czynnym uczestnikiem koalicji antyterrorystycznej poprzez podjęte działania militarne w walce z terroryzmem.

OCHRONA GRANICY MORSKIEJ

Kmdr ppor. rez. dr Ireneusz BIENIECKI

Były specjalista Samodzielnej Sekcji Nadzoru i Kontroli MOSG

DZIAŁALNOŚĆ FUNKCJONARIUSZY MOSG W OCHRONIE GRANICY PAŃSTWOWEJ W I PÓŁROCZ 2005 ROKU*

Charakterystyka ruchu granicznego na wybrzeżu

W I półroczu 2005 r. granicę morską przekroczyły ogółem 2 554 873 osoby, co stanowiło spadek w ruchu granicznym osób o 13,8% (w I półroczu 2004 r. granicę przekroczyły 2 966 154 osoby). Udział ob. RP w ruchu granicznym w tym okresie wyniósł 880 324 osoby (w I półroczu 2004 r. – 1 079 800 osób), co dało spadek w porównaniu do analogicznego okresu roku ubiegłego o ok. 18,4%. W ruchu granicznym cudzoziemców natężenie ruchu spadło o 11% – granicę przekroczyły 1 674 549 osób (w I półroczu 2004 r. natężenie w tej kategorii wynosiło 1 886 354 osoby).

Tabela 1

Graniczny ruch osobowy w przejściach morskich w latach 2003-2005

	Osoby	I połowa 2003 r.		I połowa 2004 r.		I połowa 2005 r.	
		wjazd	wyjazd	wjazd	wyjazd	wjazd	wyjazd
1.	Obywatele RP	211 651	220 701	524 319	555 481	411 857	468 467
2.	Cudzoziemcy	157 215	150 894	953 638	932 716	843 081	831 468
Razem		368 866	371 595	1477 957	1488 197	1254 938	1299 935
Ogółem	Obywatele RP	432 352		1 079 800		880 324	
	Cudzoziemcy	308 109		1 886 354		1 674 549	
	Razem	740 461		2 966 154		2 554 873	

Spadek przekroczeń granicy w ruchu osobowym w morskich przejściach granicznych był w znacznej mierze spowodowany następującymi przyczynami:

- zmniejszeniem się ruchu statków „białej floty” i ich pasażerów z uwagi na zmianę przepisów dotyczących funkcjonowania sklepów wolnocłowych (dot. głównie GPK Świnoujście);

* Artykuł opracowano na podstawie materiałów służbowych MOSG.

- wycofaniem największego promu pływającego na Bałtyku „Stena Baltica” w związku z jego remontem i przebudową (GPK Gdynia);
- wprowadzeniem przez Federację Rosyjską wiz dla obywateli polskich (GPK Elbląg);
- zmniejszeniem ruchu statków „białej floty” do Obwodu Kaliningradzkiego spowodowanym: podwyższeniem opłat portowych w porcie Bałtyjsk, podwyżką cen biletów na statkach „białej floty”, bardziej wnikliwą kontrolą celną i spadkiem opłacalności zakupów w sklepach wolnocłowych.

Odmierna sytuacja panowała w lotniczym przejściu granicznym Gdańsk – Rębiechowo. W I półroczu 2005 r. odnotowano tam ponad 100% wzrost liczby odprawianych pasażerów. Było to spowodowane: wejściem i umacnianiem się pozycji tzw. „tanich przewoźników”, wzrostem zainteresowania podróży przelotami w miejsce innych sposobów podróżowania oraz migracją zarobkową Polaków do Wielkiej Brytanii i Irlandii.

Ruch graniczny środków transportu na odcinku MOSG

Ogółem w I półroczu 2005 r. granicę przekroczyło 239 704 środków transportu różnego rodzaju (w I półroczu 2004 r. – 210 586). W porównaniu do ruchu granicznego środków transportu w analogicznym okresie roku ubiegłego nastąpił wzrost o 13,8%.

Tabela 2

Ruch środków transportu w przejściach na granicy morskiej w I półroczu w latach 2003-2005

Rodzaj środka	I połowa 2003 r.	I połowa 2004 r.	I połowa 2005 r.	Odsetek środków transportu w 2005 r. do 2004 r. (w %)
Samochody osobowe	28 563	69 420	93 799	+35%
Samochody ciężarowe	27 316	94 832	108 426	+14,3%
Autobusy	890	1890	2019	+7%
Samoloty	2932	3615	4065	+12,4%
Statki handlowe	460	5062	5176	+2,3%
Statki rybackie	1	8	2	
Statki pasażerskie i promy	1387	7239	3974	-45%
Jednostki sportowe	632	1919	2012	+5%
Kutry i łodzie rybackie	23 776	26 369	20 231	-23,2%
Pociągi (osob. i tow.)	-	232	0	
Ogółem:	90 098	210 586	239 704	+13,8%

Najwyższe wzrosty w ilości odprawionych na granicy morskiej środków transportu odnotowano w kategorii: samochodów osobowych (35%), ciężarowych (14,3%) i samolotów (12,4%), a najwyższe spadki w ilości odprawionych statków pasażerskich i promów oraz kutrów i łodzi rybackich.

Wzrost ruchu granicznego samochodów osobowych i ciężarowych związany był z wprowadzeniem do stałej eksploatacji w Gdyni drugiego nowego promu operatora „Stena Line” – „Stena Nordica”. Nowy prom dostosowany jest głównie do przewozów zestawów samochodów ciężarowych (do 100 zestawów) .

Odmowy wjazdu cudzoziemcom na terytorium RP

W I półroczu 2005 r. nie zezwolono na wjazd do RP 198 (100%) cudzoziemcom (w I półroczu 2004 r. – 11 464).

Najwięcej odmów wjazdu dotyczyło obywateli:

- Filipin – 39,4% (78);
- Rosji – 17,7% (35);
- Indii – 14,4% (28);
- bezpaństwowców – 6,6% (13);
- Szwecji – 2,5% (5);
- Iranu – 2% (4);
- Ukrainy – 1,5% (3);
- Maroka – 1,5% (3);
- Tajlandii – 1,5% (3).

Odmowy wyjazdu z terytorium RP

Nie zezwolono na wyjazd z RP 62 obywatelom RP i 5 cudzoziemców – 1 ob. Rosji, 1 ob. Syrii, 1 ob. Ukrainy, 1 ob. Danii, 1 bezpaństwowca (w I półroczu 2004 r. 65 osób – 64 ob. RP i 1 ob. Wielkiej Brytanii).

Wydane wizy

Ogółem wydano 690 wiz (w I półroczu 2004 r. – 883 wizy).

Najwięcej wiz wydano obywatelom:

- Filipin – 45,2% (312);

- Rosji – 22% (152);
- Indii – 9% (62);
- bezpaństwowcom – 6,5% (45);
- Gruzji – 4,5% (31);
- Indonezji – 1,9% (13);
- Turcji – 1,9% (13);
- Ukrainy – 1,6% (11);
- Egiptu – 1,6% (11).

Inne efekty kontroli granicznej

Zatrzymano 137 osób (w I połowie 2004 r. – 79 osób) – 87 ob. RP (poszukiwanych przez organy ścigania i wymiaru sprawiedliwości, posługujących się sfałszowanymi dokumentami i popełniających przestępstwa graniczne na innych odcinkach granicy, bądź z innych przyczyn) i 50 cudzoziemców (24 ob. Ukrainy, 4 ob. Białorusi, 5 ob. Czech, 2 ob. Włoch, 2 bezpaństwowców, 2 ob. Słowacji, 2 Szwecji, po 1 ob. Szwajcarii, Gruzji, Norwegii, USA, Rosji, Wielkiej Brytanii, Chorwacji, Rumunii, Mołdowy).

Zabezpieczono do celów procesowych towary pochodzące z przemytu o łącznej szacunkowej wartości 258 701 zł (w I połowie 2004 r. – 2 235 848 zł). Poza tym nie dopuszczono do wywozu 17 szt. przedmiotów zabytkowych o nieustalonej wartości.

Zrealizowano 979 czynności zleconych (nie zrealizowano 4 czynności) oraz przekazano 24 465 informacji dotyczących osób narodowości arabskiej (w I połowie 2004 r. – 565 czynności zleconych wobec osób przekraczających granicę państwową, ponadto przekazano 12 390 informacji dotyczących osób narodowości arabskiej).

Ujawniono 34 fałszerstwa i 41 nieścisłości w dokumentach uprawniających do przekroczenia granicy państwowej – w polskich paszportach (w I połowie 2004 r. – łącznie 56).

Wydano 6 decyzji o nałożeniu kary na przewoźników polskich za naruszenie przepisów ustawy o transporcie drogowym, na łączną kwotę 9700 zł (w I półroczu 2004 r. – 14 decyzji o nałożeniu kary pieniężnej na przewoźników, 12 na przewoźników polskich, 1 niemieckiego i 1 szwedzkiego za naruszenie przepisów ustawy o transporcie drogowym, na łączną kwotę 28 000 zł).

Zatrzymania osób

W I połowie 2005 r. zatrzymano łącznie 490 osoby (100%). W grupie zatrzymanych większość stanowili obywatele RP – 76,3% (374 osoby), a cudzoziemcy – 23,7% (116 osób).

Tabela 3

Przynależność narodowa osób zatrzymanych na granicy morskiej w I połowie 2005 r.

Zatrzymani – obywatelstwo	I półrocze 2005 r.						
	PGWP	W celu wydalenia	Falszerstwo dokumentu	Przestępstwa karno- skarbowe	Narkotyki	Poszukiwani przez organy ścigania i wymiaru sprawiedliwości	Za popełnienie innych przestępstw
RP	26		5	20	74	137	112
Rosja	2	3		1			
Bułgaria		6					
Ukraina	27	19					
Białoruś	5	4					
Rumunia						1	
Norwegia						1	
Armenia	1	1					
Wietnam		3				1	
Wielka Brytania				1			
Mongolia		1					1
Szwecja	1						1
Indie	3						
Słowacja							2
Włochy				1			
Litwa	1						
Jordania							
Gruzja			1				
Niemcy	16				1		
Peru							
Kirgistan							
Irak							
Mołdowa	1	2					
Bezpaństwowcy	1			1			
Francja	1						

Czechy	2						2
Maroko	1						
Obywatele RP	26	-	5	20	74	137	112
Cudzoziemcy	62	39	1	4	1	3	6
PGWP – przekroczenia granicy wbrew przepisom							

Zatrzymany przemyt i zabezpieczone przedmioty

W ciągu sześciu miesięcy 2005 r. na odcinku MOSG zabezpieczono ogółem towary o szacunkowej wartości 2 715 026 zł, co w tej kategorii stanowi spadek o 44% w porównaniu do analogicznego okresu roku ubiegłego (w I półroczu 2004 r. zabezpieczono towary wartości 4 864 955 zł).

W toku realizacji zadań służbowych, w okresie styczeń – czerwiec 2005 r. funkcjonariusze MOSG zabezpieczyli do celów procesowych, bądź współuczestniczyli w zabezpieczeniu przedmiotów, wśród których pod względem wartości przeważały papierosy i alkohol.

Tabela 4

Charakter i wartość przedmiotów zatrzymanych przez funkcjonariuszy MOSG w I półroczu 2005 r.

Zabezpieczone przedmioty	Strefa nadgraniczna/ odcinki strażnic	Przejścia graniczne	Łącznie
Papierosy	2 171 650 szt. wartości 620 116,8 zł	6920 szt. wartości 2040 zł	2 178 570 szt. wartości 622 156,8 zł
Alkohol	3 440,2 l wartości 275 386 zł	322,5 l wartości 23 791 zł	3 762,7 l wartości 299 177 zł
Narkotyki	1 435,619 g (787,7 g amfetaminy, 77,9 g marihuany, 477,4 g haszyszu i innych) łącznej wartości 118 408 zł	2,5 g marihuany wartości 70 zł	1 438,1g wartości 118 78 zł
Broń	7 szt. (b.w.)	1 szt.	8 szt. broni
Płyty CD, DVD, programy komputerowe	16 077 szt. wartości 1 001 168 zł	-	16 077 szt. wartości 1 001 168 zł
Pojazdy	18 samochodów wartości 306 300 zł	1 samochód wartości 48 800 zł	19 samochodów wartości 355 100 zł
Odzież z podrobionymi znakami towarowymi	128 szt. wartości 6832 zł	-	128 szt. wartości 6832 zł
Inne towary	Głównie pochodzące z kradzieży części samochodowe, sprzęt RTV i AGD łącznej wartości 128 114 zł	21 monet (falsyfikaty), skrzypce, 8 monet i banknot – przedmioty zabytkowe, 1983 szt. tabletek viagry i inne łącznej wartości	łącznej wartości 312 114 zł

		184 000 zł	
Wartość ogółem:	2 456 325 zł	258 701 zł	2 715 026 zł

Działania graniczne, prewencyjno-porządkowe i współdziałanie z innymi instytucjami

W wyniku akcji prewencyjno-porządkowych prowadzonych we współdziałaniu z Policją i innymi służbami uzyskano następujące efekty:

- wylegitymowano 22 470 osoby;
- udzielono pouczeń 2506 osobom;
- skontrolowano 13 525 pojazdów;
- skontrolowano 19 085 miejsc zagrożonych przestępczością;
- funkcjonariusze SG nałożyli 780 mandatów na kwotę 87 690 zł, a Policja 1934 mandaty na kwotę 221 980 zł;
- ujawniono 108 nietrzeźwych kierowców
- skierowano 92 wnioski do Sądów Grodzkich;
- zabezpieczono 344 dowody rejestracyjne i 32 prawa jazdy.

We wspólnych akcjach ukierunkowanych na zapewnienie bezpieczeństwa i porządku publicznego uczestniczyło:

- 8986 funkcjonariuszy SG (2359 pojazdów);
- 3179 funkcjonariuszy Policji (1216 pojazdów);
- 42 inspektorów ITDr;
- 181 funkcjonariuszy Straży Miejskiej;
- 62 funkcjonariuszy UC;
- 57 Straży Ochrony Portu;
- 134 SOK;
- 39 strażników Straży Rybackiej;
- 42 strażników Straży Leśnej.

W ramach współdziałania wymieniano informacje między Policją i SG o planowanych i organizowanych imprezach sportowych.

W zakresie utrzymania ładu i porządku publicznego współdziałanie to opierało się na przeprowadzeniu 1000 wspólnych akcji w formie patroli. W akcjach tych ze strony SG

uczestniczyło 1622, a ze strony Policji 1569 funkcjonariuszy. Wskutek tych patroli zatrzymano 246 osób, a 1415 ukarano mandatem.

Działalność na rzecz ochrony środowiska

W okresie od stycznia do końca czerwca 2005 r. funkcjonariusze MOSG ujawnili 23 przypadki naruszenia przepisów obowiązujących na polskich obszarach morskich oraz przepisów ochrony środowiska. Zabezpieczono łącznie:

- 44 zestawy kłusownicze długości 7770 m wartości 17 255 zł;
- 160 kg ryby wartości 703 zł;
- 1 ponton i 1 łódź.

Ponadto zatrzymano 11 obywateli RP na gorącym uczynku kłusownictwa.

Działalność jednostek pływających MOSG w dywizjonach SG

W pierwszym półroczu 2005 r. jednostki pływające dywizjonów MOSG zrealizowały 209 wyjść (PdSG – 85, KdSG – 124) w ramach służby w ochronie granicy państwowej.

Efekty tej działalności przedstawiają się następująco:

- wykryto 4602 statki (PdSG – 3005, KdSG – 1597);
- rozpoznano 3625 statków (957 polskich, 2668 obcych);
- przeprowadzono 252 kontrole statków (106 polskich, 146 obcych);
- przeprowadzono 373 kontrole obiektów: przystani, małych portów, wypożyczalni sprzętu wodnego (PdSG – 117, KdSG – 256).

Podczas tych działań skonfiskowano:

- ok. 580 mb sieci kłusowniczych o szacunkowej wartości 370 zł oraz pławnicę łososiową dł. ok. 200 mb o szacunkowej wartości ok. 2000 zł, zatrzymany sprzęt przekazano protokółarnie;
- ryby – z sieci kłusowniczej wyłowiono 18 szt. łososia o łącznej wadze ok. 54 kg i szacunkowej wartości ok. 540 zł, ryby przekazano do OIRM w Gdyni.

Działalność jednostek pływających MOSG w strażnicach i GPK SG

Zadania w ochronie porządku prawnego w terytorialnym zasięgu działania komendantów strażnic i GPK MOSG, realizowane są również przy użyciu 8 szt. lekkich środków pływających t. ponton, projektu MR – 4800 – B (4 szt. na wyposażeniu) i SŁP – 6100/K – (4 szt. na wyposażeniu) oraz 1 jednostkę pływającą MJ 6 SG 008 przydzieloną do GPK Elbląg z KdSG.

W I półroczu 2005 r. strażnice i GPK SG zrealizowały 70 wyjść. Efekty działań jednostek pływających SSG i GPK MOSG przedstawiają się następująco:

- wykryto 180 jednostek pływających (SSG – 114, GPK – 66);
- rozpoznano 180 jednostek pływających;
- przeprowadzono 24 kontrole statków, z podziałem na polskie i obce (strażnice SG – 16, GPK SG – 8);
- przeprowadzono 91 kontrole obiektów, w tym: przystani – 68, małych portów – 13 i wypożyczalni sprzętu wodnego – 10.

W ramach działań zatrzymano:

- 3745 m sieci o wartości 14 800 zł;
- 2 kotwice wartości 100 zł;
- 35 kg ryb.

Skierowano również, za nielegalny połów ryb, 1 wniosek do Okręgowego Inspektoratu Rybołówstwa Morskiego w Szczecinie dotyczący 4 osób.

Współdziałanie MOSG z innymi służbami

Funkcjonariusze SG współdziałają z Policją, ŻW, SOK, służbami specjalnymi (ABW, WSI), Marynarką Wojenną i urzędami morskimi, Inspekcją Transportu Drogowego, SOK, OIRM, administracją celną, samorządami, urzędami wojewódzkimi i innymi.

Współdziałanie z Policją

Funkcjonariusze MOSG współpracowali z Policją na niżej wymienionych płaszczyznach:

1. Przeciwdziałania nielegalnej migracji.
2. Zapobiegania przemytowi narkotyków, środków odurzających i psychotropowych.
3. Przeciwdziałania przemytowi samochodów osobowych i innych środków transportu.

4. Utrzymania ładu i porządku publicznego.

Współdziałanie w zakresie przeciwdziałaniu nielegalnej migracji w I półroczu 2005 r. przedstawia się następująco:

- przeprowadzono 120 wspólnych akcji, w których ze strony SG uczestniczyło 333 funkcjonariuszy, a ze strony Policji 291;
- zatrzymano 17 obywateli RP i 16 cudzoziemców;
- przekazano 4 Policji i 2 przez Policję informacje o osobach lub grupach trudniących się przemytem ludzi;
- przeprowadzono 118 spotkań roboczych.

Współdziałanie w zakresie zapobiegania przemytowi narkotyków, środków odurzających i psychotropowych przedstawiało się następująco:

- przeprowadzono 61 wspólnych akcji, w których ze strony SG uczestniczyło 130 funkcjonariuszy, a ze strony Policji 153;
- zabezpieczono 724,5 g amfetaminy, 9,39 g marihuany, 11,5 g haszyszu, 5 g heroiny oraz 55 g extazy;
- przekazano 4 Policji i 5 przez Policję informacje o osobach lub grupach trudniących się przemytem narkotyków;
- przeprowadzono 43 spotkania robocze;
- przeprowadzono przez Policję 1 wspólne szkolenie;
- użyto 42 razy na rzecz Policji i 1 raz przez Policję psów służbowych.

W zakresie przeciwdziałania przemytowi samochodów osobowych i innych środków transportu uzyskano następujące efekty:

- przeprowadzono 42 wspólne akcje, w których uczestniczyło ze strony SG 119 funkcjonariuszy, a ze strony Policji 121;
- zatrzymano 2 pojazdy pochodzące z kradzieży i 1 wprowadzony na polski obszar celny wbrew obowiązującym przepisom;
- przekazano przez Policję 1 informację o osobach lub grupach trudniących się przemytem samochodów;
- przeprowadzono przez Policję 1 wspólne szkolenie;
- przeprowadzono 82 spotkania robocze.

Ponadto we współdziałaniu z Policją funkcjonariusze MOSG przeprowadzili w I półroczu 2005 r. kontrole pojazdów ukierunkowane na ujawnianie naruszeń przepisów

ruchu drogowego i kontrole stanu technicznego pojazdów. W wyniku wspólnych działań uzyskano następujące efekty:

- skontrolowano 11 689 samochodów zarejestrowanych w Polsce i 49 obcych;
- ujawniono 1608 naruszeń przepisów ruchu drogowego i stwierdzono 570 przypadków niewłaściwego stanu technicznego pojazdów, w tym
 - 285 przypadków przekroczenia prędkości;
 - 464 przypadki niezastosowania się do obowiązujących znaków drogowych;
 - 291 przypadków braku wymaganych dokumentów;
 - 160 przypadków braku pasów bezpieczeństwa;
 - 43 przypadki braku badań technicznych.

W związku ze stwierdzonymi uchybieniami nałożono 1432 mandaty na kwotę 169 783 zł.

Współdziałanie z urzędami morskimi:

Współdziałanie odbywało się w oparciu o Plany Współpracy Urzędów Morskich z MOSG.

Ogółem otrzymano 181 pisemnych informacji, w tym:

- 64 zezwolenia na prowadzenie pletwonurkowań rekreacyjnych na obszarach morskich w strefie przybrzeżnej oraz w rejonach zalegania wraków;
- 5 pozwoleń na przeszukiwanie wraków;
- 6 decyzji zezwalających na prowadzenie prac:
 - związanych z usuwaniem do morza urobku z pogłębiania dna akwenów portowych (4);
 - na wykonywanie prac podwodnych (2);
- 100 informacji z Centrum Dyspozycyjno-Kontrolnego Administracji Morskiej w Ustce (podległe UM w Słupsku), dotyczących statków naukowo-badawczych, statków – baz rybackich obcych bander znajdujących się na polskich obszarach morskich;
- sześciomiesięcznych harmonogramów lotów samolotu UM.

Ponadto przekazano następujące informacje:

- 22 o realizacji wyjść na kontrolę polskich obszarów morskich (p.o.m.) wraz z propozycją uczestnictwa inspektorów UM we wspólnych rejsach patrolowych na jednostkach pływających SG;

- w 27 pismach informacje o 32 jednostkach, na których stwierdzono uchybienia w zakresie bezpieczeństwa żeglugi lub ochrony środowiska morskiego.

Wspólne przedsięwzięcia polegały na:

- codziennej wymianie informacji o ruchu jednostek pływających;
- udziale inspektorów administracji morskiej w wyjściach jednostek pływających SG (1 raz);
- przeprowadzeniu 2 szkoleń w Centrum VTS Zatoka Gdańska polegających na zapoznaniu DSO KdSG z jego pracą;
- zaobserwowaniu 16 kwietnia 2005 r. przez jednostkę pływającą SG-211 rozlewu substancji ropopochodnych 8 Mm na północ od Rozewia i pobraniu próbek wody, które przekazano bosmanowi portu Władysławowo (sprawca nie został ustalony);
- wzięciu udziału 7 maja 2005 r. jednostek pływających KdSG wraz z funkcjonariuszami SKO MOSG i SPAP Policji w ćwiczeniach morskich z okazji obchodów 85-lecia administracji morskiej RP;
- udziale jednostek pływających SG w pilotażowym systemie wczesnego wykrywania zanieczyszczeń olejowych ze statków, przy pomocy satelitów SWEPOL.

Stałą i bieżącą współpracę w zakresie wymiany informacji między służbami zapewnia łączy Systemu Wymiany Informacji Bezpieczeństwa Żeglugi.

Współdziałanie z Marynarką Wojenną

W ramach współdziałania z Marynarką Wojenną MOSG współpracuje z Ośrodkiem Zabezpieczenia Hydrometeorologicznego Centrum Operacji Morskich. Współdziałanie to polega m.in. na przekazywaniu do Biura Hydrograficznego MW (BHMW) informacji o:

- faktycznym stanie pogody stwierdzonym przez jednostki pływające i statek powietrzny MOSG w rejonie wykonywania zadań;
- zauważonych zmianach w oznakowaniu nawigacyjnym;
- wykrytych przeszkodach nawigacyjnych.

Podstawą do ww. współdziałania jest porozumienie zawarte przez komendanta MOSG z szefem BHMW 25 lutego 2003 r. o współdziałaniu MOSG w Gdańsku z BHMW w Gdyni, zmienionego aneksem nr 1 do ww. porozumienia 19 lutego 2004 r.

Ponadto funkcjonariusze komendy MOSG uczestniczą w pracach grupy roboczej tzw. „Grupa wraki”.

Otrzymywano następującą liczbę informacji:

- w systemie służb dyżurnych operacyjnych, w relacjach: ODO MOSG z ODO MW, ODO KdSG z ODO 9 FOW i ODO PdSG z ODO 8 FOW – 2 razy na dobę w każdej z wymienionych z relacji;
- codzienną prognozę pogody opracowywaną przez Ośrodek Zabezpieczenia Hydrometeorologicznego Centrum Operacji Morskich MW – ODO MOSG – 3 razy w każdej dobie.

Główne zagadnienia w nich zawarte to:

- ćwiczenia w strefie obrony MW;
- informacje o obcych okrętach operujących w polskiej wyłącznej strefie ekonomicznej lub na akwenach przyległych;
- wymiana informacji o działaniach okrętów MW;
- sytuacja meteorologiczna i ostrzeżenia nawigacyjne;

Przekazano zaś informacje o:

- wykrytych obcych okrętach przez jednostki pływające SG – 35 okrętów;
- o ćwiczeniach w strefie obrony MW – 2 informacje;
- o lotach patrolowych statku powietrznego MOSG M-20 MEWA – 54 loty;
- codziennych działaniach jednostek pływających SG;
- zaobserwowanym stanie pogody – 527 informacji.

Ważniejsze wspólne przedsięwzięcia:

- w dniach 12-14.04.2005 r. kierownik zespołu koordynacji działań PdSG brał udział w treningu sztabowym organizowanym przez 8 FOW, którego tematem było planowanie działań w jej strefie odpowiedzialności;
- w dniach 9-13.05.2005 r. jednostki pływające KdSG i funkcjonariusze SKO MOSG uczestniczyli w ćwiczeniu organizowanym przez FOW na temat: „Działalność ratownicza okrętów ratowniczych podczas współpracy z innymi jednostkami z wykorzystaniem poradnika IAMSAR”;
- 22.06.2005 r. przedstawiciel komendy MOSG wziął udział w posiedzeniu grupy roboczej (GR – Wraki) do krajowego systemu wymiany informacji o wrakach w Biurze Hydrograficznym Marynarki Wojennej.

Współdziałanie z okręgowymi inspektoratami rybołówstwa morskiego:

Ogółem otrzymano 59 informacji:

- 7 pism dotyczących wprowadzenia nowych przepisów;
- 3 dotyczące licencji na prowadzenie skupu na p.o.m. przez jednostki obcych bander;
- 49 informacji uczestnictwa inspektorów OIRM we wspólnych rejsach patrolowych na jednostkach pływających SG oraz bieżącej działalności.

Przekazano zaś 26 informacji:

- 22 dotyczące realizacji wyjść na kontrolę p.o.m. wraz z propozycją uczestnictwa inspektorów OIRM we wspólnych rejsach patrolowych na jednostkach pływających SG;
- 4 pisma o 6 jednostkach, na których stwierdzono uchybienia w zakresie rybołówstwa.

Ponadto raz na dobę przesyłane są od OIRM do granicznych jednostek organizacyjnych MOSG, za pośrednictwem służby dyżurnej ODO MOSG, raporty z VMS o dyslokacji jednostek rybackich na p.o.m.

Ważniejsze wspólne przedsięwzięcia to:

- udział inspektorów rybołówstwa morskiego w kontrolach statków na polskich obszarach morskich i na jednostkach pływających SG – 26 razy;
- przeprowadzenie 23 marca 2005 r. w KdSG przez inspektora OIRM szkolenia funkcjonariuszy z grup kontrolnych jednostek pływających nt. „Wykonywanie rybołówstwa morskiego, rejestr statków rybackich oraz organy administracji rybołówstwa morskiego i ich kompetencje”.

ZABEZPIECZENIE DZIAŁAŃ

Kmdr ppor. mgr inż. Mariusz FILIŃSKI

Starszy oficer szkoleniowy w Dywizjonie Zabezpieczenia Hydrograficznego

MORSKA INFORMACJA GEOPRZESTRZENNA (1)

Zmiany geopolityczne zachodzące w Europie i na świecie, a także zdecydowana zmiana charakteru potencjalnych zagrożeń dla bezpieczeństwa kraju oraz przynależność Polski do Sojuszu Północnoatlantyckiego rodzą nowe wyzwania i nowe jakościowo zadania dla Marynarki Wojennej, w tym także pośrednio dla systemu zabezpieczenia działań sił morskich.

Obecnie obszar zainteresowania służb hydrograficznych NATO nie skupia się tylko na obszarach państw członkowskich i ich otoczeniu. Zagrożenia dla pokoju i żywotnych interesów państw Sojuszu pojawiają się często w różnych rejonach świata, stąd zainteresowanie to obejmuje cały świat.

Współcześnie największym wyzwaniem dla służby hydrograficznej Marynarki Wojennej jest zapewnienie cyfrowych produktów zobrazowania i rozpowszechniania morskiej informacji geoprzestrzennej dla zabezpieczenia realizacji zadań przez siły Marynarki Wojennej na każdym z prawdopodobnych morskich teatrów działań militarnych i pozamilitarnych, zarówno w czasie pokoju, kryzysu, jak i wojny. Stąd też niezbędnym staje się opracowanie koncepcji pozyskiwania, opracowywania i rozpowszechniania morskiej informacji geoprzestrzennej dla potrzeb zabezpieczenia działań sił Marynarki Wojennej RP. Należy tu nadmienić, że zagadnienia związane z morską informacją geoprzestrzenną są w naszym kraju w fazie projektowania i rozważań teoretycznych.

Ze względu na obszerność poruszanego tematu, treść niniejszego artykułu została podzielona na trzy części. W pierwszej części omówione zostanie pojęcie morskiej informacji geoprzestrzennej oraz jej miejsce w systemie informacji zabezpieczającej działania morskie, w drugiej formy pozyskiwania i rozpowszechniania morskiej informacji geoprzestrzennej, a trzecia poświęcona zostanie koncepcji zapewnienia cyfrowych produktów zobrazowania i rozpowszechniania morskiej informacji geoprzestrzennej dla zabezpieczenia działań sił Marynarki Wojennej RP.

Wśród wielu różnorodnych form działalności człowieka na morzu, działania o charakterze militarnym potrzebują różnego rodzaju informacji, w tym i informacji

środowiskowej o szczególnie wysokich wymaganiach, co do jej dokładności, aktualności i wiarygodności. Informacja środowiskowa nazwana tu „morską informacją geoprzestrzenną”, nie tylko wpływa na nawigacyjne bezpieczeństwo prowadzonych na morzu działań, ale niejednokrotnie bezpośrednio warunkuje ich efektywność i skuteczność.

Pojęcie i podział morskiej informacji geoprzestrzennej

Pojęcie „morskiej informacji geoprzestrzennej” (maritime geo-spatial information) jest rozumiane jako zestaw danych zawierających charakterystyki, opisujące stan szeroko rozumianego środowiska morskiego, w którym odbywa się działalność człowieka²². Zawiera się w nich nie tylko charakterystyka warunków nawigacyjnych i hydrograficznych akwenów, ale także wszelkie dane związane z sytuacją lądową, zarówno w zakresie warunków naturalnych, jak również organizacyjnych i technicznych aspektów prowadzenia działalności na morzu, stworzonych przez człowieka. Morska informacja geoprzestrzenna obejmuje także zestaw danych meteorologicznych oraz oceanograficznych (często nazywanych też hydrologicznymi), zarówno bieżących, historycznych (statystycznych), jak i prognozowanych. Źródła danych dla morskiej informacji geoprzestrzennej przedstawia rysunek 1.

Ze względu na rodzaj danych wchodzących w skład morskiej informacji geoprzestrzennej można wydzielić trzy podstawowe jej rodzaje:

- informację o środowisku geograficznym;
- informację o środowisku operacyjnym;
- informację o środowisku prawnym.

Informacja o środowisku geograficznym składa się z różnorodnych danych opisujących naturalne środowiskowe warunki akwenu, w których odbywa się żegluga i jest realizowany proces nawigacji oraz wszelkie dodatkowe, stworzone przez człowieka, warunki wpływające na realizację tego procesu. Do danych tworzących informację o środowisku geograficznym należą następujące rodzaje informacji:

- informacja hydrograficzna;
- informacja hydrologiczna (oceanograficzna);
- informacja meteorologiczna;
- informacja o infrastrukturze nawigacyjnej.

²² Za: H. Nitner, J. Urbański, Z. Kopacz, W. Morgaś, Rola morskiej informacji geoprzestrzennej dla zabezpieczenia działań morskich, Materiały z Międzynarodowej Konferencji Naukowej nt. „Rola nawigacji w zabezpieczeniu działalności ludzkiej na morzu, AMW, Gdynia 2004.

Większość tej informacji dociera do użytkownika poprzez oficjalne wydawnictwa oraz systemy bezpieczeństwa i ochrony żeglugi²³, utrzymywane przez administrację morską (urzędy morskie) i służbę hydrograficzną Marynarki Wojennej (Biuro Hydrograficzne Marynarki Wojennej)²⁴. Zawarta jest więc ona przede wszystkim na nawigacyjnych mapach morskich oraz w publikacjach nautycznych. Ta część informacji podaje użytkownikowi niezbędne dane o cechach i charakterystyce środowiska morskiego, jak np.: ukształtowanie linii brzegowej, położenie portów, rozkład głębokości na akwencie, rodzaj osadów dennych, położenie przeszkód nawigacyjnych, położenie i charakterystykę wydzielonych torów wodnych i akwenów, położenie i szczegółową charakterystykę środków oznakowania nawigacyjnego oraz systemów nawigacyjnych.

Z kolei informacja o środowisku operacyjnym zawiera wszelkie rodzaje danych o warunkach technicznych i organizacyjnych panujących na akwenach. Dane te są niezbędne dla prowadzenia bezpiecznej i efektywnej działalności okrętu na morzu. Zestaw danych o środowisku operacyjnym obejmuje m.in.:

- informację na temat sposobów i procedur wykorzystania istniejącej infrastruktury nawigacyjnej;
- dane o działaniu systemów zabezpieczenia (np. ratowniczego);
- informację dotyczącą zasad korzystania z baz morskich, portów i przystani;
- dane o ruchu i działaniach innych jednostek na akwencie;
- dane o zmianach środowiskowej sytuacji operacyjnej na akwencie.

Natomiast informacja o środowisku prawnym zawiera dane wynikające z podstawowych regulacji prawa morza²⁵, związanych z procesem prowadzenia nawigacji i wykonywania zadań na morzu, jak również z głównych konwencji morskich oraz innych przepisów związanych z bezpieczeństwem procesu nawigacji. Obejmuje zarówno regulacje

²³ Systemy bezpieczeństwa i ochrony żeglugi to m.in.: systemy ostrzeżeń nawigacyjnych, światowy morski system łączności alarmowej i bezpieczeństwa (GMDSS – Global Maritime Distress and Safety System), systemy zarządzania i kontroli ruchów statków (VTS – Vessel Traffic System), systemy meldunkowe itp.

²⁴ Biuro Hydrograficzne Marynarki Wojennej pełni rolę państwowej morskiej służby hydrograficznej i oznakowania nawigacyjnego w zakresie hydrografii i kartografii morskiej, a także jest odpowiedzialne za nawigacyjno-hydrograficzne oraz meteorologiczno-oceanograficzne zabezpieczenie działań sił MW RP.

²⁵ Podstawowym dokumentem prawnym w tej dziedzinie jest zawarta z inicjatywy ONZ „Konwencja Narodów Zjednoczonych o prawie morza” z 1982 r., nazywana często „Konstytucją dla mórz i oceanów”, która weszła w życie w 1994 r. Obecnie jej stronami jest 145 państw, w tym Polska. Konwencja ta w 320 artykułach i 9 załącznikach reguluje w sposób kompleksowy wykorzystanie mórz i oceanów oraz ustanawia ramy prawne w jakich działalność państw na tych obszarach musi być realizowana. Konwencja skodyfikowała zwyczajowe normy i zasady prawa morza oraz ustaliła nowe koncepcje i reżimy prawne, jak również stworzyła uregulowania dla dalszego rozwoju określonych dziedzin tego prawa. Konwencja zapewnia uniwersalne ramy prawne dla racjonalnego zarządzania zasobami morskimi i ich zachowania dla przyszłych pokoleń oraz stanowi zasadniczy instrument dla promowania zrównoważonego i pokojowego wykorzystania mórz i oceanów.

międzynarodowe (np. rezolucje IMO²⁶ i Unii Europejskiej), jak i przepisy narodowe dotyczące nawigacji morskiej.

Zestaw morskiej informacji geoprzestrzennej można także podzielić, według podstawowego przeznaczenia tej informacji, na dwa zasadnicze typy:

- standardową morską informację geoprzestrzenną;
- specjalną morską informację geoprzestrzenną.

W obu tych typach można także wydzielić zestawy danych geograficznych, operacyjnych i prawnych.

Standardowa morską informacja geoprzestrzenna stanowi podstawowy zasób danych niezbędnych dla zapewnienia bezpieczeństwa żeglugi (prowadzenia nawigacji) w czasie realizacji podstawowych zadań na morzu, rozumianych jako „klasyczny” model procesu prowadzenia nawigacji morskiej, to jest zapewnienia bezpiecznego przejścia jednostki na morzu z jednego punktu do drugiego. W tym rozumieniu, informacja ta jest zbierana przez narodowe służby hydrograficzne i publikowana w formie oficjalnych wydawnictw nawigacyjnych (nawigacyjnych map morskich oraz publikacji nautycznych), zarówno papierowych jak i cyfrowych, wraz z produktami niezbędnymi dla zapewnienia ich aktualności, a także dostępna jest w systemach bezpieczeństwa i ochrony żeglugi utrzymywanych przez dane państwo na swoich obszarach morskich. W ramach danych standardowych mieszczą się wszystkie podstawowe elementy, których potrzebuje marynarz na morzu dla bezpiecznego pływania okrętu. Elementy te są przy tym praktycznie jednakowe dla wszystkich użytkowników. Informacja ta jest więc maksymalnie standaryzowana, a jej zakres i formy zobrazowania powinny spełniać wszelkie obowiązujące normy, określone w międzynarodowych oraz krajowych regulacjach z zakresu bezpieczeństwa morskiego. Takie standardowe i podstawowe dane wchodzi w skład wszystkich trzech wcześniej wymienionych składników morskiej informacji geoprzestrzennej, to jest: informacji o środowisku geograficznym, operacyjnym i prawnym.

Z kolei specjalna morską informacja geoprzestrzenna obejmuje wszelkie dodatkowe („nienawigacyjne”²⁷) informacje geograficzne, operacyjne i prawne. Zakres tej informacji

²⁶ Międzynarodowa Organizacja Morska (IMO – International Maritime Organization) jest organizacją działającą na podstawie konwencji przyjętej w Genewie w 1948 r. Jej celem jest polepszenie współpracy państw w zakresie korzystania z międzynarodowych dróg morskich. Organizacja ta zajmuje się przygotowaniem zasad bezpiecznej żeglugi, a także efektywnej nawigacji. IMO jest organizacją, która odpowiada również za ochronę środowiska morskiego.

uzależniony jest od potrzeb potencjalnych użytkowników, które mogą wyrażać się poprzez zapotrzebowanie na większą szczegółowość informacji, bądź też na ich większą dokładność, niż dokładność informacji standardowych. Potrzeby użytkowników mogą także dotyczyć specyficznych form zobrazowania, rozpowszechniania i aktualizacji morskiej informacji geoprzestrzennej.

Ogólne zestawy morskiej informacji geoprzestrzennej, z podziałem na informację standardową i specjalną wraz z przykładami typów oczekiwanych danych, przedstawia tabela 1.

Tabela 1

Zestawy morskiej informacji geoprzestrzennej wraz z przykładami

MORSKA INFORMACJA GEOPRZESTRZENNA	
Informacja geograficzna	
standardowa	specjalna
<ul style="list-style-type: none"> • zawartość nawigacyjnych map morskich • zawartość publikacji nautycznych • dane do korekty wydawnictw • dane klimatyczne 	<ul style="list-style-type: none"> • zawartość map i publikacji specjalnych • dane do korekty publikacji specjalnych • szczegółowe dane batymetryczne wydzielonych akwenów i torów wodnych • szczegółowe dane geomorfologiczne i geofizyczne • dane o specjalnej infrastrukturze nawigacyjnej dla zabezpieczenia specyficznych przedsięwzięć na morzu
Informacja operacyjna	
standardowa	specjalna
<ul style="list-style-type: none"> • sposoby i procedury wykorzystania istniejącej infrastruktury nawigacyjnej oraz systemu SAR • zasady korzystania z portów i przystani • dane o ruchu innych jednostek na akwencie z systemów monitoringu i nadzoru ruchu statków • dane o zmianach sytuacji operacyjnej 	<ul style="list-style-type: none"> • dane o ruchu i zadaniach jednostek MW • informacje o poligonach, torach wodnych i innych akwenach specjalnych • dodatkowe dane szczegółowe o ruchu morskim • informacje o zanieczyszczeniach i awariach morskich
Informacja prawna	
standardowa	specjalna
<ul style="list-style-type: none"> • przepisy i standardy międzynarodowe (np.: IMO – SOLAS, STCW, COLREG) oraz krajowe, z zakresu bezpieczeństwa na morzu (np. ustawa o obszarach morskich, przepisy portowe, zarządzenia urzędów morskich) • wewnętrzne przepisy resortowe (np. instrukcje MW, zarządzenia i regulacje armatorów) 	<ul style="list-style-type: none"> • przepisy międzynarodowe (np. STANAG i NATO) • standardy i dokumenty normatywne resortu (np. normy obronne) • rozkazy (polecenia) przełożonych • przepisy i normy wewnętrzne (np. zasady prowadzenia działań bojowych, normy wykonywania prac hydrotechnicznych)

Źródło: Na podstawie H. Nitner, J. Urbański, Z. Kopacz, W. Morgaś, Krajowy system informacji o środowisku nawigacji morskiej, specjalna informacja środowiskowa, Materiały VII Konferencji Morskiej nt. Aspekty bezpieczeństwa nawodnego i podwodnego oraz lotów nad morzem, AMW, Gdynia 2004.

²⁷ Przez określenie „nienawigacyjne” należy rozumieć informacje, które nie są prezentowane na standardowych mapach morskich.

Najbardziej wymagającym i szczególnym użytkownikiem specjalnej morskiej informacji geoprzestrzennej jest Marynarka Wojenna. Każde działania prowadzone przez siły morskie wymagają zwykle dużo szerszej i dokładniejszej morskiej informacji geoprzestrzennej. Jest ona wykorzystywana zarówno bezpośrednio na okrętach działających na morzu, jak i brzegowych systemach dowodzenia. Wartość tej informacji w ostatnich latach znacząco rośnie, ze względu na wzrost zapotrzebowania ze strony sił Marynarki Wojennej na efektywne i pełne zabezpieczenie działań prowadzonych coraz częściej na odległych obszarach morskich.

Zawartość specjalnej morskiej informacji geoprzestrzennej

Specjalna morska informacja geoprzestrzenna jako jeden z elementów systemu zabezpieczenia działań na morzu, musi uwzględniać i spełniać wszelkie potrzeby różnorodnych sił marynarki wojennej, zarówno co do swojego zakresu, jak i formy zobrazowania oraz sposobu jej przekazywania i uaktualniania.

Specjalna informacja o środowisku geograficznym zawiera szeroki zestaw danych, szczegółowo opisujących naturalne właściwości i charakterystyki środowiska morskiego oraz nawigacyjne wyposażenie akwenów.

Można tu wymienić następujące grupy danych:

- dodatkowe charakterystyki akwenów morskich i stref przybrzeżnych obejmujące:
 - szczegółowe dane batymetryczne oraz trójwymiarowe modele dna wydzielonych akwenów i torów wodnych (niezbędne dla planowania i prowadzenia działań okrętów podwodnych i ich zwalczania, działań minowych i przeciwminowych, działań desantowych itp.);
 - szczegółowe dane geomorfologiczne i geofizyczne (m.in. szczegółowa struktura dna morskiego, rozkład osadów i surowców naturalnych w dnie morskim);
 - szczegółowe dane o obiektach na dnie (m.in. dokładne położenie i charakterystyki wraków oraz obiektów minopodobnych);
- informacje o infrastrukturze na akwencie działań:
 - dane o specjalnej infrastrukturze nawigacyjnej rozwijanej w czasie pokoju, dla zabezpieczenia specyficznych przedsięwzięć na morzu i realizacji szkolenia bojowego, a także w czasie kryzysu i wojny (np. specjalne systemy radionawigacyjne, specjalne oznakowanie nawigacyjne);

- dodatkowe dane o systemie oznakowania nawigacyjnego (np.: szczegółowe opisy znaków nawigacyjnych, możliwości ich wykorzystania w sytuacjach specjalnych oraz możliwości zmiany ich wyglądu i maskowania);
- dodatkowe dane geodezyjne (np.: dane źródłowe punktów sieci podstawy geodezyjnej);
- szczegółowe informacje o dostępnych sieciach łączności;
- szczegółowe dane o występujących rurociągach, kablach energetycznych i innych instalacjach dennych oraz urządzeniach i budowlach na morzu służących do wydobywania ropy, gazu i surowców mineralnych;
- wybrane informacje aeronautyczne (np.: położenie lotnisk i portów lotniczych, podział przestrzeni powietrznej, informacje o natężeniu ruchu lotniczego);
- informacje o działalności połowowej – akweny i okresy poławiania, rodzaje narzędzi połowowych, typy jednostek łowczych;
- dane o prowadzonych pomiarach oceanograficznych (np.: położenie stacji oceanograficznych, możliwość uzyskania określonych danych);
- informacje o położeniu i przeznaczeniu wydzielonych akwenów specjalnych:
 - dane o poligonach morskich, na których działalność szkoleniowa lub bojowa prowadzona jest skrycie, bez powiadamiania innych użytkowników morza;
 - szczegółowe dane o akwenach ćwiczeń wojskowych;
 - dane o wydzielonych i niejawnych obszarach wojskowych (np.: obszary bezpiecznego kładzenia się na dno okrętów podwodnych, trasy przejścia i tory wodne czasu wojny, poligony badawczo-testowe);
 - dane o obszarach patrolowania okrętów (obszary i linie dozorowe);
 - dane o obszarach ochrony naturalnego środowiska morskiego oraz zasobów morza;
 - obszary, w których dostęp powinien być ograniczony (np.: pola minowe, morskie strefy bezpieczeństwa).
- wszelkie dane aktualizujące specjalną informację o środowisku geograficznym.

Specjalna informacja o środowisku operacyjnym zawiera szeroki zestaw danych, szczegółowo opisujących techniczne i organizacyjne warunki żeglugi na danym akwenie, niezbędnych dla zapewnienia efektywnej działalności sił Marynarki Wojennej.

W szczególności można tu wymienić następujące grupy danych:

- informacje o innych uczestnikach ruchu i prowadzonych działaniach na morzu:

- szczegółowe dane o ruchu jednostek na akwencie niezbędne do prowadzenia działalności operacyjnej sił MW RP (np. pozycje jednostek, ich nazwy, parametry ruchu i planowana trasa przejścia);
- informacje o prowadzonych na morzu działaniach specjalnych (wojskowych, gospodarczych, naukowych);
- szczegółowe informacje o jednostkach zakwalifikowanych jako mogące stanowić zagrożenie dla bezpieczeństwa żeglugi i ochrony środowiska morskiego ze względu na przewożony ładunek, ograniczenia manewrowe, zły stan techniczny itp.;
- szczegółowe informacje uzyskiwane z systemów zarządzania i kontroli ruchów statków oraz systemów meldunkowych (np.: dane o możliwościach konkretnej jednostki w zakresie wsparcia akcji poszukiwawczo-ratowniczych lub innych działań prowadzonych przez siły MW, szczegółowe informacje o wskazanej jednostce, planowanych wejściach i wyjściach jednostek z określonego portu, dane o przewidywanych zmianach w natężeniu ruchu jednostek w określonych rejonach akwenu);
- szczegółowe informacje o organizacji ruchu na akwencie:
 - dane o użytkowaniu akwenów specjalnych;
 - szczegółowe informacje o wypadkach i awariach morskich oraz sposobie prowadzenia akcji ratowniczych;
 - szczegółowe informacje o występujących zanieczyszczeniach (rodzaj zanieczyszczenia, położenie, rozmiary, przewidywane zmiany, podejmowane działania w celu ich zwalczania, dostępne środki);
 - informacje o wszelkich nietypowych działaniach i zachowaniach na akwencie.

Zapotrzebowanie na specjalną informację o środowisku operacyjnym ze strony sił Marynarki Wojennej może znacznie wzrastać w okresie narastania różnorodnych zagrożeń. Szczególnie należy tu wymienić zagrożenie terrorem oraz niekorzystny rozwój ogólnej sytuacji politycznej, powodujący wzrost zagrożenia bezpieczeństwa państwa.

Biorąc pod uwagę przedstawione zasady podziału specjalnej morskiej informacji geoprzestrzennej, specjalna informacja o środowisku prawnym zapewnia siłom Marynarki Wojennej szczegółowe dane o obowiązującym na akwencie stanie prawnym, warunkującym zasady pływania i prowadzenia działań na morzu.

W szczególności można tu wymienić następujące grupy danych:

- przepisy międzynarodowe, np.:
 - dokumenty normatywne NATO (tzw. porozumienia standaryzacyjne STANAG oraz publikacje sojusznicze regulujące zasady prowadzenia działań na morzu oraz wymagania w zakresie zabezpieczenia nawigacyjnego tych zadań);
 - przepisy IMO dotyczące zwalczania zanieczyszczeń (np. międzynarodowa konwencja o zapobieganiu zanieczyszczeniom morza przez statki – MARPOL²⁸), przewozów ładunków niebezpiecznych i innych „nienawigacyjnych” zagadnień bezpieczeństwa na morzu;
 - dyrektywy Unii Europejskiej i innych organizacji międzynarodowych (np. dyrektywy ustalające dodatkowe wymagania dla transportu morskiego, eksploatacji naturalnych zasobów morskich, rybołówstwa, turystyki morskiej);
- krajowe przepisy standaryzacyjne dotyczące różnorodnych form działalności człowieka na morzu (np. ustawy, rozporządzenia, normy państwowe, normy obronne dla okrętów MW RP);
- przepisy wewnętrzne danego resortu (np. „Regulamin działań Marynarki Wojennej RP”, „Przepisy o pływaniu i postoju okrętów Marynarki Wojennej”, „Przepisy Służby Nawigacyjnej”, zarządzenia porządkowe dyrektorów urzędów morskich);
- wewnętrzne ustalenia poszczególnych instytucji (np. rozkazy przełożonych).

Użytkownicy specjalnej morskiej informacji geoprzestrzennej

Użytkowników specjalnej morskiej informacji geoprzestrzennej można podzielić na dwie zasadnicze grupy. Pierwszą grupę stanowią „odbiorcy” informacji, którzy potrzebują jej do zabezpieczenia „bezpośredniej” działalności na morzu, nie mieszczącej się w kategorii „klasycznej” żeglugi, tj. realizacji przejścia z jednego punktu na morzu do drugiego. Do użytkowników tej grupy zaliczamy:

- siły okrętowe, lotnicze, brzegowe i specjalne Marynarki Wojennej;
- jednostki pływające Morskiego Oddziału Straży Granicznej;
- jednostki pływające służb ratowniczych;
- jednostki pływające administracji morskiej i innych służb państwowych;
- jednostki pływające wykonujące prace pomiarowe i naukowo-badawcze;

²⁸ MARPOL (Marine Pollution, International Convention for the Prevention of Pollution from Ships) – konwencja przyjęta w 1973 r. na konferencji dyplomatycznej w Londynie i uzupełniona protokołem w 1978 r., będąca podstawowym aktem w skali globalnej zawierającym normy prawne i techniczne dotyczące wszelkich zanieczyszczeń wód morskich ze statków, za wyjątkiem zatapiania odpadów.

- jednostki pływające wykonujące przedsięwzięcia gospodarcze (np. pogłębiarki, kablownice);
- jednostki pływające zabezpieczające prace hydrotechniczne i podwodne.

Drugą grupę użytkowników specjalnej morskiej informacji geoprzestrzennej stanowią „odbiorcy” informacji, którzy nie wykorzystują jej do „bezpośredniego” zabezpieczenia działalności na morzu. Są to instytucje zarządzające akwenami oraz kierujące jednostkami na morzu poprzez brzegowe systemy dowodzenia, kontroli i nadzoru. Do brzegowych systemów, będących użytkownikami specjalnej morskiej informacji geoprzestrzennej, zaliczamy:

- system dowodzenia Marynarki Wojennej;
- system dowodzenia Straży Granicznej;
- systemy zarządzania i kontroli ruchu statków (VTS);
- systemy ochrony środowiska morskiego;
- systemy służb hydrologicznych i meteorologicznych;
- systemy wymiany danych hydrograficznych (np. krajowy system informacji o wrakach);
- stanowiska zarządzające instytucji naukowo-badawczych;
- stanowiska zarządzania przedsiębiorstw żeglugowych i gospodarki morskiej.

Specjalna morska informacja geoprzestrzenna jest wykorzystywana przez użytkowników pierwszej grupy głównie podczas realizacji zadań na morzu. Na tym etapie informacje dostarczane przez brzegowe systemy są niezbędne. Z kolei dla brzegowych systemów istotnym źródłem specjalnej morskiej informacji geoprzestrzennej są jednostki pływające realizujące zadania na morzu.

Miejsce morskiej informacji geoprzestrzennej w systemie informacji zabezpieczającej działania morskie sił okrętowych

Informacja zabezpieczająca działania morskie sił okrętowych opisuje obiekt działania oraz procesy prowadzenia działań na morzu, a także dostarcza niezbędnych danych geograficznych, operacyjnych i prawnych wchodzących w skład morskiej informacji geoprzestrzennej, warunkującej efektywną realizację postawionych zadań (rys. 2).

Rys. 2. Składniki informacji zabezpieczającej działania morskie sił okrętowych

Źródło: Na podst. H. Nitner, *Informacja środowiskowa dla wsparcia działań morskich w cyfrowych produktach hydrograficznych*, Materiały XII Konferencji Naukowej nt. *Automatyzacja dowodzenia*, AMW, Gdynia 2004.

Informacja o obiekcie działania stanowi taktyczno-techniczną charakterystykę okrętu, na którą składają się elementy taktyczno-techniczne jego uzbrojenia i samego okrętu jako nosiciela uzbrojenia. Znajomość jej zapewnia stawianie realnych zadań okrętom poszczególnych klas (podklas), utworzonym z nich grupom i zespołom taktycznym, obiektywną ocenę stosunku sił przeciwstawnych stron, a także powzięcie optymalnej decyzji o użyciu sił.

Prowadzenie działań na morzu wiąże się z realizacją kilku podstawowych procesów wynikających z przeznaczenia okrętu, do których zaliczyć możemy:

- proces utrzymywania ruchu – obejmujący przedsięwzięcia realizowane na okręcie, związane z utrzymaniem w działaniu wszystkich podstawowych urządzeń okrętowych (napędowych, energetycznych), dzięki którym okręt może przemieszczać się oraz zapewniających jego wewnętrzne bezpieczeństwo (systemy obrony przeciwwawaryjnej);
- proces prowadzenia nawigacji – rozumiany jako proces mający na celu zapewnienie bezpiecznego pod względem nawigacyjnym pływania okrętu oraz dostarczanie danych nawigacyjnych, niezbędnych dla efektywnej realizacji zadań przez okręt na morzu;
- proces realizacji zadań – rozumiany jako proces realizacji przez okręt zadań, do których został przeznaczony;
- proces dowodzenia i łączności – rozumiany jako proces analizowania sytuacji i napływających danych oraz kierowania czynnościami i procesami na okręcie, a także utrzymywania łączności w systemie dowodzenia.

W każdym z tych procesów niezbędny jest pewien zasób informacji, to jest danych umożliwiających ich realizację, zgodnie z przeznaczeniem okrętu, treścią otrzymanego zadania, sytuacją zewnętrzną oraz dopuszczalnym poziomem zagrożenia i wymaganym poziomem efektywności tego działania.

Wśród różnych rodzajów wymaganej informacji zabezpieczającej działania morskie sił okrętowych jest także morska informacja geoprzestrzenna, która zapewnia dowódcom (sztabom) niezbędną ilość danych (geograficznych, operacyjnych i prawnych) do planowania oraz prowadzenia działań operacyjnych i taktycznych, a także funkcjonowania systemów dowodzenia i uzbrojenia oraz prowadzenia szkolenia. Informacja ta powinna charakteryzować się:

- wiarygodnością (użytkownik powinien mieć pełne zaufanie do danych, z których korzysta);
- możliwie pełną kompletnością (użytkownik winien mieć możliwość uzyskania informacji w zakresie w jakim potrzebuje);
- aktualnością (co wyraża się tym, iż dane są aktualne, a wszelkie zmiany są dostarczane użytkownikowi tak, aby mógł on dokonać niezbędnych korekt już posiadanych materiałów);
- czytelnością (dane winny być przedstawiane w formie zrozumiałej dla użytkownika).

Morska informacja geoprzestrzenna wymagana jest także dla prawidłowego zarządzania portami, bazami morskimi i akwenami, funkcjonowania systemów ochrony morskiej granicy państwa i polskiej strefy ekonomicznej oraz systemów ochrony środowiska naturalnego.

Literatura:

1. Informacja geoprzestrzenna dla współczesnych wyzwań bezpieczeństwa RP, Materiały Seminarium Geograficznego, ZGW, Warszawa 2002
2. Nitner H., Informacja środowiskowa dla wsparcia działań morskich w cyfrowych produktach hydrograficznych, Materiały XII Konferencji Naukowej nt. Automatyzacja dowodzenia, AMW, Gdynia 2004.
3. Nitner H., Urbański J., Kopacz Z., Morgaś W., Krajowy system informacji o środowisku nawigacji morskiej. Specjalna informacja środowiskowa, Materiały VII Konferencji Morskiej nt. Aspekty bezpieczeństwa nawodnego i podwodnego oraz lotów nad morzem, AMW, Gdynia 2004.

4. Nitner H., Urbański J., Kopacz Z., Morgaś W., Rola morskiej informacji geoprzestrzennej dla zabezpieczenia działań morskich na przykładzie dodatkowych warstw wojskowych, Materiały Międzynarodowej Konferencji Naukowej nt. Rola nawigacji w zabezpieczeniu działalności ludzkiej na morzu, AMW, Gdynia 2004.
5. Systemy informacji geoprzestrzennej, <http://credit.ae.wroc.pl/~laska/>, stan z sierpnia 2005 r.
6. The International Hydrographic Organization, <http://www.iho.shom.fr/>, stan z sierpnia 2005 r

SZKOLENIE I WYCHOWANIE

Kmdr por. dr Marek SIKORSKI

Adiunkt w Instytucie Nauk Społecznych AMW

DZIAŁALNOŚĆ SZKOLENIOWO-METODYCZNA W NOWYCH UWARUNKOWANIACH

Warunkiem osiągnięcia i utrzymania przez Siły Zbrojne RP zdolności do realizacji różnorodnych działań w układzie narodowym i sojuszniczym, w tym przygotowania ich do działania zgodnego z procedurami obowiązującymi w NATO, jest transformacja na grunt praktyki szkoleniowej, celów i wymagań długoterminowych dla Sił Zbrojnych RP oraz uwarunkowań zawartych w dokumentach standaryzacyjnych państwowych i Sojuszu¹.

Celem prezentowanego artykułu jest przedstawienie problematyki metodyczno-szkoleniowej w zmieniających się uwarunkowaniach, które wynikają z badań oraz z opracowywanych i szeroko konsultowanych na szczeblu Sztabu Generalnego nowych dokumentów doktrynalno-normatywnych.

Prace restrukturyzacyjne prowadzone od kilku lat w całych Siłach Zbrojnych RP, w tym i w Marynarce Wojennej, doprowadziły do spektakularnego okrojenia struktur organizacyjnych pionu szkolenia. W wielu jednostkach szkolenie, które w czasie pokoju jest swoistą „produkcją” wojska, zeszło na margines jego zainteresowań.

Kolejny problem dotyczy całkowicie zaniedbanej w jednostkach wojskowych działalności metodycznej i związany z tym niski poziom umiejętności metodycznych kadry dowódczej, czego potwierdzeniem mogą być oceny uzyskane przez poszczególne jednostki z inspekcji i kontroli, w zakresie metodyki szkolenia prowadzonych w ostatnich latach w Marynarce Wojennej.

Pewną nadzieją na uzdrowienie zaistniałej sytuacji mogą być nasze zobowiązania wobec sojuszników, którzy bardzo wysoko cenią profesjonalizm i umiejętności metodyczno-szkoleniowe kadry dowódczo-instruktorskiej i uznali, iż nadszedł czas aby nasi dowódcy również wykazali się umiejętnościami szkoleniowymi². Dodatkowym pozytywnym czynnikiem mogą być oczekiwane od dawna dwa dokumenty dotyczące szkolenia, które są w

¹ Doktryna Szkoleniowa Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej DD/7 (projekt), Warszawa 2004, s. V.

² W. Kaleta, Szkoleniowa (anty)koncepcja, (w:) „Polska Zbrojna”, 2004 nr 10, s. 17.

końcowej fazie opracowywania przez specjalistów Zarządu Doktryn i Szkolenia SZ w SG WP.

Pierwszy z nich to „Doktryna Szkoleniowa Sił Zbrojnych” (projekt) jest dokumentem nowatorskim i na pewno kiedy zacznie obowiązywać wniesie wiele pozytywnych zmian w życie szkoleniowe jednostek. Generalne zmiany dotyczyć będą organizacji oraz kompetencji i odpowiedzialności szkoleniowej na wszystkich szczeblach dowodzenia.

Drugi materiał „Działalność szkoleniowo-metodyczna w Siłach Zbrojnych RP” zastąpi zdeaktualizowane „Zasady organizacji i prowadzenia działalności metodyczno-szkoleniowej w SZ PRL” z 1989 r. W nowym dokumencie zostaną rozwiane sporne kwestie terminologiczne odnoszące się np. do form i metod szkolenia, szczegółowo uporządkowane zostaną metodyczne zagadnienia dotyczące organizacji działalności metodycznej na poszczególnych poziomach organizacyjnych wojska. Ważna zmiana dotyczy zagwarantowania dowódcy działania w myśl zasady: dowodzę – szkoleń – odpowiadam, wyrażona w kompetencyjnym zakresie odpowiedzialności. Na uwagę zasługuje zapis mówiący, iż: *Istotą działalności szkoleniowo-metodycznej na wszystkich poziomach dowodzenia, stanowi przygotowanie osób funkcyjnych do efektywnego przekazywania wiedzy podwładnym (szkolonym), a także systematyczne kształtowanie i doskonalenie umiejętności niezbędnych do realizacji zadań i przedsięwzięć szkoleniowych. Istotą tej działalności stanowi także ciągłe poszukiwanie, wskazywanie i wdrażanie najskuteczniejszych form i metod prowadzenia zajęć (ćwiczeń) oraz rozwijanie umiejętności w zakresie organizowania i realizacji procesu szkolenia*³.

O tym, że działalność szkoleniowo-metodyczna powinna odgrywać ważną rolę w ogólnym systemie szkolenia, świadczy fakt umieszczenia jeszcze innego zapisu w dokumentach szkoleniowych: *Działalność szkoleniowo-metodyczna stanowi integralny element procesu szkolenia kadry i marynarzy, zapewniający sprawne i efektywne przekazywanie wiedzy i podnoszenie na wyższy poziom umiejętności niezbędnych do wykonania zadań szkoleniowych*⁴.

W związku z powyższym integralną częścią procesu szkolenia jest działalność szkoleniowo-metodyczna, którą stanowi zespół przedsięwzięć oraz czynności organizacyjnych, szkoleniowych i metodycznych odpowiednio zaplanowanych i

³ Działalność szkoleniowo-metodyczna w Siłach Zbrojnych RP (projekt), Warszawa 2004, s. 6.

⁴ Program szkolenia załóg małych okrętów rakietowych w Marynarce Wojennej RP, Gdynia 1993, s. 23.

systematycznie realizowanych w procesie szkolenia oraz odpowiedzialność dowódców za osiągnięcie celów szkolenia.

Obejmuje ona dwa komponenty:

- działalność szkoleniową, na którą składa się osobiste przygotowanie dowódców oraz przygotowanie podwładnych do realizacji różnorodnych przedsięwzięć wynikających z zadań poszczególnych jednostek oraz efektywnego osiągnięcia celów szkolenia przez podległe struktury organizacyjne;
- działalność metodyczną, która obejmuje doskonalenie umiejętności metodycznych dowódców, kierowników szkolenia i instruktorów, niezbędnych do prowadzenia bezpośredniego szkolenia z podwładnymi⁵. Ten zespół przedsięwzięć wynika z celów szkolenia wojskowego, które ukonkretnione w warunkach jednostki wojskowej wyrażane są w zadaniach. Te zadania (uzupełnione do warunków jednostki) jako cele stają się przedmiotem realizacji dla dowództw jednostek i poszczególnych osób funkcyjnych zgodnie z kompetencyjnym zakresem odpowiedzialności szkoleniowej.

Cele działalności metodyczno-szkoleniowej

Działalność metodyczno-szkoleniowa na okrętach warunkowana jest przez cele dwójakiego rodzaju, związane z integralnym procesem szkolenia realizowanym w całości siłach zbrojnych i swoistym szkoleniem w poszczególnych jednostkach⁶.

Do pierwszego rodzaju należą:

- przygotowanie instruktorsko-metodyczne;
- doskonalenie organizacji zajęć i metod nauczania;
- uwzględnianie zaleceń i innowacji dydaktycznych w organizowaniu i planowaniu szkolenia;
- dostosowanie bazy dydaktycznej do wymagań programu szkolenia i zaleceń metodyki szkolenia;
- wdrażanie i przygotowanie absolwentów szkół i uczelni wojskowych (cywilnych) do samodzielnej pracy szkoleniowo-wychowawczej;
- doskonalenie, ujednolicenie i wyrównanie umiejętności metodyczno-szkoleniowych dowódców do wymagań procesu szkolenia;

⁵ Działalność szkoleniowo-metodyczna..., s. 6.

⁶ J. Halik, Szkolenie w oddziale, AON, Warszawa 1995, s. 7-19.

- pogłębianie wiedzy i umiejętności dowódców z zakresu prakseologii, andragogiki, pedagogiki i dydaktyki poprzez różne formy działalności metodycznej;
- ujednolicanie sposobów wykorzystania i funkcjonowania infrastruktury dydaktycznej (bazy szkoleniowej).

Do celów związanych ze specyfiką procesu szkolenia w Marynarce Wojennej należą:

- organizacja i planowanie szkolenia z uwzględnieniem swoistych dla Marynarki Wojennej warunków;
- dobór treści szkolenia do zakresu umiejętności i potrzeb szkolonych;
- organizacja swoistego postępowania w szkoleniu okrętowym;
- dobór form i metod oraz procedur szkolenia;
- dostosowanie bazy materiałowo-technicznej do potrzeb szkolenia w Marynarce Wojennej.

Z przedstawionych celów wynikają zadania i obszary działania dla dowódców ujęte w kompetencyjnym zakresie odpowiedzialności.

Kompetencyjny zakres odpowiedzialności szkoleniowej ustala obowiązki poszczególnych dowódców za wyszkolenie oraz metodyczne przygotowanie podległych dowództw (sztabów) i osób funkcyjnych w następujących obszarach działania:

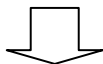
1. Przygotowania bezpośrednio podległych dowódców do dowodzenia w operacji, walce, misji, bieżącego szkolenia wojsk.
2. Wyszukowanie dowodzonego zespołu operacyjnego (taktycznego), oddziału lub pododdziału do realizacji zadań zgodnie z przeznaczeniem.
3. Wyszukowanie i zgranie podległego dowództwa (sztabu).
4. Zgranie systemów funkcjonalnych (walki).
5. Zarządzanie i kierowanie działalnością metodyczną.
6. Przygotowanie bezpośrednio podległych dowódców do realizacji działalności szkoleniowo-metodycznej.
7. Troska o bazę szkoleniową zgodnie z potrzebami wynikającymi z toku realizacji procesu szkolenia.
8. Ciągłe i okresowe analizowanie działalności metodyczno-szkoleniowej dla usprawnienia organizacji szkolenia.
9. Ocena stanu wyszkolenia podległych wojsk oraz osób funkcyjnych.

Kompetencyjny zakres odpowiedzialności w zakresie działalności szkoleniowo-metodycznej obejmuje: kierowanie szkoleniem, działalność metodyczną oraz zabezpieczenie szkolenia (tabela 1).

Tabela 1

KZO w działalności szkoleniowo-metodycznej

Kierowanie	Działalność metodyczna	Zabezpieczenie procesu szkolenia		
		Oprządkowanie	Baza szkoleniowa	Zabezpieczenie logistyczne
Umieć stosownie do wymogów przygotować i realizować proces szkolenia oraz ocenić jego efekty	Umieć stosować zasady, dobierać formy i metody do efektywnego szkolenia	Wiedzieć i stosować procedury, normy i wymogi oraz wykorzystać je do wzbogacenia i wiedzy umiejętności osobistych oraz podwładnych	Znać zasady i możliwości wykorzystania bazy szkoleniowej oraz dobierać obiekty i urządzenia treningowe do szkolenia	Znać zasady eksploatacji i użytkowania techniki wojskowej oraz stosowania w szkoleniu norm należności technicznych i szkoleniowych
Ciągłe doskonalenie zdolności i gotowości do realizacji procesu szkolenia				

Osiągnięcie celów szkolenia

Kierowanie szkoleniem obejmuje procesy:

- planowania;
- organizowania;
- przewodzenia (kierowanie ludźmi);
- kontrolowania szkolenia przez dowódców w ramach posiadanych kompetencji.

Działalność metodyczna to zespół przedsięwzięć oraz czynności organizacyjnych i szkoleniowych wcześniej zaplanowanych i systematycznie realizowanych, umożliwiających uczestnikom szkolenia nabycie wiedzy i praktycznych umiejętności metodycznych oraz dobór i stosowanie odpowiednich form i metod do realizacji procesu szkolenia z podwładnymi.

Zabezpieczenie procesu szkolenia obejmuje: oprządkowanie, bazę szkoleniową i zabezpieczenie logistyczne procesu szkolenia.

Na oprządkowanie składa się narodowy układ hierarchii dokumentów doktrynalnych, który obejmuje trzy poziomy:

- poziom pierwszy – Doktryna Szkoleniowa Sił Zbrojnych, publikacja, Doktryna Narodowa – Operacje Połączone i dokumenty kluczowe zwane doktrynami (odpowiedniki publikacji Sojuszu AJP – od 1 do 9);
- poziom drugi – dokumenty wspomagające zasady i instrukcje, będące rozwinięciem odpowiednich tematycznie dokumentów kluczowych;
- poziom trzeci – dokumenty uzupełniające tzn. regulaminy, instrukcje, poradniki – będące publikacjami o szczególnym charakterze, niezbędne do prawidłowego funkcjonowania RSZ.

Baza szkoleniowa obejmuje:

- infrastrukturę szkoleniową (garnizonowe obiekty szkoleniowe, poligonowe obiekty szkoleniowe);
- bazę gabinetową (pracownie, gabinety metodyczne, pomoce dydaktyczne i audiowizualne),
- urządzenia szkolno-treningowe (symulatory, trenażery, urządzenia treningowe, urządzenia pozorowania pola walki).

Zabezpieczenie logistyczne obejmuje: zabezpieczenie materiałowe, techniczne i medyczne.

Treści działalności metodycznej

Zrealizowanie celów dotyczących działalności metodycznej zdeterminowane jest w znacznym stopniu przez treści, cele z kolei są punktem wyjścia, jednym z głównych czynników doboru treści. Zdaniem Cz. Kupisiewicza na treści nauczania składa się: (...) *całokształt podstawowych wiadomości i umiejętności przewidzianych do opanowania*⁷. Treści nauczania powinny odzwierciedlać zarówno aktualne, jak i przyszłe przewidywane potrzeby zawodowe, a także potrzeby i możliwości poszczególnych osób⁸. Te ogólne wymogi przyjmowane przez większość pedagogów, obowiązują w odniesieniu do działalności metodycznej i do takiego doboru treści szkolenia, by umożliwiły jak najlepsze doskonalenie metodyczne kadry (tabela 2).

Tabela 2

Treści działalności metodycznej

Treści	%
--------	---

⁷ Cz. Kupisiewicz, Podstawy dydaktyki ogólnej, Warszawa 1994, s. 66.

⁸ Tamże, s. 67.

Przygotowanie instruktorsko-metodyczne kadry	40%
Doskonalenie organizacji prowadzenia zajęć (ćwiczeń) oraz metod szkolenia	30%
Wykorzystanie bazy szkoleniowej i limitów środków materiałowo-technicznych	10%
Wymiana doświadczeń metodycznych i szkoleniowych	10%
Określanie i osiąganie celów oraz uwzględnianie zasad dydaktycznych w programach i planach szkolenia	10%

Szczegółowe treści działalności metodycznej powinny odnosić się do:

- przygotowania kadry dowódczej i dydaktycznej oraz instruktorów do samodzielnej realizacji procesu szkolenia;
- upowszechniania najnowszych osiągnięć z zakresu prakseologii, psychologii, socjologii, pedagogiki i dydaktyki;
- doskonalenia wiedzy i umiejętności kadry w zakresie kierowania szkoleniem oraz prowadzenia zajęć i ćwiczeń;
- ustalania wymagań i dostosowania działalności metodyczno-szkoleniowej do zadań danej struktury organizacyjnej;
- poszukiwania oraz stosowania w praktyce najskuteczniejszych form i metod realizacji procesu szkolenia;
- upowszechniania pozytywnych doświadczeń metodycznych;
- przygotowania kadry do racjonalnego stosowania w szkoleniu środków materiałowo-technicznego zabezpieczenia i wykorzystania bazy szkoleniowej.

Formy działalności metodycznej

W ramach działalności metodycznej bezpośredni przełożeni przygotowują swoich podwładnych do realizacji zadań szkoleniowych i ponoszą odpowiedzialność za ich metodyczne przygotowanie. Kluczowego znaczenia w organizacji działalności metodycznej oraz efektywnego i skutecznego osiągnięcia zakładanych celów nabiera dobór odpowiednich form tej działalności (tabela 3).

Tabela 3

Formy działalności metodycznej

Formy
Instruktaże do zajęć (ćwiczeń)
Zajęcia instruktorsko-metodyczne
Metodyczne zajęcia pokazowe

Metodyczne ćwiczenia symulacyjne
Cwiczenia (zajęcia) instruktazowo-metodyczne
Kursy instruktorsko-metodyczne
Kursy szkoleniowo-metodyczne
Odprawy, konferencje, narady szkoleniowo-metodyczne
Samokształcenie metodyczne kadry

Formy szkolenia stanowią zewnętrzną, organizacyjną stronę szkolenia, określając warunki w jakich przebiega proces nauczania. Odpowiadają one na pytania: kogo, gdzie, kiedy, czego, po co, w jakim układzie szkolić, aby osiągnąć zakładany cel dydaktyczny?

Forma szkolenia określa więc zewnętrzny model zajęć, natomiast nie wyjaśnia jak szkolić (uczyć).

Stosowane w Siłach Zbrojnych formy organizacyjne szkolenia są zróżnicowane stosownie do podmiotów szkolenia: dowództw i sztabów, pododdziałów oraz w przygotowaniu metodycznym dowódców, instruktorów.

W czasie prowadzonych przeze mnie badań kadra okrętowa skrytykowała skuteczność obecnie stosowanych form i metod w działalności metodycznej organizowanej w jednostkach Marynarki Wojennej. Z danych przedstawionych na rysunku 1 wynika, że 53% badanych odpowiedziało w kategoriach „raczej nie” i „nie”. Kadra negatywnie wypowiedziała się również o doborze treści do poszczególnych form szkoleniowych.

Preferowane metody nauczania (szkolenia)

Bardzo ważnym elementem każdego procesu kształcenia są metody. Nowoczesna dydaktyka właśnie w umiejętnościach stosowania różnorodnych metod w poszczególnych formach nauczania, dostrzega największe możliwości aktywizowania i motywowania szkolonych, a tym samym osiągania lepszych wyników (tabela 4).

Tabela 4

Preferowane metody nauczania (szkolenia)

Metody podające	Metody poglądowe	Metody problemowe	Metody praktyczne
<ul style="list-style-type: none"> – wykład informacyjny – pogadanka – opis – referat – prelekcja – opowiadanie – odczyt 	<ul style="list-style-type: none"> – pokaz przedmiotu – pokaz działania (ćwiczenia) – pokaz terenu – pokaz obrazów (rysunków, schematów, przeźroczy, slajdów) – pokaz filmu 	<ul style="list-style-type: none"> – wykład problemowy – wykład konwersatoryjny – klasyczna metoda problemowa <p>Metody aktywizujące:</p> <ul style="list-style-type: none"> – m. przypadków – m. sytuacyjne – m. inscenizacyjne – seminarium – gry dydaktyczne 	<p>Uczenie się przez działanie:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ćwiczenia – treningi – praktyki – zajęcia instruktorsko-metodyczne

Metoda nauczania jest to naukowo opracowany sposób przekazywania wiedzy szkolonym w celu wyposażenia ich w wiadomości, wyrobienia umiejętności oraz nawyków.

Metody nauczania odpowiadają na pytanie „jak uczyć?”, czyli w jaki sposób należy prowadzić zajęcia, aby ukształtować u szkolonych odpowiednie umiejętności, pożądane nawyki, postawy i cechy charakteru.

Znajomość treści stosowania poszczególnych metod oraz umiejętne posługiwanie się nimi w czasie zajęć pozwala zwielokrotnić efektywność osiągania celów oraz skrócić czas szkolenia.

W działalności szkoleniowej należy wykorzystywać te metody, które pozwalają szkolonym w krótkim czasie opanować wiedzę specjalistyczną oraz wyrabiają najskuteczniej umiejętności i nawyki.

Z tabeli 5 wynika, że kadra najwyżej ocenia swoje umiejętności w posługiwaniu się metodami werbalnymi (wykład – 63,9%, opis z pokazem – 59,9% w kategoriach odpowiedzi „bardzo wysoko i wysoko”).

Natomiast dowódcy znacznie niżej ocenili swoje metodyczne przygotowanie do wykorzystywania w czasie szkolenia metod aktywizujących i ćwiczebnych, np. umiejętność stosowania metod problemowych w czasie zajęć 59,1% respondentów oceniło w kategoriach „przeciętnie” oraz „nisko i bardzo nisko”, a 55,6% kadry oceniło w tych samych kategoriach swoje umiejętności do stosowania metod ćwiczebnych. Z badań psychodydaktycznych wynika, że właśnie te grupy metod są bardzo przydatne w rozwijaniu aktywności poznawczej i kształtowaniu umiejętności i nawyków.

Tabela 5

Opanowanie przez dowódców umiejętności prowadzenia szkolenia wyszczególnionymi metodami (N = 269)

Metody	bardzo wysoko i wysoko	przeciętnie	nisko i bardzo nisko	trudno powiedzieć
Wykład	63,9%	32,0%	1,9%	2,2%
Pogadanka	48%	40,8%	7,1%	4,1%
Opis z pokazem	59,9%	34,6%	2,9%	2,6%
Pokaz praktycznych czynności	57,4%	33,1%	5,2%	4,3%
Praca z instrukcją	24,2%	47,2%	15,6%	13,0%
Metody sytuacyjne	29,0%	43,5%	16,4%	11,2%
Metody problemowe	30,1%	45,0%	14,1%	10,8%

Metody inscenizacji	17,5%	43,5%	15,3%	13,7%
Metody ćwiczebne	26,7%	41,2%	14,4%	17,7%

Na podstawie wyborów jakich dokonała kadra w czasie badań można było zbudować hierarchiczne zestawienie form i metod, które zdaniem dowódców mogą być najskuteczniejsze w doskonaleniu umiejętności metodycznych. Respondenci zdecydowanie opowiedzieli się za stosowaniem form organizacyjnych i metod praktycznych oraz aktywizujących (tabela 6).

Tabela 6

Formy i metody, które zdaniem kadry są najskuteczniejsze w przygotowaniu metodycznym

Formy i metody	%
Zajęcia praktyczne	80,3
Warsztaty metodyczne	77,7
Kurs instruktorsko-metodyczny	58,0
Pokaz (demonstrowanie) czynności	53,2
Metody sytuacyjne	49,8
Metody problemowe	47,6
Dyskusja	46,8
Pokaz uzbrojenia i sprzętu	43,4

W czasie badań poproszono dowódców o określenie zakresu umiejętności, które chcieliby szczególnie rozwijać w ramach doskonalenia i podnoszenia kwalifikacji.

Z przedstawionego zestawu wynika, że kadra wyszczególniła umiejętności praktyczne związane z organizacyjną i realizacyjną stroną szkolenia bojowego (tabela 7).

Treści te mogą stanowić gotową problematykę do wykorzystania na zajęciach w ramach kursów instruktorsko-metodycznych z kadrami dowódczą i instruktorską.

Tabela 7

Opinie kadry dotyczące chęci doskonalenia metodycznego

Opinie kadry
Znajomości i umiejętności stosowania w praktyce szkoleniowej zasad dydaktycznych, które determinują proces szkolenia i wskazują jak nauczać
Formułowania i operacjonalizacji celów szkolenia
Doboru i stosowania form i metod nauczania w zależności od celów, treści i warunków szkolenia
Komunikowania się, prowadzenia zajęć (przekazywania wiedzy i umiejętności)
Wykorzystania technicznych środków dydaktycznych

Dynamika zmian oraz wymienione cele i zadania w praktyce powinny przekładać się na potrzebę prowadzenia naukowych analiz i sformułowanie nowych wymogów jakościowych i ilościowych w stosunku do poszczególnych elementów działalności metodyczno-szkoleniowej.

Do czynników, które mają wpływ na konieczność doskonalenia (reorganizacji) działalności metodyczno-szkoleniowej należy zaliczyć:

- ograniczenia techniczno-ekonomiczne (eksploatacja okrętów, paliwo, amunicja, środki pozoracji i inne);
- skrócenie do 9 miesięcy zasadniczej służby wojskowej:
 - zmieniające się programy i treści szkolenia;
 - zmniejszająca się liczba godzin szkolenia na SB i w specjalnościach;
 - zmniejszająca się liczba godzin szkolenia na morzu;
 - wprowadzane nowe systemy uzbrojenia kompatybilne z systemami okrętów innych państw NATO;
- wprowadzanie nowego korpusu szeregowych (marynarzy) zawodowych;
- przygotowanie metodyczne kadry;
- baza szkoleniowa.

* * *

Na podstawie dotychczasowych rozważań oraz potrzeb wynikających z nowych uwarunkowań w jakich znajduje się obecnie działalność szkoleniowo-metodyczna można sformułować następujące propozycje zmian i wnioski w zakresie doskonalenia procesu szkolenia w Marynarce Wojennej:

1. Działalność metodyczna realizowana na wszystkich szczeblach dowodzenia musi stać się cykliczną działalnością planowaną, organizowaną i koordynowaną w ramach ogólnego procesu szkolenia.
2. Przygotowanie stanów osobowych jednostek, dowództw, marynarzy i okrętów do prowadzenia skutecznych działań (współdziałania z okrętami NATO) wiąże się z koniecznością ciągłego doskonalenia umiejętności metodycznych i

organizacyjnych przez osoby funkcyjne bezpośrednio odpowiedzialne za to przygotowanie.

3. Opracowanie w miejsce przestarzałych instrukcji i metodyk wykorzystania sprzętu i uzbrojenia nowych dokumentów odpowiadających obecnym normom i wymaganiom.
4. Po zatwierdzeniu „doktryny szkoleniowej” i „działalności metodyczno-szkoleniowej” opracowanie nowej metodyki szkolenia bojowego w Marynarce Wojennej w oparciu o najnowsze osiągnięcia dydaktyki i standardy NATO.
5. W ramach doskonalenia „super etatu” stworzenie stanowiska z zakresem obowiązków związanych z metodyką szkolenia w Marynarce Wojennej.
6. Przywrócenie w programach kształcenia podchorążych AMW przedmiotu „Metodyka szkolenia bojowego” w dotychczasowym wymiarze godzin.
7. Doskonalenie działalności metodycznej realizowanej w jednostkach Marynarki Wojennej w zakresie: treści, form, metod i środków adekwatnie do zadań i sprzętu.
8. Systematyczne doskonalenie umiejętności metodycznych kadry dowódczej.
9. Doskonalenie i dostosowanie bazy szkoleniowej do aktualnych potrzeb oraz zabezpieczenie niezbędnej ilości środków bojowych i materiałowych do celów szkoleniowych.
10. Organizowanie profesjonalnych kursów instruktorsko-metodycznych w ścisłej współpracy DMW, flotyll, AMW.
11. Zwiększenie udziału kadry dowódczej w międzynarodowych szkoleniach z wykorzystaniem nowoczesnych symulatorów i trenażerów. Dotyczy to zarówno specjalistów okrętowych, jak i oficerów sztabowych odpowiedzialnych za merytoryczne i metodyczne przygotowanie podwładnych do organizowania i prowadzenia działalności szkoleniowej.
12. Kontrola i ocena działalności szkoleniowo-metodycznej. Systematyczna kontrola pozwala gromadzić informacje o przebiegu i realizacji działalności szkoleniowo-metodycznej. Jednocześnie spełnia trzy bardzo ważne funkcje: informacyjną – dostarczającą dowódcy informacji o jakości prowadzonego szkolenia, metodyczno-monitorującą – pozwalającą dowódcy na systemowe usprawnianie organizacji działalności metodyczno-szkoleniowej i funkcję profilaktyczną –

umożliwiająca dowódcy na bieżąco eliminowanie uchybień i błędów w procesie szkolenia.

Przedstawione analizy i rozważania są próbą wskazania możliwych kierunków zmian w szeroko rozumianym procesie szkolenia w Marynarce Wojennej. Przedstawione wnioski zawierają pierwiastek teoretycznej ogólności, ale w połączeniu ich z praktyką okrętową i doświadczeniem kadry dowódczej mogą przyjąć formę oczekiwanej pragmatyki szkoleniowo-metodycznej.

Literatura:

1. Doktryna Szkoleniowa Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej DD/7 (projekt), Warszawa 2004.
2. Działalność szkoleniowo-metodyczna w Siłach Zbrojnych RP (projekt), Warszawa 2004.
3. Halik J., Szkolenie w oddziale, AON, Warszawa 1995.
4. Kupisiewicz Cz., Podstawy dydaktyki ogólnej, Warszawa 1994.
5. Kaleta W., Szkoleniowa (anty)koncepcja, (w:) „Polska Zbrojna”, 2004 nr 10.
6. Program szkolenia załóg małych okrętów rakietowych w Marynarce Wojennej RP, Gdynia 1993.
7. Sikorski M., Kształtowanie umiejętności metodycznych kadry dowódczej Marynarki Wojennej RP, (rozprawa doktorska) AON, Warszawa 2001.

HISTORIA MORSKA

Dr Bartłomiej BELCARZ

Nauczyciel historii i wiedzy o społeczeństwie w Zespole Szkół nr 1 w Stalowej Woli

EWAKUACJA DROGĄ MORSKĄ PERSONELU POLSKIEGO LOTNICTWA Z FRANCJI W 1940 ROKU

Tematyka ewakuacji wojsk polskich po klęsce Francji w 1940 roku nie znalazła jak do tej pory całościowego monograficznego opracowania⁹. Być może wielu badaczy uznało ją za mało istotną i epizodyczną, jednak jej powodzenie pozwoliło nie tylko na uchronienie istnień ludzkich, lecz przede wszystkim na odtworzenie wartości bojowej Wojska Polskiego w Wielkiej Brytanii. W szczególności dotyczy to oddziałów lotnictwa oraz broni pancerniej. Personel obu broni był z punktu widzenia dowództwa szczególnie cenny, gdyż proces jego wyszkolenia był dość długi i skomplikowany.

Ewakuacja personelu lotniczego, w odróżnieniu od żołnierzy pozostałych rodzajów wojsk, odbywała się nie tylko drogą morską, ale także drogą lotniczą. Pomimo to, znane są jedynie dwa przypadki bezpośredniego przelotu polskich samolotów na Wyspy Brytyjskie¹⁰. Często natomiast piloci używali samolotów do ewakuacji wewnątrz terytorium Francji, unikając w ten sposób dostania się do niewoli niemieckiej.

W trakcie procesu odtworzenia Polskich Sił Powietrznych we Francji liczebność personelu osiągnęła blisko 10 tysięcy żołnierzy, z czego około 2316 lotników znajdowało się w Anglii¹¹. Ocenia się, że ewakuacja personelu lotniczego objęła około 7800 osób¹². Pomimo że dane te są szacunkowe, wielkość ewakuowanego personelu można określić na około 90-95% stanu wyjściowego. Był to bez wątpienia olbrzymi sukces strony polskiej. Liczbę osób personelu lotnictwa, której z różnych przyczyn nie udało się opuścić, szacuje się na około 300 osób¹³.

⁹ Do tej pory jedynymi opracowaniami na ten temat były prace J. Łunkiewicza, *Ewakuacja Polskich Sił Zbrojnych z Francji w czerwcu 1940 roku* (1956) oraz J. Smolińskiego, *Ewakuacja Wojska Polskiego do Wielkiej Brytanii w czerwcu 1940 r.* (1996).

¹⁰ 18 czerwca 1940 r. około 14.00 odleciała z lotniska Nantes grupa por. Zdzisława Henneberga (dwa samoloty Bloch MB 151, jeden Bloch MB 152 oraz jeden Caudron C 635 Simoune). Poza tym do Nantes odleciał por. Edward Kowalski z klucza DAT Anders (d-ca por. R. Janota).

¹¹ *Polskie Siły Zbrojne w Drugiej Wojnie Światowej tom II – Kampanie na Obczyźnie*, s. 194. Zgodnie z umową trójstronną z 1939 r., część personelu była szkolona w Wielkiej Brytanii.

¹² Za: J. Łunkiewicz, *Ewakuacja Polskich Sił Zbrojnych z Francji w czerwcu 1940 roku*.

¹³ B. Belcarz, *Polskie Lotnictwo we Francji 1940*, s. 290.

Spośród ogólnej liczby ewakuowanego personelu zdecydowana większość opuściła Francję drogą morską. Jeśli nawet część personelu PSP ewakuowała się do posiadłości afrykańskich Francji samolotami, to dalsza ewakuacja miała miejsce już morzem, na ogół przez Gibraltar to Wielkiej Brytanii.

Podstawa ewakuacji

Decyzja o rozpoczęciu ewakuacji Wojska Polskiego (w tym personelu lotniczego) z Francji do Wielkiej Brytanii została scedowana przez gen. Władysława Sikorskiego na swoich najbliższych współpracowników tj. gen. Kazimierza Sosnkowskiego oraz gen. Mariana Kukiela. Podjęcie takiej decyzji wymusiła sytuacja. W czasie, gdy rozpoczęto przygotowanie do ewakuacji Sikorski prowadził intensywne rozmowy z Churchillem (w Anglii) na temat dalszej walki u boku Anglików przeciwko Niemcom i nie był w stanie osobiście nadzorować całej operacji. Gen. Sosnkowski zwrócił się do najwyższych władz francuskich z postulatami dotyczącymi ewakuacji Polaków¹⁴. Interwencja Sosnkowskiego była koniecznością, ponieważ do dowództwa polskiego zaczęło dochodzić coraz więcej sygnałów o dziwnej reakcji Francuzów wobec Polaków. Należy przyznać, że nie było to zachowanie jednoznaczne, gdyż niektórzy dowódcy francuscy byli niezwykle uczynni. Zdarzali się też tacy, którzy wobec braku decyzji odgórnych posuwali się nawet do aresztowania swych sojuszników.

Ten brak jednoznacznego stanowiska wobec udzielania pomocy Polakom może wydać się mniej dziwny, gdy zapoznamy się z fragmentem rozmowy przeprowadzonej pomiędzy gen. Sosnkowskim, a gen. Denainem – szefem Francuskiej Misji Wojskowej. W trakcie rozmowy, której tematem było udostępnienie francuskich transportowców stronie polskiej nie obyło się bez zgrzytów. Denain zaproponował Sosnkowskiemu pomoc polegającą na odsprzedaniu transportowców francuskich za polskie złoto. Replikując Sosnkowski stwierdził, że to sprawa honoru francuskiego ratować polskich żołnierzy broniących Francji, a nie kwestia zapłaty¹⁵.

19 czerwca 1940 r. gen. Marian Kukiel wydał za zgodą gen. Sosnkowskiego rozkaz zezwalający na zwalnianie z wojska: *żołnierzy, którzy nie czują się na siłach dzielenia dalszego ryzyka ewakuacji i walki*. Rozkaz ten, choć dotyczył wszystkich, miał na celu

¹⁴ Sprawozdanie gen. M. Kukiela o ewakuacji wojsk polskich z Francji do Anglii, Archiwum Instytutu Polskiego i Muzeum Sikorskiego w Londynie, sygnatura B.151.

¹⁵ Tamże.

umożliwienie powrotu do miejsc zamieszkania żołnierzom, którzy do Armii Polskiej trafili z zaciągu francuskiego¹⁶.

Sytuacja oddziałów polskich poprawiła się znacznie, gdy Sikorski uzyskał 18 czerwca 1940 r. zapewnienie Churchilla o dalszej walce przeciwko III Rzeszy, co wiązało się z pomocą brytyjską w ewakuacji polskich oddziałów.

Decyzje dotyczące ewakuacji lotnictwa

Teoretycznie ewakuacją lotnictwa powinien kierować jego dowódca gen. Józef Zając. W praktyce nie uczynił tego przedkładając prywatę ponad swoje obowiązki¹⁷. Wobec braku dowódcy jego obowiązki wziął na siebie szef Oddziału III Dowództwa Lotnictwa płk Mateusz Iżycki, który po porozumieniu się z gen. M. Kukielem wydał pierwsze rozkazy ewakuacyjne dla oddziałów lotniczych, datowane na 17 czerwca 1940 r. Iżycki kierował ewakuacją z Bordeaux, gdzie znalazło się także dowództwo lotnictwa francuskiego. Przychylność jego dowódcy gen. Piccard ułatwiło przekazywanie rozkazów ewakuacyjnych do Polaków w jednostkach i ośrodkach szkolnych.

19 czerwca płk Iżycki otrzymał bezpośrednie polecenie od gen. Sosnkowskiego: (...) *nie oglądać się na Dowództwo Sił Powietrznych, które na pewno w ewakuacji da sobie radę, a zajmować się oddziałami*¹⁸. Zgodnie z rozkazami oddziały lotnicze miały próbować ewakuować się drogą lotniczą, a w przypadku niemożności takowej ewakuacji kierować się do najbliższych portów w celu przedostania się na Wyspy Brytyjskie.

Drogi ewakuacji

Drogi ewakuacji morskiej obejmowały dwa akweny morskie: Ocean Atlantycki i Morze Śródziemne. Wybór jednej z nich uzależniony był od tego, w którym z rejonów Francji znajdowały się oddziały oczekujące na ewakuację. Porty atlantyckie z których ewakuowano personel lotniczy to: Nantes, La Rochelle, Bordeaux, La Verdon sur Mer oraz Saint Jean de Luz. Porty śródziemnomorskie to: Marsylia oraz Port Vendres.

Porty atlantyckie

¹⁶ Zamieszkujących we Francji.

¹⁷ J. Zając zamiast nadzorować ewakuację podlegających mu oddziałów udał się do Fronton (200 km od miejsca postoju sztabu lotnictwa) w celu ewakuowania swojej rodziny. Zachowanie gen. Zająca stało się m.in. przyczyną jego dymisji z zajmowanego stanowiska, która nastąpiła w lipcu 1940 r.

¹⁸ M. Iżycki, Sprawozdanie z działalności w czasie ewakuacji Lotnictwa z Francji, Archiwum Instytutu Polskiego i Muzeum Sikorskiego w Londynie, sygnatura B.157.

Nantes

Było najdalej wysuniętym na północ atlantyckim portem francuskim z którego ewakuowali się polscy lotnicy¹⁹. Jak do tej pory udało się ustalić, że jedyną grupą lotników jaka się zaokrętowała w Nantes była grupa przechodząca przeszkolenie w Caen. Konkretnie była to część 96 osobowej grupy dowodzonej przez mjr. Czesława Krajewskiego. Grupa ta rozpoczęła ewakuację 11 czerwca 1940 r. opuszczając Caen w kierunku Renes. W trakcie ewakuacji grupę rozdzielono na dwie mniejsze: pilotów i mechaników. Pierwsza dowodzona przez mjr. Krajewskiego dotarła do Renes 14 czerwca 1940 r. Po dwóch dniach grupę skierowano przez Nantes do Clermont Fernand. W międzyczasie w pobliżu Renes odnalazła się druga grupa. Byli to mechanicy oraz kilku pilotów, którzy byli przydzieleni w Caen do Grupy Holowania Rękawa. W związku z prymitywnymi warunkami w jakich ich zakwaterowano zwrócili się z prośbą do mjr. Krajewskiego by zechciał „przygarnąć” ich. Jednak mjr. Krajewski będąc służbistą odmówił przybyłym sierżantom: Wismontowi i Urbanikowi, tłumacząc, że nie ma na to oficjalnej zgody strony francuskiej. Grupy nadal funkcjonowały osobno.

16 czerwca 1940 r., około godziny 18.00, grupa mjr. Krajewskiego wyruszyła w dalszą drogę. Po dotarciu do Nantes okazało się, że podpisano zawieszenie broni i w związku z tym wstrzymano wszelki ruch kolejowy.

Tak wspomina to mjr. Krajewski: *Po przyjeździe do Nantes w godz. wieczornych usiłowałem nawiązać telefoniczny kontakt z Anders co mi się jednak nie udało. Ponieważ na stacji kolejowej nie ukazano mi żadnych nadziei co do kursowania pociągów, których ruch od wieczora został wstrzymany we wszystkich kierunkach i małe miałem widoki skomunikowania się z polskimi władzami, nawiązałem kontakt z ostatnim transportem wojsk angielskich ładującym się w Nantes, który późną nocą zezwolił na zaokrętowanie się prawie całej grupy pilotów + 13 oficerów (...) z Legii Oficerskiej która po przeszkoleniu przeciwpancernym w Granvill [Grandvillers przyp. – B. B.] wracała do Vichy*²⁰.

Z grupy 41 pilotów mjr. Krajewskiego na pokładzie brytyjskiego transportowca znalazło się co najmniej 35 żołnierzy²¹. Załadunek nastąpił w nocy z 17/18 czerwca 1940 r.

¹⁹ Dotyczy ewakuacji personelu lotniczego PSP, zawiera informacje udokumentowane. Nie jest wykluczone, że ewakuacja lotników polskich (w szczególności z ośrodków wyszkoleniowych) mogła mieć miejsc z portów Bretanii, lecz brak na to dokumentacji.

²⁰ Cz. Krajewski, Sprawozdanie ogólne za czas od 04.03. do 18.06.1940, Archiwum Instytutu Polskiego i Muzeum Sikorskiego w Londynie, sygnatura LOT A IV 1/2b/6.

²¹ Czterech pilotów było w grupie mechaników, jeden na urlopie zdrowotnym, jeden oddalił się samowolnie od grupy. Wśród grupy ewakuowanej znajdowali się piloci tzw. klucza spontanicznego dowodzonego przez ppor. Stanisława Andrzejewskiego.

Niestety, nie wiadomo jak nazywał się brytyjski transportowiec na który zaokrętowano Polaków. Wiadomo jedynie, że po kilku dniach żeglugi zawinął 20 czerwca do portu Plymouth. W ewakuacji z Nantes uczestniczył także polski statek m/s „Lechistan”.

La Rochelle

Z tego portu został ewakuowany elitarny dywizjon myśliwski GC 1/145. Wraz z częścią tej jednostki odplynęli do Anglii lotnicy z innych jednostek. Ewakuacja z La Rochelle przebiegała w dość dramatycznych okolicznościach. Wieczorem 19 czerwca 1940 r. zapadła decyzja załadowania lotników na francuski statek „Rouhne”. Po załadowaniu około 3000 osób przyszedł rozkaz o zejściu na ląd tych, którzy znaleźli się już na statku. Wywołało to dużo złości i ostrych komentarzy. Wspomina o tym kancelista GC 1/145 st. sierż. Eustachy Markiewicz: *Gdy statek był załadowany przyszedł rozkaz, ażeby ten statek opuścić. Wszyscy w Dywizjonie bardzo niezadowoleni. Po kilku godzinach czekania przyszedł rozkaz ażeby ładować się na okręt Angielski. Znowu wstąpiła w nas nadzieja, że będziemy przewiezieni do Anglii. Ten statek nosił nazwę „Alderpool”. Niemcy nas chcieli zbombardować, ale bomby padały dość daleko od okrętu, na który żeśmy się ładowali, było to dnia 20 czerwca 40 r. Godz. 4.30 rano dnia 20.06.40 okręt ruszył w drogę, kierunek Anglia. Na statku znajdował się nasz Dywizjon I/145²² około 250 ludzi, oraz Dywizja Pancerna oraz cywilne osoby. Prawdopodobnie na okręcie znajdowało się około 6500 ludzi. Płyniemy na morzu w eskorcie 7 angielskich kontrtorpedowców. Morze spokojne, jak również noc. Rano 22-go czerwca 1940 okręt przybliżył się do brzegów Anglii. Rano radio niemieckie podaje, że statek, który zabrał wojska Polskie został storpedowany. A my się śmiejemy. O godzinie 4 tej rano okręt został zakotwiczony w porcie Plymouth²³.*

W rzeczywistości na liście ewakuowanego personelu lotniczego sporządzonej w trakcie ewakuacji²⁴ znalazło się 225 osób z: dywizjonu myśliwskiego GC 1/145, ośrodka szkoleniowego w Rennes oraz z kluczy myśliwskich dowodzonych przez kpt. Adama Kowalczyka, mjr. Zdzisława Krasnodębskiego oraz por. Ludwika Paszkiewicza. Pomimo początkowych trudności w trakcie załadunku przebieg ewakuacji był spokojny.

Bordeaux, La Verdon sur Mer

²² Prawidłowy numer GC 1/145.

²³ E. Markiewicz, Relacja ze zbiorów Zbigniewa Charytoniuka.

²⁴ B. Belcarz, op. cit., s. 276.

Oba porty znajdowały się u ujścia Girondy. Ponieważ mieściły się na zapleczu działań wojennych stały się celem kolumn ewakuujących się. Dodatkowo w Bordeaux zlokalizowało swoją nową siedzibę francuskie Dowództwo Lotnictwa i początkowo do Bordeaux kierowano wszystkie samoloty, w tym także polskie. Dość szybko okazało się, że Bordeaux jak i La Verdun stały się zatłoczone oddziałami wojsk i szansa ewakuacji stawała się coraz mniejsza. Dlatego też w obu portach okrętowano 19-20 czerwca, kierując jednocześnie nadwyżki wojsk w kierunku granicy francusko-hiszpańskiej. W takiej sytuacji znalazł się dowódca lotnictwa gen. Józef Zając, który nie był w stanie dostać się na statek w La Verdun sur Mer.

W ewakuacji uczestniczyły także polskie statki: „Chorzów”, „Kmicic”, „Tczew”. Wśród oddziałów lotniczych znajdowały się klucze DAT²⁵ por. Zdzisława Henneberga (mechanicy), por. Roberta Janoty (bez dowódcy) oraz piloci z kluczy kpt. Kazimierza Kuziana i mjr. Zdzisława Krasnodębskiego (oddział ten w trakcie ewakuacji podzielił się na mniejsze grupy, jedna z nich ewakuowała się z Nantes). Tczewem odpłynęli lotnicy z bazy w Cazaux, zaś Chorzowem grupa pilotów szkolona w Versailles dowodzona przez kpt. Stanisława Pietraszkiewicza. Do Bordeaux dotarli oni z pobliskiego Bussac, dokąd ewakuowano ośrodek Versailles.

Saint Jean de Luz

Miejscowość ta była najdalej położonym na południe atlantyckim punktem ewakuacyjnym polskiego personelu lotniczego. W przypadku Saint Jean de Luz trudno używać nazwy port, gdyż była to mała miejscowość wypoczynkowa dysponująca ledwo przystanią dla niewielkich jednostek. Załadunek dużych jednostek morskich musiał odbywać się przy udziale szalup, które kursowały m.in. pomiędzy molo a jednostkami transportowymi.

Wśród jednostek uczestniczących w ewakuacji z Saint Jean de Luz znajdowały się największe polskie jednostki m/s „Batory” i m/s „Sobieski”. Jednak największą ilość personelu lotniczego zaokrętowano na brytyjskim transportowcu „Arandora Star”. Ponadto, w ewakuacji uczestniczyły angielski „Ettrick” oraz kanadyjski „Restigouche”.

Przebieg załadunku odbywał się w nerwowej atmosferze. Należy pamiętać, że ostatnie statki opuszczały wybrzeża francuskie 21czerwca 1940 r., a więc kilka dni po podpisaniu francusko-niemieckiego zawieszenia broni. W tym czasie dostęp do informacji był mocno ograniczony, co dodatkowo potęgowało zamieszanie, gdyż nie wiadomo było w jakiej odległości znajdują się wojska niemieckie.

²⁵

DAT – Defense Aérienne du Territoire, Jednostka Obrony Terytorialnej.

Jak wspomniano Saint Jean de Luz jako ostatni punkt ewakuacyjny na atlantyckim wybrzeżu Francji stał się celem wędrówki wielu zorganizowanych oraz luźnych oddziałów, w tym lotniczych. Do tej miejscowości został np. skierowany zorganizowany kolejowy transport z Argelles sur Mer (nad Morzem Śródziemnym), dowodzony przez mjr. Madejskiego. Grupa ta liczyła 1865 oficerów i żołnierzy PSP, którzy przebyli całą południową Francję, by zaokrętować się w Saint Jean de Luz (większość na m/s „Batory”). Mało brakowało, a grupa ta nie dotarłaby do celu, gdyż w Bayonne francuscy kolejarze przestawili pociąg na bocznice i odcepili lokomotywę. Dopiero argument „kilkuset karabinów” spowodował, że pociąg odjechał do odległego o około 20 km Saint Jean de Luz.

Na wspomnianym m/s „Batory” zaokrętownął się sztab Dowództwa Lotnictwa z gen. Józefem Zającem. Ostatnie godziny przed wypłynięciem były szczególnie napięte, gdyż na lądzie pozostało kilkaset osób rodzin wojskowych, które wprawdzie obejmował zakaz ewakuacji, ale za wszelką cenę chciały dostać się na pokład. Na interwencję oficera dyżurnego por. Jana Falkowskiego²⁶, za zgodą gen. Zająca kilkadziesiąt osób z tego grona zostało zaokrętownianych.

Jednym z oficerów kierujących do ostatnich chwil ewakuacją był gen. Ujejski, który odpłynął na kanadyjskim „Restigouche” 23 czerwca 1940 r.

Oddziałami, które w zwartych sztykach ewakuowały się z Saint Jean de Luz były:

- sztab Dowództwa Polskich Sił Powietrznych;
- pododdziały Centrum Wyszkozenia Lotniczego w Lyon-Bron (grupa Madejskiego);
- klucz DAT por. Jana Falkowskiego;
- eskadra myśliwska Koolhoven kpt. Waleriana Jasionowskiego;
- klucz DAT kpt. Tadeusza Opulskiego;
- klucz nr 2 eskadry Montpellier por. Józefa Brzezińskiego (bez dowódcy).

Ponadto, wśród ewakuujących byli pojedynczy lotnicy, którzy w trakcie ewakuacji odłączyli lub zostali rozdzieleni ze swoimi jednostkami.

Łącznie z portów atlantyckich Francji ewakuowano ponad 4000 osób personelu lotniczego. Należy pamiętać, że do lotnictwa należały także oddziały artylerii plot. (d-ca płk. Ludwig), które w sile około 600 żołnierzy odpłynęły do Anglii z Saint Nazaire.

Porty śródziemnomorskie

Vendres

²⁶ Falkowski był pilotem myśliwskim – dowódcą klucza DAT w Cognac.

Ta niewielka miejscowość stała się głównym miejscem, punktem, ewakuacyjnym dla polskich oddziałów znajdujących się na południu i południowym wschodzie Francji. Stała się także kresem francuskiej wędrówki pododdziałów Centrum Wyszkozenia Lotniczego w Lyon-Bron. Szkoła ta była największym skupiskiem polskich lotników we Francji. Dlatego też jej ewakuacja była szczególnie istotna z punktu widzenia zachowania zasobów ludzkich dla polskiego lotnictwa. Początkowo ewakuacja odbywała się w kierunku południowym koleją. Celem podróży był obóz La Cavalerie w okolicach Millau. Kolejnym etapem ewakuacji zaś Angeles sur Mer znajdujące się w pobliżu granicy hiszpańskiej na wybrzeżu Morza Śródziemnego. Samo ewakuowanie kilku tysięcy żołnierzy stanowiło duży problem, ale jeszcze większym kłopotem było ich zakwaterowanie w małych miejscowościach nie dysponujących odpowiednimi koszarami. Ostatecznie żołnierze trafili do starego obozu dla internowanych republikanów hiszpańskich, w którym panowały fatalne warunki higieniczne. Sytuacja stawała się nieciekawa, gdyż lokalne władze wojskowe tzw. Comision Maritime nie wykazywały żadnych chęci w zorganizowaniu pomocy ewakuacyjnej dla Polaków.

Sytuacja uległa zmianie dopiero 20 czerwca 1940 r., kiedy to Francuzi zorganizowali transport kolejowy do Saint Jean de Luz dla oddziału mjr. Madejskiego²⁷ oraz podjęli rozmowy na temat ewakuacji morskiej z Port Vendres. Zapewne wynikło to z faktu pojawienia się w Port Vendres brytyjskiego niszczyciela HMS „Velox”.

Mjr Moszkowski podczas kolejnej wizyty w Commision Maritime natknął się w budynku na oficera brytyjskiej Royal Navy. Postanowił wykorzystać okazję i nawiązać kontakt z Brytyjczykami, licząc na ich pomoc. W swoim sprawozdaniu²⁸ mjr Moszkowski napisał: *W wykonaniu powziętej decyzji udaliśmy się na H.M.S. Velox, okręt flagowy i tam przeprowadziliśmy rozmowę z Dowódcą Brytyjskim, prosząc go o pomoc w przeprowadzeniu ewakuacji lotników polskich. Anglik z miejsca zaoferował miejsca dla 60 ludzi na pokładzie swoich okrętów, jednak na moje naleganie o konieczności ewakuacji ponad 3000 ludzi, obiecał zatelegrafować do Admiralicji Brytyjskiej po instrukcje, a nam polecił zgłosić się u niego tegoż dnia o godz. 18-ej po odpowiedź. O powyższym zameldowałem natychmiast płk. Iwaszkiewiczowi w Argelles s/Mer, prosząc go aby pojechał ze mną do tego Captaina. O 18-ej otrzymaliśmy obietnicę, że trzy duże statki pasażerskie zabiorą w dniach 23 i 24 VI Polaków z Port Vendres.*

²⁷ Patrz opis ewakuacji z Saint Jaen de Luz.

²⁸ T. Moszkowski, Przebieg wypadków i czynności z nimi związanych w okresie od 16.06. do 25.06.1940, to jest podczas ewakuacji centrum Wyszkozenia Ziemnego z Francji, PI&SM Londyn, LOT A IV 3/1m.

Jako pierwszy przyplłynął statek należący do Egipskich Linii Okrętowych. Miano zaokrętować na nim 550 osób. Nerwowa sytuacja jaka panowała w porcie sprawiła, że dochodziło do wielu kłótni, szczególnie na tle zaokrętowania osób cywilnych, rodzin lotników oraz uciekinierów. Zgodnie z rozkazami dowództwa polskiego obowiązywał surowy zakaz ich okrętowania²⁹. Mjr Moszkowski czynił podobne trudności grupie kpt. Kuziana, który próbował dostać się na statek, argumentując iż rozkaz dotyczy w pierwszej kolejności żołnierzy CWL, a nie ewakuujących się jednostek frontowych. Dodatkową nerwowość powodował francuski oficer łącznikowy z 1 Subdivision Aeriene, który kontrolował załadunek, sprawdzając czy na statek nie próbują dostać się lotnicy francuscy. Ostatecznie na transportowiec załadowano 546 osób dowodzonych przez ppłk. Berezowskiego, co stanowiło ponad dwukrotnie większą liczbę od zakładanej pierwotnie.

Po zakończeniu załadunku egipskiego transportowca w Port Vendres pozostały dwa transportowce francuskie. Były to ostatnie statki, którymi można było odpłynąć z Port Vendres. Załadunkiem kierował nadal mjr Moszkowski. Na dowódcę drugiego transportu został wyznaczony ppłk Pistl. Oba transporty (Apapa i statki francuskie) opuściły Port Vendres 24 czerwca 1940 r.

Również 24 czerwca rozpoczęto załadunek ostatniego transportowca „General Chanzy”. Na statek ten oprócz Polaków zaokrętowano około 100 oficerów i szeregowych Armee de l’Air. Prawdopodobnie fakt ten stał się przyczyną zaarrestowania przez władze francuskie nadzorującego załadunek ze strony polskiej mjr. Moszkowskiego. Postawiono mu zarzut udzielania pomocy lotnikom francuskim dezercerującym do wojsk gen. de Gaulle. Moszkowski został przetrzymany w areszcie francuskim przez 48 godzin, co spowodowało iż nie był stanie odpłynąć ostatnim transportem³⁰. Ostatecznie w ostatnim transporcie odpłynęło do Afryki około 700 osób, w tym ponad 600 Polaków. Ponadto, ostatnim transportem ewakuowali się pracownicy Wojskowych Warsztatów Remontowych ARAA z Aulnat Sud,

²⁹ W swoim sprawozdaniu dotyczącym ewakuacji ppłk obs. Izycki napisał następująco: *Nie można ukryć faktu, że pewna część żołnierzy – szczególnie oficerów – nie stanęła na wysokości zadania, działając na swoją rękę, względnie szerząc panikę i defetyzm. Pewna nie określona bliżej grupa szeregowych – kilkudziesięciu – została przy usiłowaniu przekroczenia granicy hiszpańskiej zatrzymana i internowana przez władze francuskie – wiadomość o tem otrzymałem na chwilę przed odbiciem ostatniego statku z port Vendres. Szereg oficerów zachowało się niegodnie – w związku z trudnościami w ewakuacji ich rodzin. Szczegółowe sprawozdanie przedstawię we właściwym czasie z prośbą o wyciągnięcie surowych wniosków oraz radykalne rozstrzygnięcie sprawy rodzin, która była największą przeszkodą demoralizującą w dodatku szeregowych, a narażając rodziny na złośliwe komentarze, PI&SM Londyn LOT A IV 3/1m.*

³⁰ Po opuszczeniu aresztu mjr Moszkowski został wyznaczony przez władze francuskie na stanowisko komendanta Obozu Internowanych Żołnierzy Polskich – Camp d’Argeles, z którego uciekł po kilku tygodniach do Hiszpanii.

Limoges, Toulouse oraz fabryki duralu z Couzon. W sumie z rejonu Argeles Port Vendres ewakuowano żołnierzy i cywili w czterech zorganizowanych transportach.

Tabela 1

Liczba żołnierzy i cywili ewakuowanych z rejonu Argeles Port Vendres

Numer transportu	Oficerowie	Podchorążowie	Podoficerowie i szeregowcy	Cywile
Transport nr 1 Kolej do St.Jean de Luz	424	196	1245	-
Transport nr 2 President del Piaž	300	-	989	-
Transport nr 3 Apapa	50	-	496	-
Transport nr 4 General Chanzy	132	1	377	98
Razem	906	197	3104	98
Ogółem	4305			

Po odliczeniu żołnierzy z transportu kolejowego (grupa mjr. Madejskiego), którzy ostatecznie odplynęli z St. Jean de Luz wynika, że ilość żołnierzy lotnictwa ewakuowanych z Port Vendres wyniosła 2342 (+ 98 cywili).

Oba statki francuskie zawinęły do Oranu, natomiast Apapa po postoju w Gibraltarze³¹ 28 czerwca wyruszyła w dalszą drogę, by 7 lipca 1940 r. zawinąć do Liverpool.

Marsylia

Nie ma informacji na temat zorganizowanej ewakuacji z tego portu. Natomiast znane są wspomnienia, z których wynika, że co najmniej kilkudziesięciu lotników i mechaników ewakuowało się z Marsylii³².

Ewakuacja oddziałów Wojska Polskiego z Francji do Wielkiej Brytanii w czerwcu 1940 r. odbywała się w bardzo skomplikowanej sytuacji politycznej. Rozpoczynając ją dowództwo polskie nie wiedziało czy Churchill będzie nadal akceptował Polaków jako sojuszników. Gdy kwestie te zostały wyjaśnione po spotkaniu z Sikorskim, nie było już czasu na planowanie przebiegu ewakuacji. Była ona spontaniczna i w wielu przypadkach powiodła się na zasadzie niespotykanie szczęśliwego zbiegu okoliczności. Generalnie ujmując przebieg ewakuacji można powiedzieć, że ewakuacja personelu lotniczego zakończyła się całkowitym

³¹ Załadowano wtedy na nią dodatkowe szalupy, ponieważ była przeładowana i w razie storpedowania brakowało miejsc ratunkowych.

³² Grupa mechaników z ośrodka szkoleniowego w Renes (z grupy dowodzonej przez mjr. Jana Białego).

sukcesem. Ocalono co najmniej 90% personelu. W efekcie pozwoliło to na odtworzenie Polskich Sił Powietrznych na terenie Wielkiej Brytanii.

Literatura:

1. Belcarz B., Polskie lotnictwo we Francji 1940, Sandomierz 2002.
2. Belcarz B., GC 1/145 - France 1940, Sandomierz 2002.
3. Biegański W., Wojsko Polskie we Francji 1939-1940, Warszawa 1967.
4. Iwaszkiewicz W., Sprawozdanie z przebiegu ewakuacji oddziałów lotnictwa polskiego z terenu Francji, PI&SM LOT A IV 3/1m/9.
5. Iżycki M., Sprawozdanie z działalności w czasie ewakuacji Lotnictwa z Francji, PI&SM B. 157.
6. Krajewski Cz., Sprawozdanie ogólne za czas od 04.03. do 18.06.1940, PI&SM LOT A IV 1/2b/6.
7. Kukiel M., Sprawozdanie z ewakuacji wojsk polskich z Francji do Anglii, PI&SM B.151.
8. Łunkiewicz J., Ewakuacja Polskich Sił Zbrojnych z Francji w czerwcu 1940, (w:) „Bellona” z lutego 1956 r.
9. Markiewicz E., Sprawozdanie, zbiory prywatne Z. Charytoniuk.
10. Moszkowski T., Sprawozdanie, PI&SM LOT IV 3/1m /18.
11. Praca zbiorowa, Czyż mogli dać więcej. Dzieje 13 promocji Szkoły Podchorążych Lotnictwa w Dęblinie, Londyn 1989.
12. Smoliński J., Ewakuacja Wojska Polskiego do Wielkiej Brytanii w czerwcu 1940 r., Warszawa 1996.

KRONIKA MARYNARKI WOJENNEJ

ROK 2004

LISTOPAD

27

Odbyło się uroczyste nadanie imienia okrętowi podwodnemu „297”. Jednostka otrzymała imię ORP „Kondor”. Matką chrzestną okrętu została pani [Danuta Hübner](#) – komisarz UE ds. polityki regionalnej. Ceremonia chrztu rozpoczęła się o godzinie 10:00 w Porcie Wojennym w Gdyni Oksywiu.

To ostatni okręt z serii pięciu jednostek typu „Kobben” подарowanych Polsce przez Rząd Królestwa Norwegii. Załoga okrętu przeszła szkolenie na wodach Oceanu Atlantyckiego, Morza Norweskiego i Północnego. Dowodzenie okrętem objął kpt. mar. Tomasz Krasoń. 19 listopada okręt przyплыł do Polski.

27-29

Siedemnaście dni po odzyskaniu przez Polskę niepodległości marszałek Józef Piłsudski, swoim dekretem z 28 listopada 1918 r., rozkazał utworzyć Marynarkę Wojenną. Tym samym zapoczątkował tworzenie polskich sił morskich jako spójnej struktury organizacyjnej.

Uroczystości rocznicowe rozpoczęły się 27 listopada. Głównym wydarzeniem tegorocznych obchodów „urodzin” Marynarki Wojennej był chrzest nowego okrętu podwodnego [ORP „Kondor”](#).

29

Uroczysty apel z okazji Dnia Podchorążego odbył się na placu apelowym uczelni. Studenci, w historycznych mundurach, wystawili posterunki honorowe przed wejściem głównym, przed komendą Akademii Marynarki Wojennej oraz przed obeliskiem poświęconym Bohaterom Westerplatte. Podczas apelu odczytany został rozkaz nawiązujący do tradycji obchodów Dnia Podchorążego. Apel zakończyła uroczysta defilada wszystkich roczników uczelni oraz salwy sygnałowe.

30 „urodziny” obchodził okręt ratowniczy ORP „Lech”. Przez 30 lat służby pod białoczerwoną banderą okręt przeprowadził kilkadziesiąt operacji poszukiwawczo- ratowniczych na morzu oraz jako jeden z pierwszych polskich okrętów rozpoczął współdziałanie z siłami NATO, uczestnicząc w najważniejszych dla Sojuszu ćwiczeniach na morzu.

Okręt pomagał między innymi uwieczonym w lodach statkom, a także gasił pożary na innych jednostkach. Wykonywał prace podwodne na wrakach, badał obiekty podwodne oraz zajmował się badaniami podwodnymi na rzecz gospodarki morskiej. Załoga okrętu pomagała również na lądzie, kiedy w 1980 r., w okolicach Pułtuska grupa ratownicza okrętu usuwała tam skutki powodzi.

Okręt jest również bardzo dobrze znany w środowisku międzynarodowym. Uczestniczył w największych w ostatnich latach ćwiczeniach NATO pod kryptonimem „Strong Resolve 2002”, „Cooperative Venture”, „Baltops”, „Baltic Porpoise” oraz „Crown Eagle”.

GRUDZIEŃ

2

W Porcie Wojennym w Helu odbyły się uroczystości rocznicowe z okazji 10-letniej służby pod białoczerwoną banderą trałowca ORP „Wdzydze”.

ORP „Wdzydze” wchodzi w skład 13 Dywizjonu Trałowców w Helu. Okręt uczestniczył wielokrotnie w największych w Europie międzynarodowych ćwiczeniach „Baltops” oraz krajowych „Murena” i „Rekin”. Na pokładzie okrętu gościli m.in. dowódca marynarki wojennej Danii i Estonii oraz kadra dowódcza sił morskich Litwy, Belgii i Włoch. W sierpniu 1997 r. okręt odwiedziła Maryla Rodowicz.

7

Za uratowanie życia żeglarzowi z irlandzkiego jachtu „Asgard II” załoga śmigłowca ratowniczego Marynarki Wojennej „Anakonda” została wyróżniona przez Irlandzką Straż Wybrzeża. Wyróżnienie wręczył minister stanu Irlandii ds. morskich Pat the Cope Gallagher w Zamku Dublińskim w Dublinie. W imieniu załogi wyróżnienie odebrał dowódca śmigłowca chor. sztab. pil. Waldemar Domański.

16

Dowódca Marynarki Wojennej RP admirał floty Roman Krzyżelewski złożył jednodniową wizytę w siłach morskich Szwecji.

Głównym punktem programu wizyty była ceremonia wodowania nowego okrętu dla sił morskich Szwecji. Uroczystość została poprzedzona rozmowami na temat dwustronnej współpracy sił morskich Polski i Szwecji oraz możliwości rozszerzenia współdziałania na morzu. Dowódcy podzielili się także swoimi wnioskami na temat przyszłości i kierunków rozwoju współczesnych flot zmierzających do zwiększania możliwości reagowania w sytuacjach nowych zagrożeń asymetrycznych.

20

W Kościele Marynarki Wojennej w Gdyni Oksywiu rozstrzygnięto coroczny konkurs szopek bożonarodzeniowych. Autorami szopek byli marynarze m.in. z Komendy Portu Wojennego w Gdyni i Ośrodka Szkolenia Nurków i Płetwonurków Wojska Polskiego w Gdyni.

Nagrodę Dowódcy Marynarki Wojennej zdobyła szopka autorstwa 4 marynarzy – Dawida Golary, Sławomira Goździka, Mirosława Bartosza i Rafała Bartosewicza z Komendy Portu Wojennego w Gdyni.

ROK 2005

STYCZEŃ

3

We wszystkich jednostkach Marynarki Wojennej zainaugurowano nowy rok szkoleniowy. Na uroczystych zbiórkach podziękowano za osiągnięcia w 2004 r. oraz przedstawiono zasadnicze zadania stojące przed polskimi siłami morskimi na rok bieżący.

11

Zapewnienie skutecznego współdziałania w zwalczaniu działań terrorystycznych oraz przeciwdziałania i usuwania skutków klęsk żywiołowych – to główne założenia porozumienia pomiędzy Zachodniopomorskim Urzędem Wojewódzkim a Marynarką Wojenną.

Porozumienie podpisał wojewoda zachodniopomorski Stanisław Wziątek i dowódca Marynarki Wojennej admirał floty Roman Krzyżelewski na pokładzie okrętu wsparcia logistycznego ORP „Kontradmiral Xawery Czernicki” w Porcie Wojennym w Świnoujściu.

Na podstawie porozumienia strony zobowiązują się do wymiany informacji o zagrożeniach i potrzebach oraz możliwościach niesienia pomocy poszkodowanej ludności, a także do prowadzenia wspólnych działań ratowniczych. Porozumienie określa obowiązki Marynarki Wojennej i Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego na etapie zapobiegania i reagowania w sytuacjach kryzysowych oraz zakres obowiązków po zakończeniu wspólnych działań. Podpisanie porozumienia normuje dotychczasowe zasady współpracy w sytuacjach kryzysowych.

14

Okręt podwodny ORP „Bielik” opuścił macierzysty port w Gdyni, by wziąć udział w operacji antyterrorystycznej „Active Endeavour” na Morzu Śródziemnym. W pożegnaniu załogi udział wziął minister obrony narodowej Jerzy Szmajdziński.

Głównym zadaniem polskiego okrętu podwodnego było patrolowanie akwenu Morza Śródziemnego. ORP „Bielik” był podporządkowany dowódcy Komponentu Morskiego Sojuszu Północnoatlantyckiego w Neapolu.

28

Po 40 latach służby w Marynarce Wojennej z marynarskim mundurem pożegnał się admirał floty Jędrzej Czajkowski – zastępca dowódcy MW, dowódca Centrum Operacji Morskich. Za osiągnięcia i pracę na rzecz rozwoju polskich sił morskich admirałowi Jędrzejowi Czajkowskiemu podziękowania złożył dowódca MW admirał floty Roman Krzyżelewski.

Admirał floty Jędrzej Czajkowski kierował procesem utworzenia i wdrożenia w Marynarce Wojennej głównego elementu dowodzenia operacyjnego – Centrum Operacji

Morskich. Koordynował proces wdrażania nowych okrętów podwodnych typu „Kobben” do polskiej floty. Najwięcej lat swojej służby w Marynarce Wojennej poświęcił okrętom podwodnym.

LUTY

7

Na Bałtyku rozpoczęły się ćwiczenia pod kryptonimem „Passex”. Okręty, samoloty i śmigłowce z Danii, Holandii, Kanady, Niemiec, Stanów Zjednoczonych i Polski przeprowadziły operację osłony strategicznego transportu morskiego.

Marynarka Wojenna skierowała do ćwiczeń fregatę rakietową ORP „Gen. K. Pułaski”, korwetę ORP „Kaszub”, okręt podwodny ORP „Sokół”, śmigłowce zwalczania okrętów podwodnych SH-2G „Super SeaSprite” oraz samoloty patrolowe M-28 „Bryza”.

10

Minęło 85 lat od dnia, kiedy generał Józef Haller, dowódca Frontu Pomorskiego wrzucił do morza platynowy pierścień - symbol zaślubin Polski z Bałtykiem.

Uroczystości upamiętniające wydarzenia zaślubin Polski z Bałtykiem odbyły się o godzinie 14:30 na rynku miejskim w Pucku. Pół godziny później, w asyście Orkiestry i Kompanii Reprezentacyjnej Marynarki Wojennej, odbyło się nabożeństwo koncelebrowane przez prymasa Polski kardynała Józefa Glempa. Główne uroczystości rozpoczęły się o godzinie 16:30 w puckim porcie rybackim. Po odegraniu Hymnu Państwowego odczytana została uchwała Sejmu RP w sprawie ogłoszenia roku 2005, rokiem generała Józefa Hallera. Po wystąpieniach okolicznościowych odbyła się ceremonia wręczenia odznaczeń państwowych oraz Pierścieni Hallera i krzyży „Pro Mari Nostro” nadanych przez Ligę Morską i Rzeczną. Kapituła „Pierścienia Hallera” podjęła decyzję o przyznaniu wyróżnienia między innymi dowódcy Marynarki Wojennej admirałowi floty Romanowi Krzyżelewskiemu, komandorowi Ryszardowi Sawickiemu – szefowi Oddziału Społeczno-Wychowawczego MW oraz 3 Flotylli Okrętów w Gdyni.

11

Na pokładzie ORP „Błyskawica” odbyła się uroczystość wręczenia „Złotego Kompasu”, nagrody czasopisma Marynarki Wojennej „Bandera”.

Kapituła nagrody przyznała „Złoty Kompas” chor. sztab. mar. Jackowi Pietrzakowi z Bazy Lotniczej MW w Gdyni Babich-Dołach. Laureat „Złotego Kompasu” od czerwca 2004 do stycznia 2005 r. służył jako ochotnik w Polskim Kontyngencie Wojskowym w składzie międzynarodowych sił stabilizacyjnych w Iraku. Za profesjonalne wykonywanie zadań i wzorowo pełnioną służbę, na wniosek dowódcy PKW, został wyróżniony przez dowódcę Marynarki Wojennej. Podczas służby w Iraku wykazał się odwagą i poświęceniem ratując rannych kolegów, za co został przedstawiony do odznaczenia Krzyżem Zasługi za Dzielność. Chorąży Jacek Pietrzak został wyróżniony przez ministra obrony narodowej. Otrzymał również honorowy medal wielonarodowej Dywizji Centrum-Południe.

Pierwsze wyróżnienie otrzymał admirał floty rezerwy Jędrzej Czajkowski, drugie zaś komandor Lesław Mroziński.

15

Komandor Piotr Pernaczyński objął obowiązki szefa Biura Hydrograficznego Marynarki Wojennej. Komandor Czesław Dyrz, który był szefem BHMW od 2002 r., został skierowany do Akademii Obrony Narodowej.

16

Wizytę w Gdyni złożył dowódca Narodowych Sił Zbrojnych Łotwy wiceadmirał Gaidis Andrejs Zeibots.

Pierwszym punktem wizyty było spotkanie w uczelni z szefem szkolenia Marynarki Wojennej wiceadmirałem Markiem Brągoszewskim. Admirałowie rozmawiali na temat rozwoju dwustronnej współpracy głównie w zakresie szkolenia kadr. Strona polska zaprezentowała swoje doświadczenia zdobyte podczas procesu integracji z NATO. Delegacja łotewska zapoznała się z możliwościami szkoleniowymi oraz programami studiów Akademii Marynarki Wojennej.

18

W kinoteatrze „Grom” w Gdyni Oksywiu odbyło się sympozjum naukowe podsumowujące 85 lat działalności polskiej służby hydrograficznej. Organizatorem sympozjum było [Biuro Hydrograficzne Marynarki Wojennej](#).

*

Kapituła nagrody „Hydrograf Roku” ogłosiła podczas sympozjum z okazji 85-lecia polskiej służby hydrograficznej swój werdykt. Decyzją Kapituły laureatem nagrody został komandor Henryk Nitner – szef Oddziału Hydrograficznego Biura Hydrograficznego Marynarki Wojennej.

Podczas sympozjum przyznano także tytuł „Zasłużonego Hydrografa” komandorom rezerwy: Józefowi Kuśmidrowi i Władysławowi Kierzkowskiemu oraz komandorowi Czesławowi Dyrzowi, którzy w poprzednich latach kierowali służbą hydrograficzną Marynarki Wojennej.

23

Minęło 15 lat od pierwszego podniesienia bandery na okręcie transportowo-minowym ORP „Gniezno”. Okręt stacjonuje w 8 Flotylli Obrony Wybrzeża w Świnoujściu, jednak swoje „urodziny” obchodził w mieście [Gniezno](#). Władze Gniezna dla podkreślenia związków miasta z okrętem przygotowały uroczystości upamiętniające 15 lat służby „swojego” okrętu w polskich siłach morskich.

Podczas 15-letniej służby pod biało-czerwoną banderą okręt przepłynął 34 320 mil morskich spędzając w morzu 450 dni. Przetransportował ponad 1500 żołnierzy, około tysiąca ton różnego rodzaju sprzętu wojskowego, a także postawił ponad 150 min morskich. Wyszkoliło się na nim ponad 300 marynarzy różnych specjalności. Okrętem dowodzi kpt. mar. Mariusz Pioś.

24

Na pokładzie okrętu-muzeum ORP „Błyskawica” odbyło się wodowanie książki „Admirał. Biografia Józefa Unruga” autorstwa Mariusza Borowiaka. Książka poświęcona jest

osobie wiceadmirała Józefa Unruga (1884-1973), pierwszego szefa polskiej hydrografii, później dowódcy floty, dowódcy obrony wybrzeża i zastępcy szefa Kierownictwa MW.

28

W Gnieźnie wszedł w życie [projekt edukacyjny pt. „Miasta – Okręty”](#). W projekcie uczestniczą miasta od nazw których swoje imiona noszą okręty – ORP „Lublin”, ORP „Gniezno”, ORP „Kraków”, ORP „Toruń” i ORP „Poznań”. Zasadniczą intencją projektu jest popularyzacja związków różnych regionów Polski z morzem i Marynarką Wojenną.

MARZEC

7

Na Zatoce Pomorskiej odbyło się polsko-niemieckie ćwiczenie typu „Passex”. W ćwiczeniu udział wzięły cztery niemieckie niszczyciele min, zaś ze strony polskiej trzy trałowce: ORP „Gardno”, ORP „Dąbie” i ORP „Sarbsko” z 12 Dywizjonu Trałowców 8 Flotylli Obrony Wybrzeża. Jednostki poszukiwały i wykrywały miny morskie, które następnie były niszczone przy wykorzystaniu zdalnie sterowanych pojazdów podwodnych oraz trałów.

11

W Warszawie, dowódca Brygady Lotnictwa Marynarki Wojennej, kontradmirał Zbigniew Smolarek odebrał z rąk ministra obrony narodowej „Znak Honorowy Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej”. Jest to wysokie wyróżnienie za szczególne osiągnięcia i najwyższą jakość wykonywanych zadań.

12

Minęło sześć lat odkąd Polska weszła w skład NATO. Dla polskich sił morskich to okres transformacji, modernizacji i zwiększenia mobilności sił. Marynarka Wojenna jest na stałe obecna w elitarnych Siłach Odpowiedzi NATO, uczestniczyła w misjach na Zatoce Perskiej oraz obecnie w operacji antyterrorystycznej [„Active Endeavour”](#) na Morzu Śródziemnym. Przez ostatnie sześć lat jednostki Marynarki Wojennej brały udział we

wszystkich manewrach Sojuszu na Bałtyku, istotnych operacjach w Cieśninach Bałtyckich, na Morzu Północnym, Norweskim oraz na Atlantyku.

24-25

Marynarka Wojenna wycofała z eksploatacji trzy kutry zwalczania okrętów podwodnych, dwa kutry trałowe oraz okręt dowodzenia desantem ORP „Grunwald”. Jednostki wchodziły w skład 8 Flotyli Obrony Wybrzeża i stacjonowały w portach wojennych w Kołobrzegu i Świnoujściu.

31

W Salonie Kaprów na okręcie-muzeum ORP „Błyskawica” wydawca pisma „Naval Forces” przekazał uroczyście specjalny numer poświęcony w całości Marynarce Wojennej RP przedstawicielom Marynarki Wojennej.

Jest to najnowsza, międzynarodowa publikacja przedstawiająca historię, współczesność oraz plany na przyszłość polskich sił morskich. Wydanie zatytułowane „Marynarka Wojenna RP dzisiaj i jutro” trafiło do czytelników z ponad 120 państw na całym świecie w nakładzie 16 000 egzemplarzy.

KWIECIEŃ

4-6

Dowódca Królewskiej Marynarki Wojennej Danii, kontradmirał Kurt B. Jensen złożył wizytę w Marynarce Wojennej RP. Podczas wizyty strona polska zaprezentowała okręty, samoloty i śmigłowce operujące w ramach sił NATO oraz możliwości szkoleniowe Akademii Marynarki Wojennej. Głównym tematem rozmów były wspólne ćwiczenia i rozwój współpracy na morzu.

6

Marynarka Wojenna po raz ósmy zorganizowała konferencję morską „Aspekty Bezpieczeństwa Nawodnego, Podwodnego i Lotów nad Morzem”.

W dyskusjach i prezentacjach wzięło udział ponad dwustu uczestników z kraju i z zagranicy reprezentujących uczelnie, instytucje, przedsiębiorstwa i Marynarkę Wojenną. Swoje opracowania przedstawiło czterdziestu autorów. Specjaliści dyskutowali na temat ratownictwa morskiego, bezpieczeństwa żeglugi, prac nawodnych i podwodnych, połowów, lotów, eksploracji dna morskiego. Zakres tematyczny konferencji obejmował medycynę morską, ochronę środowiska, psychologię, szkolenie personelu i wiele podobnych dziedzin. Uczestnicy konferencji analizowali najnowsze technologie wykorzystywane podczas akcji ratowniczych, prac na morzu oraz wyposażenie nawigacyjne jednostek. Omówiono współczesne metody ratowania załóg okrętów podwodnych oraz przedstawiono opracowania dotyczące zagrożeń asymetrycznych na Bałtyku, w tym między innymi zagrożenia związane ze światowym terroryzmem. Uczestnicy dużo uwagi poświęcili także omówieniu przepisów Unii Europejskiej związanych z eksploatacją morza i bezpieczeństwem na morzu.

W tym roku konferencja została rozszerzona na skalę międzynarodową.

8

Sojusz Północnoatlantycki rozpoczął operację reagowania wobec międzynarodowego kryzysu i związanych z nim zagrożeń terrorystycznych. Ćwiczenie pod kryptonimem „Loyal Mariner 05” odbyło się na Morzu Północnym, w cieśninach Skagerak, Kattegat oraz wodach duńskich, norweskich i szwedzkich.

Polska Marynarka Wojenna skierowała do ćwiczenia okręt podwodny ORP „Kondor”, niszczyciel min [ORP „Mewa”](#) oraz samolot patrolowy [M-28 „Bryza”](#). Manewry trwały do 29 kwietnia.

13

U wybrzeży Bornholmu rozpoczęło się międzynarodowe ćwiczenie ratownicze „Sarex”. Zespół jednostek ratowniczych z Danii, Estonii, Litwy, Polski i Szwecji przeprowadził na Bałtyku operację poszukiwania i ratowania rozbitków, udzielania pomocy uszkodzonym jednostkom i ewakuacji rannych.

Ze strony polskiej Marynarki Wojennej w ćwiczeniu uczestniczył okręt ratowniczy ORP „Maćko” oraz Brzegowa Grupa Ratownictwa z Portu Wojennego w Kołobrzegu.

14

Dowódca Marynarki Wojennej admirał floty Roman Krzyżelewski rozpoczął dwudniową wizytę w siłach morskich Królestwa Szwecji. Zasadniczym celem wizyty było omówienie rozwoju dalszej współpracy pomiędzy flotami oraz zapoznanie z najnowszymi rozwiązaniami zastosowanymi w MW Szwecji.

Gospodarzem wizyty był inspektor Królewskiej Marynarki Wojennej Szwecji kontradmirał Jörgen Ericsson. Podczas rozmów dowódcy omówili kierunki rozwoju współpracy, wymienili doświadczenia na temat programów szkolenia marynarzy, a także rozmawiali o przyszłości sił morskich, przed którymi stoją nowe wyzwania.

18

W Dowództwie Marynarki Wojennej odbyło się przekazanie obowiązków. Decyzją ministra obrony narodowej, wiceadmirał Marek Brągoszewski awansował ze stanowiska szefa szkolenia MW na stanowisko zastępcy dowódcy MW - dowódcy Centrum Operacji Morskich. Jednocześnie nowym szefem szkolenia MW został kontradmirał Maciej Węglewski – dotychczasowy zastępca szefa Sztabu MW.

20

W obecności ministra obrony narodowej Jerzego Szmajdzińskiego odbyła się Gala Sportu Wojskowego, która podsumowała działalność sportową za 2004 rok. Podczas spotkania minister Jerzy Szmajdziński wręczył nagrody najlepszym sportowcom, trenerom i organizatorom imprez sportowych w siłach zbrojnych. W spotkaniu uczestniczyli również przedstawiciele Parlamentu, Ministerstwa Edukacji Narodowej i Sportu, Polskiego Komitetu Olimpijskiego, Polskiej Konfederacji Sportu, Sztabu Generalnego WP oraz dowódcy rodzajów sił zbrojnych.

Wśród wyróżnionych znalazła się Marynarka Wojenna, która zajęła I miejsce w siłach zbrojnych w klasyfikacji generalnej. W imieniu dowódcy MW RP puchar i gratulacje odebrał szef Sztabu MW kontradmirał Henryk Sołkiewicz. Wyróżniono również 3 Flotyllę Okrętów z Gdyni. Puchar dla 3 FO za osiągnięcie najlepszych wyników w Marynarce Wojennej w sporcie powszechnym za 2004 rok odebrał szef szkolenia kmdr Stanisław Kania.

Jubileusz 40-lecia obchodziła [8 Flotylla Obrony Wybrzeża w Świnoujściu](#). Flotylla jest jednym z czterech związków taktycznych Marynarki Wojennej. Trzon sił okrętowych 8 FOW stanowią trałowce, okręty transportowo-minowe oraz okręt wsparcia logistycznego ORP „Kontradmiral Xawery Czernicki” – uczestnik operacji „Enduring Freedom” i „Iraqi Freedom”.

Na Zamku Królewskim w Warszawie odbyła się uroczystość wręczenia Nagród Ministra Infrastruktury za prace dyplomowe, doktorskie, habilitacyjne i publikacje w dziedzinie architektury, budownictwa, urbanistyki, gospodarki przestrzennej, mieszkaniowej i komunalnej oraz geodezji i kartografii. Jednym z tegorocznych laureatów w kategorii habilitacji został kmdr dr hab. inż. Cezary Specht.

Wyróżniona praca to „Model dostępności, niezawodności i ciągłości transmisji różnicowej GPS”, a laureat nagrody pełni obecnie obowiązki komendanta Wydziału Nawigacji i Uzbrojenia.

Komenda Portu Wojennego w Gdyni obchodziła jubileusz 85-lecia. Z tej okazji okręty stacjonujące w Bazie Morskiej w Gdyni podniosły wielką galę banderową. Pododdziały wzięły udział w uroczystej zbiórce, podczas której odczytany został rozkaz okolicznościowy. Z okazji Jubileuszu marynarze obejrzeni występ zespołu wokalnego Klubu Marynarki Wojennej „Riwiera”.

Po trzech miesiącach działań na Morzu Śródziemnym do Polski wrócił okręt podwodny ORP „Bielik”. Okręt uczestniczył w operacji antyterrorystycznej pod kryptonimem „Active Endeavour”. Załoga pokonała ponad 10 tysięcy mil morskich operując na trudnych pod względem nawigacyjnym i hydrologicznym akwenach Morza Śródziemnego.

W powitaniu załogi udział wzięł minister obrony narodowej Jerzy Szmajdziński, dowództwo MW oraz rodziny marynarzy.

MAJ

2

Na Skwerze Kościuszki w Gdyni odbyły się uroczystości z okazji Dnia Flagi Rzeczypospolitej Polskiej. O godzinie 12:00, w asyście Kompanii Honorowej z Komendy Portu Wojennego Gdynia, na maszcie głównym na Skwerze Kościuszki została uroczystie podniesiona Flaga Rzeczypospolitej Polskiej.

Dzień Flagi RP ustanowiony został przez Sejm RP 20 lutego 2004 r. ustawą o zmianie ustawy o godle, barwach i hymnie Rzeczypospolitej Polskiej.

3

Uroczystości upamiętniające uchwalenie Konstytucji 3 Maja, z honorową asystą Marynarki Wojennej, odbyły się w Kościele MW w Gdyni Oksywiu, centrum Gdyni i w Sopocie. Na wszystkich okrętach podniesiono wielką galę banderową. Kompania Reprezentacyjna Marynarki Wojennej wzięła udział w uroczystościach w Warszawie.

4

85-lecie swego istnienia obchodziła Orkiestra Reprezentacyjna Marynarki Wojennej. Historia Orkiestry datuje się od 1920 r. Jest powszechnie znana na Wybrzeżu, w kraju, a także za granicą. Koncertowała między innymi w Berlinie, Sztokholmie, Kopenhadze, Helsinkach, Sankt Petersburgu, Narwiku, Oslo, Monachium, Hamburgu i Odessie. Za swój dorobek muzyczny uhonorowana została Kryształową Buławą.

Na wodach Zatoki Pomorskiej odbyły się międzynarodowe manewry morskie „Baltica 2005”. Trałowce [ORP „Sarbsko”](#), [„Gardno”](#) i [„Dąbie”](#) oraz okręt wsparcia logistycznego [ORP „Kontradmiral Xawery Czernicki”](#) z 8 Flotylli Obrony Wybrzeża w Świnoujściu wspólnie z jednostkami z Niemiec i Francji przeprowadziły operację obrony przeciwminowej, akcje niszczenia min, wytyczania bezpiecznych torów wodnych i likwidacji zagrożeń minowych dla żeglugi.

5

W ramach upamiętnienia 60 rocznicy zakończenia działań wojennych w Europie, Marynarka Wojenna zorganizowała „Dni Otwartych Koszar”. Tego dnia wszystkie jednostki wojskowe, ośrodki szkolnictwa wojskowego, centralne instytucje kultury i wojskowe instytuty naukowe w całym kraju udostępniły swoje obiekty zwiedzającym.

6

Uroczystą zbiórką rozpoczął swoje święto 1 Morski Pułk Strzelców, stacjonujący w Gdyni Witominie. Pułk jest jednostką logistyczną zapewniającą należyte funkcjonowanie Dowództwa Marynarki Wojennej. To największa lądowa jednostka wojskowa w Gdyni. Uroczystości organizowane są co roku w dniu imienin patrona jednostki, pułkownika Stanisława Dąbka.

[ORP „Kondor”](#) z 3 Flotylli Okrętów w Gdyni, wspólnie z jednostkami z Belgii, Irlandii i Kanady wziął udział w obchodach 60 rocznicy zwycięstwa w bitwie o Atlantyk.

Z załogą polskiego okrętu spotkała się polonia brytyjska i władze Londonderry. Polski okręt wszedł do Londonderry tuż po zakończeniu swojego udziału w ćwiczeniu międzynarodowym „Loyal Mariner 05”. 9 maja okręt zakończył wizytę i powrócił do Polski.

8

Wizytę w Trójmieście złożył wiceadmirał Lutz Feldt, inspektor marynarki wojennej Niemiec. Głównym punktem wizyty był udział delegacji niemieckiej w obchodach 60 rocznicy zakończenia II wojny światowej, organizowanych na Westerplatte.

Kontakty z Deutsche Marine rozpoczęły się jeszcze przed sformalizowaniem programu „Partnerstwa dla Pokoju”. Już następnego dnia po przystąpieniu Polski do NATO Marynarka Wojenna uczestniczyła w polsko-niemieckich ćwiczeniach okrętów raketowych, które zostały przeprowadzone ściśle według procedur obowiązujących w Sojuszu. Szczególną formą współpracy polskich i niemieckich marynarzy są organizowane od 5 lat seminaria historyczne.

9

Na Bałtyku rozpoczęło się międzynarodowe ćwiczenie przeciwminowe pod kryptonimem „Mcmsqnex” z udziałem 14 okrętów z siedmiu państw NATO. Organizatorem jest polska Marynarka Wojenna. Od wejścia Polski do NATO to pięćdziesiąte ćwiczenie międzynarodowe, w którym uczestniczą polskie siły trałowo-minowe.

Do udziału w ćwiczeniu swoje okręty skierowały siły morskie Estonii, Francji, Litwy, Łotwy, Niemiec, Wielkiej Brytanii i Polski („Flaming”, „Czajka”, „Gopło” i „Śniardwy”) Ćwiczeniem dowodził kmdr por. Włodzimierz Kułagin (dowódca 13 Dywizjonu Trałowców w Helu). Okrętem flagowym „Mcmsqnex” był polski niszczyciel min „Czajka”.

10

W Klubie MW „Riwiera” marynarze zasadniczej służby wojskowej walczyli o zwycięstwo podczas Olimpiady Wiedzy Obywatelskiej. Wiodące tematy to: „Polskie członkostwo w Unii Europejskiej”, „Traktat Konstytucyjny dla Europy” oraz „Tradycja oręza polskiego z okresu II wojny światowej w 60 rocznicę jej zakończenia”.

Jury wybrało czterech zwycięzców do reprezentowania Marynarki Wojennej podczas olimpiady na szczeblu Wojska Polskiego: 1 miejsce – mar. Paweł Szymański z 3 Flotylli Okrętów w Gdyni; 2 miejsce – mar. Andrzej Chubert z 3 Flotylli Okrętów w Gdyni; 3 miejsce – mar. Bartłomiej Brzeziński z 8 Flotylli Obrony Wybrzeża w Świnoujściu; 4 miejsce – mar. Łukasz Jędrzejewski z JW 3868 w Gdyni.

13

Przyszłość flot europejskich – to główny temat tegorocznej konferencji dowódców sił morskich państw europejskich „Chen Meeting 2005”. To najważniejsze w Europie morskie forum dyskusyjne, na którym omawiane są kierunki rozwoju oraz formy współpracy wojskowej, zwłaszcza w aspekcie przeciwdziałania terroryzmowi na morzu, reagowania w sytuacjach kryzysowych oraz udziału w operacjach utrzymania pokoju.

. Polskę reprezentował dowódca Marynarki Wojennej admirał floty Roman Krzyżelewski. W konferencji udział wzięli dowódcy sił morskich Belgii, Bułgarii, Danii, Estonii, Finlandii, Francji, Niemiec, Grecji, Irlandii, Włoch, Litwy, Łotwy, Holandii, Norwegii, Portugalii, Hiszpanii, Szwecji, Turcji, Wielkiej Brytanii, Polski oraz dowódca sił

morskich Stanów Zjednoczonych w Europie i przedstawiciel Komitetu Wojskowego Unii Europejskiej.

14

W Klubie Marynarki Wojennej Riwiera w Gdyni odbył się VII Walny Zjazd Stowarzyszenia Oficerów Marynarki Wojennej RP. Uczestniczyło w nim 66 delegatów oraz goście. Dowódcę Marynarki Wojennej reprezentował główny specjalista w DMW kmdr Stanisław Starobrat.

16-20

Strzelania raketowe i artyleryjskie, stawianie zagród minowych, osłona zespołów okrętowych, obrona przed atakiem z powietrza, poszukiwanie okrętów podwodnych, trałowanie min, operacje lotnictwa morskiego oraz działania specjalistycznych jednostek na lądzie – to główne elementy ćwiczenia Marynarki Wojennej „Pirania 2005”. Były to największe w tym roku manewry polskich sił morskich z faktycznym użyciem uzbrojenia.

W ćwiczeniu uczestniczyły okręty, samoloty i śmigłowce ze wszystkich związków taktycznych Marynarki Wojennej: 4 okręty raketowe, 4 kutry zwalczania okrętów podwodnych, 5 trałowców, 1 niszczyciel min, 2 okręty transportowo-minowe, okręt podwodny, korweta zwalczania okrętów podwodnych, jednostki zabezpieczenia ratowniczego, hydrograficznego i logistycznego. Działania sił morskich wspierało lotnictwo morskie: 2 śmigłowce zwalczania okrętów podwodnych Mi-14PŁ, samoloty rozpoznawcze M-28 „Bryza 1R”, śmigłowce ratownicze „Anakonda”. Na lądzie ćwiczyły obsady stanowisk dowodzenia, jednostki łączności, system obserwacji brzegowej, jednostki i pododdziały przeciwlotnicze, przeciwchemiczne oraz inżynieryjne.

20

O godzinie 10:00 odbyło się uroczyste opuszczenie bandery wojennej na okręcie hydrograficznym [ORP „Kopernik”](#). W związku z tym zorganizowano zbiórkę Dywizjonu Zabezpieczenia Hydrograficznego MW. Zgodnie z ceremoniałem bandera opuszczona przez dowódcę okrętu przekazana została do Muzeum Marynarki Wojennej.

ORP „Kopernik” zbudowany został w Stoczni Północnej im. Bohaterów Westerplatte w Gdańsku. W trakcie ponad 34-letniej służby 525 razy wychodził w morze, pokonując drogę 302 530,8 mil morskich. Był pierwszym w MW RP dużym okrętem hydrograficznym wyposażonym w nowoczesny sprzęt hydrograficzny, laboratoria oraz urządzenia klimatyzacyjne. Po raz pierwszy polską banderę podniesiono 20 lutego 1971 r., a pierwszym dowódcą okrętu był kmdr por. Franciszek Wróbel. Matką chrzestną okrętu była Jadwiga Szczerkowska.

23

Dowódca Marynarki Wojennej admirał floty Roman Krzyżelewski złożył wizytę w Wielkiej Brytanii. Uczestniczył w dorocznej konferencji dowódców Komponentu Morskiego przy Połączonym Dowództwie Sojuszniczych Sił Zbrojnych NATO Regionu Północnego.

Dwudniowa konferencja poświęcona była omówieniu dalszych kierunków szkolenia i działań sił morskich w obszarze odpowiedzialności NATO. Dowódcy sił morskich państw sojuszniczych NATO podsumowali międzynarodowe [ćwiczenie „Loyal Mariner 2005”](#), którego zadaniem było sprawdzenie przygotowania komponentu morskiego do działań w ramach sił odpowiedzi NATO. W ćwiczeniu brały udział polskie okręty: „Kondor”, niszczyciel min „Mewa” oraz samolot patrolowy M-28 „Bryza”.

25

Z jednodniową, roboczą wizytą gościł w Marynarce Wojennej szef Sztabu Generalnego sił zbrojnych Portugalii admirał José Manuel Garcia Mendes Cabeçadas. Portugalski admirał spotkał się z dowódcą Marynarki Wojennej RP admirałem floty Romanem Krzyżelewskim, odwiedził Centrum Operacji Morskich, 3 Flotyllę Okrętów oraz Brygadę Lotnictwa Marynarki Wojennej w Gdyni.

30-31

Z udziałem sił Policji, Morskiego Oddziału Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej i Marynarki Wojennej odbyło się ćwiczenie reagowania kryzysowego „Świnoujście 2005”. Marynarka Wojenna reprezentowana była przez Chemiczno-Radiacyjny Zespół Awaryjny, Grupę Płetwonurków Minerów i Minerski Patrol Rozminowania z 8 Flotylli Obrony Wybrzeża oraz Mi-14 PS z 29 Eskadry Lotniczej w Darłowie.

Z eksploatacji wycofane zostały: okręt szkolny „Gryf”, okręty rakietowe „Hutnik” i „Górnik”, kuter szkolny „Elew”, a także cztery kutry zwalczania okrętów podwodnych KZOP-166, KZOP-170, KZOP-172 i KZOP-176 oraz cztery pomocnicze jednostki pływające „Bolko”, SD-12, H-2 i K-14, które wchodziły w skład 3 Flotylli Okrętów oraz 8 Flotylli Obrony Wybrzeża i stacjonowały w portach wojennych w Gdyni, Świnoujściu i Kołobrzegu.

Uroczystości odbyły się w Porcie Wojennym w Gdyni Oksywiu oraz w Porcie Wojennym w Świnoujściu. W ceremoniach udział wzięły obecne załogi oraz marynarze, którzy wcześniej służyli na tych okrętach.

CZERWIEC

6

Rozpoczęła się faza morska manewrów „Baltops 2005”. Były to największe międzynarodowe ćwiczenia na Bałtyku, jakie w tym roku przeprowadziły państwa uczestniczące w programie „Partnerstwo dla Pokoju”. 36 okrętów, 28 samolotów i śmigłowców lotnictwa morskiego oraz oddziały piechoty morskiej przećwiczyły na Bałtyku reagowanie podczas kryzysu międzynarodowego. Najważniejsze elementy ćwiczenia to operacja blokady morskiej, osłona transportu morskiego z pomocą humanitarną oraz operacja desantowa międzynarodowych sił pokojowych.

Jedno z kluczowych zadań tegorocznych manewrów przeprowadziły: polski okręt transportowo-minowy [ORP „Poznań”](#), rosyjski okręt desantowy RFS „Kaliningrad”, amerykański okręt desantowy-dok USS „Tortuga” oraz jednostki piechoty morskiej z USA, Danii, Litwy, Niemiec i Szwecji.

14

W Jurmali na Łotwie rozpoczęła się 11 Konferencja Hydrograficzna Komisji Morza Bałtyckiego. W trzydniowym spotkaniu uczestniczyli przedstawiciele 9 państw basenu Morza Bałtyckiego oraz przedstawiciele Biura Hydrograficznego Wielkiej Brytanii i

Międzynarodowej Organizacji Hydrograficznej IHO. Polskę reprezentowała delegacja [Biura Hydrograficznego Marynarki Wojennej](#).

Głównymi tematami dyskusji były „Techniczne aspekty działalności służb hydrograficznych na Bałtyku”, „Wymiana informacji i bezpieczeństwo żeglugi na Bałtyku”, „Rola służb hydrograficznych w realizacji deklaracji kopenhaskiej komisji helsińskiej HELCOM”.

17-20

W Gdyni gościła armada szkolnych okrętów francuskiej marynarki wojennej. Francuzi odwiedzili Akademię Marynarki Wojennej oraz okręty stacjonujące w Porcie Wojennym w Gdyni Oksywiu. Z wizytą gościli: francuski okręt oceanograficzny spełniający obecnie zadania szkoleniowe, „D’Entrecasteaux” oraz sześć małych okrętów szkolnych typu „Leopard”. Wizyta odbyła się w ramach letniego rejsu poświęconemu szkoleniu nawigacyjnemu.

18-19

W bazie Marynarki Wojennej w Świnoujściu odbył się I Turniej Morski organizowany w ramach projektu edukacyjnego „Miasta – Okręty”. Rywalizowało pięć reprezentacji z miast, których nazwy noszą polskie okręty - Gniezna, Torunia, Lublina, Krakowa i Poznań. Zawodnicy zmierzli się w konkurencjach marynarskich. Najlepsi okazali się mieszkańcy Lublina, 2 miejsce zdobyła reprezentacja Krakowa, 3 Poznań, 4 Torunia .

Dla uczestników turnieju przygotowano specjalny program pobytu obejmujący m.in. zwiedzanie Fortu Wschodniego i latarni morskiej w Świnoujściu, a także rejs po Zalewie Szczecińskim na pokładzie okrętu transportowo-minowego.

23

W Akademii Marynarki Wojennej w Gdyni podpisany został kontrakt szkoleniowy pomiędzy siłami morskimi Łotwy a polską Marynarką Wojenną. To kolejny etap współpracy obu marynarek wojennych. W Polsce studiuje już dwóch łotewskich podchorążych. Kontrakt na naukę kolejnego słuchacza podpisali dowódcy flot wojennych obu krajów, komandor Aleksandrs Pavlovics i admirał floty Roman Krzyżelewski.

24

W ramach obchodów Święta Marynarki Wojennej i Dni Morza uczczono jubileusz 60-lecia działalności Klubu MW „Riwiera”. W uroczystościach wzięli udział przedstawiciele Departamentu Wychowania i Promocji Obronności MON, Ministerstwa Kultury, władz miasta, instytucji kulturalnych regionu, admiralicji oraz byli pracownicy i kadra klubu.

25

Załoga śmigłowca ratowniczego Marynarki Wojennej „Anakonda” wzięła udział w międzynarodowym spotkaniu lotników ratownictwa morskiego „V Kiel-Week SAR MEET 2005” w Kilonii. W spotkaniu uczestniczyły załogi samolotów i śmigłowców ratowniczych z całej Europy, a także z Kanady i Stanów Zjednoczonych.

Spotkania SAR MEET odbywają się co roku, a głównym ich celem są rozmowy o współpracy w operacjach ratowania życia na morzu. SAR MEET 2005 odbyło się w Kilonii w ramach obchodów święta Kieler Woche.

28

Polska Marynarka Wojenna wzięła udział w obchodach 200 rocznicy bitwy pod Trafalgarem. Uroczystości w Portsmouth w Wielkiej Brytanii trwały do 3 lipca.

Na zaproszenie organizatorów w obchodach uczestniczył dowódca Marynarki Wojennej RP admirał floty Roman Krzyżelewski. Do Portsmouth popłynęły również dwa polskie okręty, fregata rakietowa „Gen. T. Kościuszko” oraz okręt szkolny „Iskra”.

LIPIEC

2-3

Samolot patrolowy Marynarki Wojennej M-28 „Bryza 1R” reprezentował polskie lotnictwo morskie podczas prestiżowych pokazów lotniczych Royal Air Force Waddington International Air Show w Waddington w Wielkiej Brytanii. W pokazach udział wzięło blisko 100 samolotów z 13 krajów. M-28 „Bryza 1R” w Royal Air Force Waddington International Air Show uczestniczy od 2001 roku. Samoloty typu „Bryza” znane są przede wszystkim z

międzynarodowych manewrów lotnictwa morskiego państw NATO, które regularnie prowadzone są w przestrzeni powietrznej Morza Północnego, Cieśnin Bałtyckich i Bałtyku.

4

W rejs szkoleniowy na pokładzie ORP „Wodnik” wypłynęło 59 podchorążych II roku Akademii Marynarki Wojennej. Trasa liczyła prawie 7,5 tys. mil morskich i blisko 700 godzin w morzu i biegła od Bałtyku, przez Morze Północne i Atlantyk, na Morze Śródziemne. Do Gdyni okręt powrócił 12 sierpnia. Polski okręt odwiedził porty we Włoszech (Livorno), Hiszpanii (Rota) i na Malcie (Valletta). W czasie każdego z 40 dni rejsu, 47 słuchaczy Wydziału Nawigacji i Uzbrojenia Okrętowego oraz 12 słuchaczy Wydziału Mechaniczno-Elektrycznego miało okazję doskonalić umiejętności nabyte w czasie dotychczasowej nauki.

15

Na lotnisku Marynarki Wojennej w Gdyni Babich Dołach lotnicy morscy obchodzili swoje święto z okazji 85 rocznicy powstania lotnictwa morskiego, święta Gdyńskiej Brygady Lotnictwa Marynarki Wojennej oraz święta 28 Eskadry Lotniczej.

Na płycie lotniska odbył się uroczysty apel oraz pokaz dynamiczny statków powietrznych oraz „Lotnicza Familiada”. Zorganizowano wystawy okolicznościowe, pokazy statyczne sprzętu lotniczego, logistycznego, prezentacje samochodów, gry i zabawy.

22

Do Gdyni, z trzydniową wizytą wpłynął okręt szkolny rosyjskiej marynarki wojennej RFS „Smolnyj”. Delegacja okrętu spotkała się z dowódcą Centrum Operacji Morskich wiceadmirałem Markiem Brągoszewskim. Wcześniej odbyła wizytę w Urzędzie Miasta Gdyni. Rosyjscy podchorążowie zwiedzili Akademię Marynarki Wojennej oraz Trójmiasto.

24

Po miesiącu ćwiczeń na Atlantyku i Morzu Północnym do kraju powróciła fregata rakietowa [„Gen. T. Kościuszko”](#). Okręt ukończył kolejny etap przygotowań do działań w ramach Sił Odpowiedzi NATO. Po zakończeniu cyklu szkolenia okręt dołączy do grona najlepszych jednostek NATO gotowych w każdej chwili do prowadzenia operacji pokojowych, antyterrorystycznych oraz reagowania w sytuacjach kryzysowych.

Certyfikat gotowości uprawni okręt do wejścia w skład zespołów Sił Odpowiedzi NATO. Oznacza także dołączenie do grona elitarnych jednostek sojuszu północnoatlantyckiego. W ubiegłym roku takie uprawnienia zdobyła załoga pierwszej z polskich fregat rakietowych – ORP „Gen. K. Pułaski”.

SIERPIEŃ

2

Służby ratownicze Marynarki Wojennej i Morskie Ratownicze Centrum Koordynacyjne w Gdyni przeprowadziły ćwiczenie ratowania życia na morzu wspólnie ze służbami ratowniczymi Rosji. Polskę reprezentowały: śmigłowiec ratowniczy MW W3-RM „Anakonda” oraz cywilne jednostki ratownicze „Kapitan Poinc”, „Zodiak”, „Bryza”, „Wiatr”. Prowadzenie wspólnych ćwiczeń Polski i Rosji ma na celu poprawę efektywności oraz ułatwienie przeprowadzania faktycznych akcji ratowniczych.

Niszczyciel min ORP „Flaming” z grupą pływonurków-minerów z 9 Flotylli Obrony Wybrzeża w Helu podjął i zabezpieczył torpedę z okresu II wojny światowej. Akcję prowadzono do 3 sierpnia. Torpeda zalegała na dnie Zatoki Gdańskiej w pobliżu toru wodnego na wysokości Polanki Redłowskiej w Gdyni. Była to torpeda ćwiczebna kaliber 533 mm, zalegała na głębokości 15 m, w odległości około 8 mil morskich od brzegu.

11-14

Marynarze z ORP „Poznań” oraz orkiestra z 8 Flotylli Obrony Wybrzeża w Świnoujściu reprezentowały biało-czerwoną banderę podczas czterodniowego, marynarskiego święta „Hanse Sail” w Rostocku. Tegoroczna 15 edycja „Hanse Sail” Rostock odbywała się pod hasłem „Partnerland Polen” i była jednym z elementów roku polsko-niemieckiego, przyjętego przez rządy obu krajów.

„Hanse Sail” odbywa się nieprzerwanie od 15 lat, jest największym i najważniejszym świętem marynarskim w tym rejonie Bałtyku. W uroczystościach udział wzięło ponad 200 jednostek nawodnych jedenastu bander i ponad milion obserwatorów. Program obejmował pokazy artystyczne, a jedną z największych atrakcji była parada jachtów i żaglowców.

15-19

W zachodniej części Bałtyku, w rejonie duńskiej wyspy Bornholm, odbyły się ćwiczenia „Squadex”. Poszukiwanie i zwalczanie okrętów podwodnych trenowali polscy i duńscy marynarze. W ćwiczeniu udział wzięło 8 okrętów duńskich. Polskie siły morskie reprezentował okręt podwodny „Kondor” oraz 2 śmigłowce zwalczania okrętów podwodnych Mi-14 PŁ.

16

Niszczyciel min ORP „Mewa” z 9 Flotylli Obrony Wybrzeża w Helu ponownie rozpoczął działania w składzie stałego Zespołu Obrony Przeciwminowej NATO SNMCMG1 (Standing NATO Response Force Minecountermeasures Group1). Operował na Atlantyku, Morzu Północnym i w Cieśninach Bałtyckich. Do kraju powrócił 24 października.

19-21

Żaglowiec Marynarki Wojennej „Iskra” reprezentował Polskę w ramach Tygodnia Polski na Gotlandii. Cumował w porcie Visby. Polscy marynarze udostępnił pokład żaglowca do zwiedzania, opowiadali o swojej służbie pod białą-czerwoną banderą. Zwiedzający mogli obejrzeć wystawę opisującą (w języku szwedzkim) udział polskich żołnierzy w misjach pokojowych. Jednym z elementów Tygodnia Polskiego na Gotlandii była uroczystość odsłonięcia tablicy upamiętniającej polskich więźniów obozów koncentracyjnych zmarłych po wojnie na tej szwedzkiej wyspie.

26

Około godz. 11:00, na pokład okrętu-muzeum ORP „Błyskawica” wszedł 5-milionowy gość, Pani Barbara Mikołajczak z Wrześni. Na pamiątkę tego niecodziennego wydarzenia turystka otrzymała dożywotni bilet wstępu do wszystkich obiektów Muzeum Marynarki Wojennej oraz emblemat „Wybrzeże” i inne upominki związane z Marynarką Wojenną.

28

W Bazie Lotniczej w Siemirowicach marynarze-lotnicy wzięli udział w obchodach Święta Lotnictwa Polskiego oraz Święta 30 Eskadry Lotniczej. Uroczystości rozpoczęły się nabożeństwem w intencji lotników. Święto Lotnictwa Polskiego jest obchodzone 28 sierpnia

na pamiątkę zwycięstwa polskich lotników Żwirki i Wigury w Międzynarodowych Zawodach Samolotów „Challenge” w Berlinie w 1932 r.

WRZESIEŃ

1

W Trójmieście odbyły się uroczystości upamiętniające 66 rocznicę wybuchu II wojny światowej. W miejscach pamięci marynarze wystawili posterunki honorowe, a na okrętach Marynarki Wojennej podniesiona została wielka gala banderowa. W uroczystościach w Gdańsku uczestniczyli prezydenci: RP Aleksander Kwaśniewski oraz Niemiec Horst Koehler. Główne uroczystości odbyły się na Westerplatte. Pod Pomnikiem Bohaterów Westerplatte kwiaty złożyli prezydenci Polski i Niemiec oraz delegacje władz miasta, kombatantów oraz Dowództwa Marynarki Wojennej.

2-12

Polski niszczyciel min „Flaming” uczestniczył w operacji likwidacji podwodnego arsenału zalegającego u wybrzeży Łotwy jeszcze od II wojny światowej. Operacja pod kryptonimem „Open Spirit 2005” organizowana jest pod auspicjami Partnerstwa dla Pokoju. W tym roku wzięło w niej udział 19 okrętów z 13 państw. To największa tegoroczna bojowa operacja przeciwminowa na Bałtyku, podczas której niszczone były powojenne miny, torpedy i inne obiekty stanowiące zagrożenie dla bezpiecznej żeglugi.

7-8

Dowódca Marynarki Wojennej RP admirał floty Roman Krzyżelewski rozpoczął wizytę w Finlandii. W czasie dwudniowego pobytu spotkał się z wiceadmirałem Hansem Holmstromem, dowódcą sił morskich oraz z szefem sił obrony Finlandii admirałem Juhani Kaskeala. W czasie wizyty prowadzone były rozmowy na temat współpracy pomiędzy polską i fińską marynarką wojenną, miejsca sił morskich w strukturach NATO oraz przyszłości obu marynarek. Dowódca Marynarki Wojennej odwiedził m.in. bazę morską na wyspie Isosarri oraz Akademię sił morskich Finlandii.

8

Marynarka Wojenna gościła dowódców garnizonów stołecznych Austrii, Czech, Niemiec, Rumunii, Słowacji, Słowenii oraz Polski. Podczas jednodniowej wizyty odbyło się seminarium na temat „Rola i zadania dowódców garnizonów w zakresie opieki nad miejscami pamięci narodowej oraz cmentarzami wojennymi”. Goście zwiedzili fregatę raketową „Kościuszko” i inne okręty stacjonujące w bazie morskiej w Gdyni Oksywiu. Uczestniczyli w seminarium na temat: „Rola i zadania dowódców garnizonów w zakresie opieki nad miejscami pamięci narodowej oraz cmentarzami wojennymi”.

9

Działania antyterrorystyczne, niesienie pomocy humanitarnej, operacje blokadowe, ratowanie życia na morzu oraz służba eskortowa, to zadania międzynarodowego zespołu okrętów STANMARGROUP 1, który wszedł do Gdyni. Zespół stanowi jeden z czterech stałych elementów Sił Odpowiedzi NATO. Jednostki przygotowywały się do ćwiczenia „Danex’05”, w którym uczestniczyły siły morskie z 13 krajów. W porcie gdyńskim stacjonowało sześć fregat i jeden okręt wsparcia logistycznego z sześciu państw NATO. Polską Marynarkę Wojenną reprezentowały: fregata raketowa „Gen. K. Pułaski”, okręt podwodny „Sokół”, niszczyciel min „Mewa” oraz dwa śmigłowce zwalczania okrętów podwodnych Mi-14PŁ. „Danex 05” trwał do 23 września.

10

Na pokładzie historycznego niszczyciela ORP „Błyskawica” 60 absolwentów Akademii Marynarki Wojennej było promowanych na pierwszy stopień oficerski, a 42 kandydatów złożyło przysięgę wojskową na oficerów.

Aktu mianowania dokonał dowódca Marynarki Wojennej admirał floty Roman Krzyżelewski. Spośród promowanych 46 studiowało na Wydziale Nawigacji i Uzbrojenia Okrętowego, a 14 na Wydziale Mechaniczno-Elektrycznym. Najlepszym studentem na roczniku jest bosman podchorąży [Piotr Wojtas](#).

12

43 Baza Lotnicza Marynarki Wojennej w Gdyni otrzymała nowy sztandar. Z tej okazji odbył się uroczysty apel. Rodzicami chrzestnymi sztandaru został prezydent Gdyni Wojciech Szczurek oraz Hanna Bardzik, wnuczka patrona jednostki kmdr ppor. Zygmunta Mariana Horyda. Przewodniczącym Honorowego Komitetu Fundatorów Sztandaru dla 43 Bazy

Lotniczej jest płk pil. w st. spocz. Aleksy Antoniewicz. W tym dniu obchodzone było również święto jednostki.

23

Swoje święto obchodziła 29 Darłowska Eskadra Lotnicza. Był to szczególny jubileusz, minęło bowiem 40 lat od utworzenia w jej składzie sił Zwalczania Okrętów Podwodnych, a kwietniowa decyzja ministra obrony narodowej ustanowiła jednostkę kontynuatorem tradycji darłowskich lotników morskich.

30

W Akademii Marynarki Wojennej im. Bohaterów Westerplatte w Gdyni odbyła się uroczysta inauguracja roku akademickiego 2005/2006. W trakcie uroczystości wręczono Medal Eugeniusza Kwiatkowskiego doktorowi honoris causa Akademii MW, członkowi zwyczajnemu i honorowemu Stowarzyszenia Oficerów Marynarki Wojennej RP, admirałowi Henrykowi Pietraszkiewiczowi.

PAŹDZIERNIK

7

Podczas konferencji naukowej pt.: „Rola i znaczenie działalności innowacyjnej, w tym działalności racjonalizatorskiej, dla obronności państwa i gospodarki narodowej na gruncie polskiego prawa własności przemysłowej i państw Unii Europejskiej oraz przepisów resortowych” ogłoszono wyniki konkursu - plebiscytu Racjonalizator i Wynalazca Marynarki Wojennej 2005. Konferencję zorganizowała MW wspólnie z Urzędem Patentowym RP, Polskim Związkiem Stowarzyszeń Wynalazców i Racjonalizatorów oraz Wojewódzkim Klubem Techniki i Racjonalizacji w Gdańsku.

O tytuł racjonalizatora rywalizowało 14 kandydatów. Zwyciężył kpt. mar. Wojciech Sobociński z 3 Flotylli Okrętów w Gdyni. W ubiegłym roku był współautorem projektu, który zwyciężył w konkursie wynalazczości. I miejsce zajął projekt pt.: „System mieszania elektrolitu baterii akumulatorów okrętu podwodnego typu Kobben” opracowany przez kpt. mar. Ireneusza Gołąbka, st. bosmanmata Dariusza Pawelca oraz bosmanmata Macieja Kalinowskiego z 3 Flotylli Okrętów w Gdyni.

ORP „Gen. K. Pułaski” brał udział w prestiżowym ćwiczeniu „Neptune Warrior” organizowanym przez Royal Navy na Atlantyku. W manewrach uczestniczyło kilkadziesiąt okrętów podwodnych, nawodnych oraz lotnictwo z państw sojuszu północnoatlantyckiego oraz siły odpowiedzi NATO. Polska fregata raketowa działała w składzie stałego zespołu sił odpowiedzi NATO – SNMG-1. Była to dla załogi okrętu ostatnia faza przygotowań do faktycznego wejścia w skład tego zespołu.

Jerzy Szmajdziński spotkał się w Gdyni po raz ostatni z kadrami Marynarki Wojennej. Ustępujący minister obrony narodowej wysłuchał podsumowania działalności morskiego rodzaju sił zbrojnych w czasie jego czteroletniej kadencji oraz pożegnał się z kadrami dowódczą Marynarki Wojennej. Minister Szmajdziński podziękował za ostatnie cztery lata współpracy.

W Juracie odbyła się konferencja nt. reagowania kryzysowego na morzu, przygotowana przez Zarząd Operacji Morskich. Uczestniczyli w niej eksperci z Sił Zbrojnych RP, administracji państwowej i morskiej oraz organów porządku publicznego.

Poświęcona była wyzwaniom, jakie stoją przed siłami zbrojnymi w tym MW RP, administracją państwową, organami porządku publicznego, administracją morską i zarządami portów w świetle Inicjatywy Krakowskiej, Kodeksu ISPS, Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 725/2004 z 31 marca 2004 r., w sprawie poprawy ochrony statków i obiektu portowego oraz przygotowywanej przez Komisję Europejską Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady dotyczącej wzmocnienia ochrony portów przed zagrożeniem atakami terrorystycznymi i innymi czynami natury kryminalnej. Dowództwo MW RP otrzymało do testowania, od przedstawicieli Centrum Informatyki i Łączności Obrony Narodowej, Informatyczny System Wspomagania Reagowania Kryzysowego „Alaska”.

Szef Sztabu Generalnego sił zbrojnych Republiki Czeskiej generał broni Pavel Štefka złożył wizytę w Gdyni. Spotkał się z dowódcą Marynarki Wojennej admirałem floty

Romanem Krzyżelewskim, odwiedził Centrum Operacji Morskich, 3 Flotyllę Okrętów oraz Akademię Marynarki Wojennej. W 3 Flotylli Okrętów miał okazję przebywać m.in. na pokładzie okrętu podwodnego t. „Kobben” oraz okrętu rakietowego „Metalowiec”.

27-28

Europejska Agencja Kosmiczna, Centrum Badań Kosmicznych PAN oraz Akademia Marynarki Wojennej zorganizowały międzynarodową konferencję poświęconą europejskiemu systemowi nawigacji satelitarnej EGNOS – odpowiednikowi amerykańskiego GPS. Uczestniczyli w niej przedstawiciele 14 krajów: Austrii, Belgii, Czech, Francji, Hiszpanii, Holandii, Irlandii, Niemiec, Nigerii, Polski, Rosji, Szwecji, Wielkiej Brytanii oraz Włoch.

Konferencja odbyła się w AMW w Gdyni i była częścią cyklu spotkań organizowanych przez Europejską Agencję Kosmiczną oraz jej odpowiedniki w Europie Środkowej i Wschodniej.

LISTOPAD

3

W Helu podsumowano ponad dziesięcioletnią współpracę 9 Flotylli Obrony Wybrzeża z siłami morskimi Francji.

W spotkaniu siły morskie Francji reprezentowali: dowódca „Fan Brest” kontradmirał Jean Goursaud, szef szkolenia „Fan Brest” komandor Bertrand Demez, attache morski komandor porucznik Jean Christian Roussy. Polską Marynarkę Wojenną reprezentowali: szef Szefostwa Szkolenia Morskiego MW kontradmirał Andrzej Rosiński, dowódca 9 FOW kontradmirał Czesław Dyrz, dowódca 3 FO kontradmirał Jerzy Patz, szef szkolenia 9 FOW komandor Wiesław Paszowski, specjalista współpracy cywilno-wojskowej 9 FOW kmdr ppor. Leszek Nowak, dowódca 13 Dywizjonu Trałowców kmdr por. Włodzimierz Kułagin, oficer operacyjny 3 FO kmdr ppor. Krzysztof Łomnicki oraz oficer łącznikowy 3 FO kpt. Arkadiusz Bieliński. Podpisanie aktów przekazania współpracy poprzedzone zostało wystąpieniami, w których kmdr por. Włodzimierz Kułagin dokonał podsumowania dziesięcioletniej współpracy 9 FOW z siłami uderzeniowymi „Fan Brest”, kmdr ppor. Krzysztof Łomnicki przedstawił organizację i zadania 3 FO, a szef szkolenia „Fan Brest” komandor Bertrand Demez przedstawił strukturę i organizację Sił Morskich Brestu. Kontakty

z Francją zainicjowano już w maju 1990 r. Oficjalną umową było podpisane 15 czerwca 1992 r.: „Porozumienie między Ministerstwem Obrony Narodowej RP a Ministerstwem Obrony Republiki Francuskiej w sprawie ustanowienia współpracy w dziedzinie obronności.” Na szczeblu operacyjnym polsko-francuska współpraca została zainaugurowana w 1994 r. i realizowała się głównie w ramach Trójkąta Weimarskiego. Współpraca związków „bliźniaczych” zapoczątkowana została podpisaniem umowy 11 października 1995 r., której celem było przygotowanie sił morskich obydwu państw do realizowania operacji przywracania pokoju w ramach sił ONZ oraz tworzonych Sił Szybkiego Reagowania Unii Zachodnioeuropejskiej. Wspólne przedsięwzięcia, realizowane także z innymi państwami europejskimi, przewidywały wykonywanie podstawowych zadań sił pokojowych, takich jak: akcje blokadowe, ratownictwo morskie, rozminowywanie akwenów, dwustronne ćwiczenia wojskowe, współpraca w zakresie szkolenia personelu wojskowego oraz wymiana oficerów.

10

Po dwumiesięcznych działaniach na morzu do kraju powrócił ORP „Gen. K. Pułaski”.

Okręt współdziałał ze stałym zespołem Sił Odpowiedzi NATO – SNMG-1. Był to ostatni etap przygotowań do wejścia w skład tego zespołu, będącego okrętową elitą Sojuszu Północnoatlantyckiego.

Przez ostatnie trzy tygodnie ORP „Gen. K. Pułaski” uczestniczył w operacji „Neptune Warrior/JMC05” – międzynarodowym ćwiczeniu organizowanym przez brytyjską Marynarkę Wojenną. Ćwiczenie miało na celu koordynację działań wielonarodowego zespołu okrętów w obliczu powstałego konfliktu. Operując w składzie stałego zespołu Sił Odpowiedzi NATO – SNMG-1 (ang. Standing NATO Response Force Maritime Group 1) ORP „Gen. K. Pułaski” wykonywał szereg zadań obejmujących między innymi poszukiwanie i niszczenie okrętów podwodnych, zwalczanie celów powietrznych, kontrolę żeglugi, monitoring ruchu jednostek cywilnych oraz działania antyterrorystyczne.

Marszałek województwa pomorskiego Jan Kozłowski wręczył statuetkę Gryfa Pomorskiego za zasługi w dziedzinie bezpieczeństwa komandorowi Leszkowi Siudutowi, szefowi Szefostwa Ratownictwa Morskiego Marynarki Wojennej. Uroczystość odbyła się w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Pomorskiego.

11-18

11 listopada rozpoczęła się faza portowa międzynarodowych manewrów „Passex”. 14 listopada okręty SNMCMG1 wraz z niszczycielem min ORP „Flaming” wyszły w morze i przez tydzień ćwiczyły na Bałtyku Południowym.

Celem ćwiczenia było skoordynowanie działań wielonarodowego zespołu okrętów w kompleksowej operacji przeciwminowej. Uczestniczące w manewrach jednostki wykonały szereg elementów działań na morzu. Manewry zakończyły się 18 listopada wejściem okrętów do Portu Wojennego w Świnoujściu.

SNMCMG1 (Standing NATO Response Force Mine Countermeasure Group 1) jest stałym, międzynarodowym zespołem okrętów obrony przeciwminowej państw NATO wchodzącym w skład Sił Odpowiedzi Sojuszu Północnoatlantyckiego. Głównym zadaniem Zespołu jest zapewnienie ciągłej zdolności NATO do działań z zakresu obrony przeciwminowej w operacjach pokojowych, w sytuacjach kryzysowych oraz na czas wojny.

15

W Klubie MW Riwiera w Gdyni odbyło się otwarcie jubileuszowej XX Pokonkursowej Wystawy Fotografii WP – Gdynia 2005 oraz ogłoszenie wyników konkursu „Foto – Gdynia 2005”. Na tegoroczny konkurs wpłynęło 412 prac 43 autorów. Na wystawie wyeksponowano około 120 najciekawszych prac.

Pierwszą nagrodę w XX Konkursie Fotografii Wojska Polskiego „FOTO – Gdynia 2005” otrzymał Mirosław Wójtowicz za cykl zdjęć akcji ukazujących służbę i szkolenie polskich żołnierzy. II nagrodą uhonorowano st. chor.szt. pil. Kazimierza Majchrzaka za cykl zdjęć „W blasku morza”. III nagroda przypadła w udziale Jackowi Dworakowskiemu za cykl zdjęć „Portret artysty”. Ponadto jury konkursu pod przewodnictwem Macieja Kosycarza wyróżniło prace siedmiu fotografów.

19

W godzinach porannych śmigłowiec ratowniczy W-3RM „Anakonda” Marynarki Wojennej przetransportował chorego mężczyznę z jednostki pływającej Petrobalticu – „Santa Barbara”.

Chory, wymagający natychmiastowej pomocy medycznej, został przetransportowany do Szpitala Marynarki Wojennej w Gdańsku-Oliwie.

SPIS TREŚCI ZA ROK 2005

POLITYKA I GOSPODARKA MORSKA

1. Kontradm. mgr inż. Czesław DYRCZ, Wybrane problemy terroryzmu początku XXI w. (1), nr 10, s. 3-16.
2. –, cz. 2, Wybrane problemy terroryzmu XXI wieku, nr 11, s. 3-16.
3. –, cz. 3, Wybrane problemy terroryzmu XXI wieku, nr 12, s. 3-12.
4. Admirał floty Roman KRZYŻELEWSKI, Doświadczenia Marynarki Wojennej RP wynikające z członkostwa Polski w NATO, nr 1, s. 3-14.
5. Kmdr por. dr hab. Krzysztof KUBIAK, kmdr por. dr inż. Krzysztof ROKICIŃSKI, Technologia Commercial Off The Shelf (COTS) w siłach morskich, nr 10, s. 17-28.
6. Kmdr por. dr Ryszard SZYNOWSKI, Obwód Kaliningradzki a bezpieczeństwo regionu. Przełom wieków, nr 7-8, s. 3-16.
7. Mgr Katarzyna WERDIN, Arterie transportowe ropy naftowej na Morzu Bałtyckim, nr 6, s. 3-12.
8. Kmdr por. Robert WERESZKO, Rola Marynarki Wojennej RP w utrzymaniu bezpieczeństwa portów i statków morskich (w czasie pokoju i kryzysu), nr 9, s. 3-16.

MORSKA SZTUKA WOJENNA

1. Kmdr ppor. mgr inż. Zygmunt BIAŁOGŁOWSKI, Kierunki rozwoju sił i środków zwalczania min na bardzo płytkich wodach, nr 4, s. 94-111.
2. Kmdr por. Maksymilian DURA, Wnioski wynikające ze współczesnych konfliktów zbrojnych, nr 3, s. 3-24.
3. Ppłk rez. dr inż. Jerzy GARSTKA, Saperzy w operacji desantowej „Overlord” w Normandii, nr 2, s. 3-20.
4. Kmdr por. dr inż. Henryk KARWAN, Użycie min w wojnie na Morzu Bałtyckim, nr 4, s. 36-71.
5. Kpt. mar. mgr inż. Witold KUSTRA, Działania minowe w nowej taktyce Marynarki Wojennej, nr 7-8, s. 17-26.
6. Kmdr por. dr Ryszard SZYNOWSKI, Fortel wojenny na morzu (2), nr 1, s. 15-32.

7. Kmdr por. dypl. Andrzej WALOR, Problem minowy w rejonie północno-zachodniej Polski, nr 4, s. 72-93.

OCHRONA GRANICY MORSKIEJ

1. Kmdr ppor. dr Ireneusz BIENIECKI, Działalność funkcjonariuszy MOSG w ochronie granicy państwowej w 2004 roku, nr 5, s. 33-48.
2. –, Działalność funkcjonariuszy MOSG w ochronie granicy państwowej w I półroczu 2005 roku, nr 12, s. 13-24.
3. Kmdr por. mgr inż. Andrzej GAŁĘZIOWSKI, Zautomatyzowany System Radarowego Nadzoru polskich obszarów morskich, nr 5, s. 49-68.
4. Kmdr ppor. mgr Alan KLANCEWICZ, Współpraca służb granicznych regionu Morza Bałtyckiego w latach 1991-2004, nr 5, s. 77-94.
5. Mjr mgr Dorota KRZYWIEC, Współdziałanie MOSG z innymi instytucjami w ochronie granicy w latach 1991-2004, nr 5, s. 69-76.
6. Mgr Aneta ZIELIŃSKA, Uzawodowienie MOSG, nr 5, s. 101-110.

ZABEZPIECZENIE DZIAŁAŃ

1. Kmdr por. Maksymilian DURA, Przyszłość programów MC2A i AGS, nr 11, s. 17-30.
2. Kmdr ppor. mgr inż. Mariusz FILIŃSKI, Morska informacja geoprzestrzenna, nr 12, s. 25-36.
3. Kmdr por. dr inż. Henryk KARWAN, Metodyki oceny skuteczności działań sił obrony przeciwminowej (1), nr 9, s. 17-42.
4. –, cz. 2, Metodyki oceny skuteczności działań sił obrony przeciwminowej, nr 10, s. 29-40.
5. Kmdr dr hab. inż. Zbigniew KORCZEWSKI – prof. nadzw. AMW, kpt. mar. Adam PAWLĘDZIO, kmdr por. rez. dr inż. Ryszard WRÓBEL, Analiza ilościowa wypadków i awarii technicznych na okrętach Marynarki Wojennej RP w latach 1985-2004, nr 1, s. 33-42.
6. Kmdr por. dr inż. Tomasz SZUBRYCHT, Siły antyterrorystyczne amerykańskiej piechoty morskiej, nr 2, s. 21-32.
7. –, Szwedzkie osiągnięcia kryptograficzne (1), nr 7-8, s. 27-40.

8. –, cz. 2, Szwedzkie osiągnięcia kryptograficzne, nr 9, s. 43-57.

NAWIGACJA. HYDROGRAFIA

1. Kmdr ppor. dr Dariusz GRABIEC, Układy odniesienia map morskich i ich wpływ na bezpieczeństwo żeglugi, nr 3, s. 25-36.
2. Kpt. mar. mgr inż. Artur GRZĄDZIEL, „BAŁTYCKIE TITANIKI” – HISTORIA I STAN OBECNY (1). M/s „Goya”, nr 3, s. 37-49.
3. –, cz. 2, „BAŁTYCKIE TITANIKI” – HISTORIA I STAN OBECNY. S/s „Steuben”, nr 6, s. 13-26.
4. –, cz. 3, „BAŁTYCKIE TITANIKI” – HISTORIA I STAN OBECNY. M/s „Wilhelm Gustloff”, nr 10, s. 41-54.
5. Kmdr ppor. dr inż. Dariusz NOWAK, Interoperacyjność a standardy w ZSYD MW, nr 11, s. 31-37.

RATOWNICTWO MORSKIE

1. Kmdr ppor. mgr inż. Andrzej GRZYB, Rola i zadania Centrum Radiowego MOSG w systemie ratownictwa morskiego (1991-2004), nr 5, s. 95-100.

LOGISTYKA. TECHNIKA I UZBROJENIE

1. Kmdr por. Maksymilian DURA, Koniec niszczycieli min?, nr 10, s. 55-74.
2. Kmdr ppor. dr Krzysztof JUREK, Okręty podwodne z napędem niezależnym od powietrza, nr 3, s. 50-63.
3. Kmdr por. dr hab. Krzysztof KUBIAK, Żegluga handlowa jako środek transportu wojsk i ładunków wojskowych, nr 11, s. 38-54.
4. Ppłk dr Jerzy KUCK, Sukces zaczyna się od informacji. Informatyzacja logistyki, nr 7-8, s. 41-48.
5. Kmdr por. dypl. mgr inż. Wojciech ŁAKOMSKI, Niektóre aspekty obrony przeciwtorpedowej okrętów nawodnych, nr 9, s. 58-70.
6. –, Rosyjskie uzbrojenie broni podwodnej, nr 11, s. 55-70.

7. Kmdr w st. spocz. mgr inż. Stanisław WIELEBSKI, Marynarka Wojenna i jej związki z Wydziałem Budowy Okrętów Politechniki Gdańskiej, nr 6, s. 35-62.
8. Dr inż. Zdzisław ZATORSKI, Problemy budowy okrętów z laminatów, nr 7-8, s. 49-58.

SZKOLENIE I WYCHOWANIE

1. Kmdr mgr inż. Ryszard DEMCZUK, Sun Tzu – twórca myśli wojskowej, nr 2, s. 33-42.
2. Kmdr ppor. mgr inż. Dariusz KLOSKOWSKI, Organizacja działalności szkoleniowo-metodycznej w Marynarce Wojennej, nr 6, s. 27-34.
3. Kmdr por. dr Marek SIKORSKI, Działalność szkoleniowo-metodyczna w nowych uwarunkowaniach, nr 12, s. 37-48.

SIŁY MORSKIE INNYCH PAŃSTW

1. Kmdr por. mgr inż. Maksymilian DURA, Europejskie lotniskowce XXI wieku, nr 2, s. 65-80.
2. Kmdr por. dr hab. Krzysztof KUBIAK, Brytyjska Królewska Flota Pomocnicza, nr 3, s. 64-77.
3. Amerykańskie dowództwo morskich przewozów wojskowych – instrument globalnej mobilności, nr 7-8, s. 59-74.
4. Kmdr ppor. mgr inż. Maciej NAŁĘCZ, NOWI CZŁONKOWIE NATO I ICH SIŁY MORSKIE (3). Litwa, nr 1, s. 43-58.
5. –, cz. 4, NOWI CZŁONKOWIE NATO I ICH SIŁY MORSKIE. Rumunia, nr 2, s. 43-64.
6. –, cz. 5, NOWI CZŁONKOWIE NATO I ICH SIŁY MORSKIE. Estonia, nr 7-8, s. 75-96.
7. Mgr inż. Andrzej NITKA, Brytyjski śmigłowcowiec desantowy „Ocean”, nr 6, s. 63-74.

HISTORIA MORSKA

1. Dr Bartłomiej BELCARZ, Ewakuacja drogą morską personelu polskiego lotnictwa z Francji w 1940 roku, nr 12, s. 49-59.

2. Mgr Joanna GROCHOWSKA, Stowarzyszenie „Rodzina Wojskowa” w Pucku (1932-1939), nr 6, s. 75-86.
3. Anna NIWCZYK, Tajna broń czasu rewolucji amerykańskiej, nr 7-8, s. 97-108.
4. Dr Andrzej OLEJKO, Francuskie wodnosamoloty w polskim lotnictwie morskim (1), nr 9, s. 71-92.
5. –, cz. 2, Francuskie wodnosamoloty w polskim lotnictwie morskim, nr 10, s. 75-91.
6. Kmdr rez. dr hab. Bogdan ZALEWSKI, Charakter przyszłej wojny na morzu w polskiej morskiej myśli wojskowej w latach 1945-1956, nr 11, s. 71-78.

POLSKA MARYNARKA WOJENNA 1918-1939

1. Dr Andrzej OLEJKO, Wodnosamoloty typu „R” w polskim lotnictwie morskim, nr 3, s. 78-98.

POLSKA MARYNARKA WOJENNA W II WOJNIE ŚWIATOWEJ

1. Dr Jarosław TULISZKA, Polskie okręty podwodne w meldunkach dla Seekriegsleitung we wrześniu i październiku 1939 roku, nr 1, s. 59-74.
2. 62. Mgr Jerzy ROMANOWICZ, Zajścia 24 i 25 sierpnia 1945 r. w Okehampton z udziałem żołnierzy brytyjskich wojsk powietrznych i polskich marynarzy, nr 7-8, s. 109-118.

POLSKA MARYNARKA WOJENNA PO 1945 ROKU

1. 63. Kmdr ppor. mgr Piotr ANDRZEJEWSKI, Początki Marynarki Wojennej na Pomorzu Zachodnim, nr 4, s. 5-27.
2. 64. Ppłk dr Andrzej POLAK, Batalion (pułk) piechoty morskiej w strukturze obrony wybrzeża (1951-1963), nr 2, s. 81-93.
3. 65. Dr Piotr SEMKÓW, Rozpracowanie przez Informację kmdr. por. Adama Rychla, nr 1, s. 75-86.

UPOWSZECHNIANIE TRADYCJI ORĘŻA MORSKIEGO

1. Kmdr w st. spocz. mgr inż. Stanisław WIELEBSKI, Rejsy O.H. „Bałtyk” na podbój Arktyki w latach 1957-1959, nr 11, s. 79-84.

MUZEALNICTWO

1. Mgr Jarosław SIANKO, Ochrona zabytkowej fotografii, nr 1, s. 87-90.

LITERATURA I CZASOPISMIENICTWO MORSKIE.

RECENZJE I OMÓWIENIA

1. Kmdr ppor. rez. dr Ireneusz BIENIECKI, Nowa książka o służbach technicznych i zaopatrzenia Marynarki Wojennej, nr 11, s. 90-91.
2. –, Numer specjalny „Wojska Ludowego” – organu prasowego Związku Żołnierzy LWP, nr 11, s. 92-93.
3. Prof. dr hab. Antoni KOMOROWSKI, W trosce o jakość i rzetelność, nr 7-8, s. 119-120.
4. –, Biografie admirałskie i nie tylko, nr 10, s. 92-93.
5. Kmdr ppor. mgr inż. Witold KUSTRA, Wojny, konflikty zbrojne i miejsca zapalne na świecie, nr 9, s. 93-94.
6. Książka Sławomira Łanieckiego pt. „Komandor Bolesław Romanowski” w opinii Zofii Rychel – córki bohatera utworu, nr 6, s. 87-96.
7. Kmdr por. rez. mgr Walter PATER, Historia lotnictwa Marynarki Wojennej (1945-1963), nr 7-8, s. 121-128.
8. –, „Nasze sygnały” – numer ostatni, nr 11, s. 85-89.
9. Prof. dr hab. Adolf STACHULA, Wojciech Skóra – Konsulat Rzeczypospolitej Polskiej w Szczecinie w latach 1925-1939. Powstanie i działalność, nr 2, s. 94-103.
10. Kmdr w st. spocz. mgr inż. Stanisław WIELEBSKI, Tragedia atomowego okrętu podwodnego K-278 „Komsomolec”, nr 1, s. 91-100.
11. –, „Stalowe drapieżniki, nr 10, s. 94-99.

INFORMACJE

1. Kmdr por. dr Grzegorz GORYŃSKI, Wierni zasadom, tradycji, Ojczyźnie, nr 5, s. 5-8.
2. Kontradm. Michał MICHALSKI, Słowo wstępne, nr 4, s. 3-4.

3. Kontradm. Konrad WIŚNIEWSKI, Słowo wstępne, nr 5, s. 3-4.

BIOGRAFISTYKA

BIOGRAFIE

1. Kpt. mar. mgr inż. Tomasz DOLNY, Wiceadmirał Kazimierz Porębski patron 8 Flotylli Obrony Wybrzeża, nr 4, s. 28-35.
2. Kmdr por. dr Grzegorz GORYŃSKI, Pułkownik Karol Bacz (1900-1984), nr 5, s. 9-32.
3. Kpt. mar. inż. Janusz KRÓLIKOWSKI, Świnoujscy admirałowie – dowódcy 8 Flotylli Obrony Wybrzeża, nr 4, s. 112-128.

WSPOMNIENIA POŚMIERTNE

1. Kmdr w st. spocz. dr n. med. Henryk Szymczak (1930-2003), nr 1, s. 101-104.
2. Kmdr w st. spocz. pil. Eligiusz Hirnle (1924-2002), nr 3, s. 99-102.
3. Komandor podporucznik Mariusz Ołdakowski (1920-2005), nr 9, s. 95-97.
4. Komandor Teodor Marszałek (1937-2005), nr 11, s. 94-95.

NUMERY SPECJALNE

1. 8 Flotylla Obrony Wybrzeża, nr 4.
2. Morski Oddział Straży Granicznej, nr 5.
3. KRONIKA MARYNARKI WOJENNEJ, nr 12, s. 60-86.
4. SPIS TREŚCI ZA ROK 2005, nr 12, s. 87-92.
5. INDEKS AUTORÓW, nr 12, s. 93-94.

INDEKS AUTORÓW

ANDRZEJEWSKI Piotr, kmdr ppor. mgr	– 63
BELCARZ Bartłomiej, dr	– 54
BIAŁOGŁOWSKI Zygmunt, kmdr ppor. mgr inż.	– 9
BIENIECKI Ireneusz, kmdr ppor. rez. dr	– 16, 17, 68, 69
DEMCZUK Ryszard, kmdr mgr inż.	– 44
DOLNY Tomasz, kpt. mar. mgr inż.	– 82
DURA Maksymilian, kmdr por.	– 10, 22, 36, 47
DYRCZ Czesław, kontradm. mgr inż.	– 1, 2, 3
FILIŃSKI Mariusz, kmdr ppor. mgr inż.	– 23
GAŁĘZIOWSKI Andrzej, kmdr por. mgr inż.	– 18
GARSTKA Jerzy, ppłk rez. dr inż.	– 11
GORYŃSKI Grzegorz, kmdr por. dr	– 79, 83
GRABIEC Dariusz, kmdr ppor. dr	– 30
GROCHOWSKA Joanna, mgr	– 55
GRZĄDZIEL Artur, kpt. mar. mgr inż.	– 31, 32, 33
GRZYB Andrzej, kmdr ppor. mgr inż.	– 35
JUREK Krzysztof, kmdr ppor. dr	– 37
KACZMAREK Irena, mgr	– 85
KACZMAREK Kazimierz, kmdr por. w st. spocz. dr n. med.	– 85
KARWAN Henryk, kmdr por. dr inż.	– 12, 24, 25
KLANCEWICZ Alan, kmdr ppor. mgr	– 19
KLOSKOWSKI Dariusz, kmdr. ppor. mgr inż.	– 45
KOMOROWSKI Antoni, prof. dr hab.	– 70, 71
KORCZEWSKI Zbigniew, kmdr dr hab. inż. prof. nadzw. AMW	– 26
KRÓLIKOWSKI Janusz, kpt mar. inż.	– 84

KRZYWIEC Dorota, mjr mgr	– 20
KRZYŻELEWSKI Roman, admirał floty	– 4
KUBIAK Krzysztof, kmdr por. dr hab.	– 5, 38, 48, 49
KUCK Jerzy, ppłk dr	– 39
KUSTRA Witold, kmdr ppor. mgr inż.	– 13, 72
ŁAKOMSKI Wojciech, kmdr por. dypl. mgr inż.	– 40, 41
MICHALSKI Michał, kontradm.	– 80
NAŁĘCZ Maciej, kmdr ppor. mgr inż.	– 50, 51, 52
NITKA Andrzej, mgr inż.	– 53
NIWCZYK Anna	– 56
NOWAK Dariusz, kmdr ppor. dr inż.	– 34
OLEJKO Andrzej, dr	– 57, 58, 60
PATER Walter, kmdr por. rez. mgr	– 74, 75, 87
PAWLĘDZIO Adam, kpt. mar.	– 26
POLAK Andrzej, ppłk dr	– 64
ROMANOWICZ Jerzy, mgr	– 62
ROKICIŃSKI Krzysztof, kmdr por. dr inż.	– 5
RYCHEL Zofia	– 73
SANKOWSKI Wojciech	– 86
SEMKÓW Piotr, dr	– 65
SIANKO Jarosław, mgr	– 67
SIKORSKI Marek, kmdr por. dr	– 46
STACHULA Adolf, prof. dr hab.	– 76
SZUBRYCHT Tomasz, kmdr por. dr inż.	– 27, 28, 29
SZYNOWSKI Ryszard, kmdr por. dr	– 6, 14

TULISZKA Jarosław, dr	– 61
WALOR Andrzej, kmdr por. dypl.	– 15
WERDIN Katarzyna, mgr	– 7
WERESZKO Robert, kmdr por.	– 8
WIELEBSKI Stanisław, kmdr w st. spocz. mgr inż.	– 42, 66, 77, 78
WIŚNIEWSKI Konrad, kontradm.	– 81
WRÓBEL Ryszard, kmdr por. rez. dr inż.	– 26
ZALEWSKI Bogdan, kmdr rez. dr hab.	– 59
ZATORSKI Zdzisław, dr inż.	– 43
ZIELIŃSKA Aneta, mgr	– 21